

153.43

1429 ค

8.3

ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
ของเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

วันดี ละอองทิพรส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

112576

จรตนะ

ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
ของเด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
วันดี ละออหงษ์พรส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2540

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่
 เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิง
 จริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นเรียน และ
 ความสามารถในการร่วมรู้สึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 ที่มีอายุระหว่าง
 6-12 ปี จำนวน 554 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบวัดการให้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และแบบวัดความสามารถในการ
 ร่วมรู้สึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล
 การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อ
 ต่อสังคม โดยที่

1.1 การแบ่งปันมีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของ
 บุคคลอื่น

1.2 ^{1.8%} การแบ่งปันมีความสัมพันธ์ทางด้านลบกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของ
 ตนเองเป็นที่ตั้ง

2. การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อ
 สังคมของนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน พบว่า

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและ
 พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนที่มีอายุมากกว่าหรือเรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 ที่เอื้อต่อสังคม ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเรียน ชั้นเรียนต่ำกว่า

2.3 นักเรียนที่มีอายุมากกว่าหรือเรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
 แตกต่างกับนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเรียนชั้นเรียนต่ำกว่า

2.4 ^{1.8%} นักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่
 เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึก
 ปานกลาง และนักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่
 เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย

2.5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับ 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN PROSOCIAL MORAL REASONING
AND PROSOCIAL BEHAVIOR OF ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN
IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT
BY
WANDEE LA-ONGTIPPAROS

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of
Education degree in Development Psychology at
Srinakharinwirot University

October 1997

The purpose of this study was to examine the relationship between prosocial moral reasoning and prosocial behavior, and to compare the difference between the prosocial moral reasoning and prosocial behavior by sex, age, levels of education and empathic abilities. Five hundred fifty-four students, ages 6 to 12 years studying in Prathom Suksa 1 to 6 of Bangkok Metropolitan School in the 1996 academic year, were selected in the study. The instruments used for collecting data were the prosocial moral reasoning, the prosocial behavior and the empathy tests. The data were analyzed by Pearson Product Moment Correlation, Partial Correlation, t-test and F-test.

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation between prosocial moral reasoning and prosocial behavior

- 1.1 There were significantly positive correlation between sharing and needs - oriented reasoning.

- 1.2 There were significantly negative correlation between sharing and hedonistic reasoning.

2. The comparisons between prosocial moral reasoning and prosocial behavior among of students with different sex, age, level of education and empathic abilities showed that :

- 2.1 The boys and girls had no difference in the prosocial moral reasoning and prosocial behavior.

- 2.2 There was no difference in prosocial moral reasoning among students who had different ages or levels of education.

- 2.3 There was significant difference in prosocial behavior among students who had different ages or levels of education.

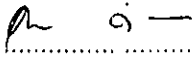
- 2.4 The students who had high empathic abilities had significantly higher prosocial moral reasoning and prosocial behavior

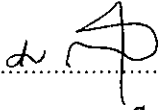
than those who had moderate empathic abilities ; and students who had moderate empathic abilities had significantly higher prosocial moral reasoning and prosocial behavior than those who had low empathic abilities.

2.5 Most students in the study had middle level of prosocial behavior and stage 2 of prosocial moral reasoning.

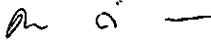
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก จิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

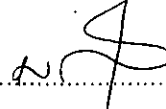
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร. ดมเดือน ศาสตรภัทร)

..... กรรมการ
(ผศ. มยุรี กุลแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร. ดมเดือน ศาสตรภัทร)

..... กรรมการ
(ผศ. มยุรี กุลแพทย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและแนะนำเป็นอย่างดี มาโดยตลอดจาก รศ.ดร. ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ ประธานคณะกรรมการวิจัย ผศ มยุรี กุลแพทย์ กรรมการคณะกรรมการวิจัย และ ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการ สอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์อรุณ สมานไทย ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโรงเรียนที่อยู่ในสังกัด ตลอดจน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและอาจารย์โรงเรียนวัดเจ้ามูล โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก โรงเรียนโฆสิตโสภณ และโรงเรียนวัดบางปรกอก ที่ให้ความกรุณาและความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ DR. Nancy Eisenberg ที่ได้ส่งมอบแบบทดสอบบางส่วนมาเพื่อให้ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณไพรัตน์ อยู่สมบูรณ์ คุณสุนัน สุดดี คุณวัลลภา จันทระอัมพร คุณอัมพารณ เตชชนนังกูร คุณสุวรรณา ทรายิงไกล และคุณพิศมัย สุวรรณศรี ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณนงลักษณ์ สำเนียง ที่ช่วยวาดภาพประกอบเครื่องมือในการวิจัย คุณเชิดชัย ละอองทิพรส ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์รูปเล่ม คุณวันชนิ พองแก้ว และคุณวาสนา จิตติมาที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียนงานวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ ที่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ตลอดจนคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับเงินสนับสนุนจาก ทุนพระพรหมคุณมหารณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วันดี ละอองทิพรส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายในการศึกษา.....	6
ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามปฏิบัติการ.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม.....	14
ความหมายของจริยธรรม.....	14
ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล.....	16
ทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	17
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม.....	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม.....	25
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม เพศ อายุ และชั้นเรียน.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เพศ อายุ และชั้นเรียน.....	38
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึกและพฤติกรรม ที่เอื้อต่อสังคม.....	44

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึกและการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมที่เื้อต่อสังคม.....	46
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	47
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	77
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	77
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	77
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	78
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	80
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	90
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	104
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	132

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6.....	59
2 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6.....	59
3 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการควบคุมตัวแปรอายุ.....	60
4 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการควบคุมตัวแปรอายุ.....	61
5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามกลุ่มเพศชายและเพศหญิง.....	62
6 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน.....	62
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน.....	63
8 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน.....	63
9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน.....	64
10 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน.....	64

ตาราง	หน้า
11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน.....	65
12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน.....	65
13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามกลุ่มเพศชายและเพศหญิง.....	66
14 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน.....	67
15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน.....	67
16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน.....	68
17 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน	69
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน.....	69
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน.....	70
20 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน....	71
21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน.....	71
22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน.....	72

ตาราง	หน้า
23 ค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6.....	73
24 ค่าร้อยละของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามระดับชั้นเรียน.....	73
25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6.....	75
26 ค่าร้อยละของระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามระดับชั้นเรียน.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อม สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรม สืบเนื่องมาจากการได้รับ อิทธิพลแบบทุนนิยมตะวันตก ที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลง ทางสังคมไทยที่เกิดขึ้น ตามแผนพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยมของสังคมตามมา นั่นคือเกิดค่านิยมในการแข่งขันกันเพื่อความสำเร็จ และความอยู่รอด นิยมการบริโภคมากขึ้น เพื่อให้มีการผลิตมากขึ้น ซึ่งคาดกันว่าจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ มีการเน้นความสำเร็จของปัจเจกชนเหนือหมู่คณะ ถือความก้าวหน้าของ วัตถุเป็นเครื่องวัดความเจริญ การพัฒนาแบบทุนนิยมนี้ได้ละเลยคุณค่า และความหมายในด้าน จิตใจมนุษย์ มองข้ามความหมายของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข แต่กลับเน้นการแข่งขัน เพื่อความสำเร็จ ความก้าวหน้าทางวัตถุของแต่ละคนมากที่สุด ฉะนั้นจึงทำให้เกิดการเอาตัว เบียดเบียน การใช้กลอุบายฉ้อฉลซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จและความก้าวหน้า โดยไม่ ต้องคำนึงถึงคุณค่าของบุคคลอื่น จริยธรรมซึ่งเป็นแบบแผนของความประพฤติที่ดีอันนำไปสู่ ความสุขเสมอกันของสังคมจึงถูกละเลย (อำนวย ทะพิงค์แก และ ชยันต์ วรรณะภูติ. 2522 : 36-37) ทำให้บรรทัดฐานทางสังคมคลายความศักดิ์สิทธิ์ลง ก่อให้เกิดเป็นปัญหาทางพฤติกรรม ต่าง ๆ มากมาย เช่นปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาโจรกรรม เป็นต้น

ดังนั้นในการพัฒนาประเทศ จึงควรมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพประชากร ทั้งทางด้านจริย- ธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสติปัญญาและวัตถุด้วย จึงจะทำให้ได้ประชากรที่มีทั้งคุณภาพ และมีคุณค่าต่อสังคมอย่างแท้จริง (ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. 2522 : 1-2) ดังคำอธิบายของ พระธรรมปิฎก (2538 . 14) ที่ว่า “มนุษย์อยู่ในฐานะที่เป็นทรัพยากรอันมีความสำคัญต่อการ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ มนุษย์ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างความเจริญ ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม หากมนุษย์ขาดซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพแล้ว การสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจต่าง ๆ นี้จะไม่ได้ผลหรือได้ผลน้อย” ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญของ

ความสำเร็จในการพัฒนาสังคม คือการพัฒนาคนเพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถเข้ามาพัฒนาประเทศ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2533 : 3)

สำหรับประเทศไทย หน่วยงานของรัฐก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ ดร. สุมะธ จันติเวชกุล (ฝ่ายสารสนเทศ และเผยแพร่การพัฒนา. 2538 : 3-4) ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่จะใช้ในปี พ.ศ. 2540 ว่า "ในการจัดทำแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 มีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นที่จะต้องมีการพิจารณา ให้การพัฒนาคุณภาพของคนเป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของแผน การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจควรเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อพัฒนาคนเท่านั้น ไม่ควรเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา"

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้เช่นกัน จึงได้ระบุเป็นนโยบายสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) คือเร่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียนช่วงอายุ 0 -18 ปี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานตามวัย และมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญา และมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหา ดำรงชีวิต ปรับตัว และนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตได้อย่างเหมาะสม (กุลวิตรา ภักดานนท์. 2537 : 2) จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่รัฐมุ่งเน้นพัฒนา คือ เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่ต้องการพัฒนาในทุก ๆ ด้านคือทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จากความคิดที่ว่า "รากฐานของการเกิดจริยธรรม เริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิด โดยการเรียนรู้จากบุคคลอื่นที่ละน้อย ตามพัฒนาการทางจริยธรรมที่จะเกิดขึ้นในช่วงแรกของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงหลัง ๆ ของชีวิต" (ชาติชาย กุ๊กติติไมตรี. 2534 : 49-60) ความคิดนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉนิภ (2520 : 8) ที่ว่า "ในการปลูกฝังและให้ความรู้ด้านจริยธรรม ควรเริ่มตั้งแต่ช่วงแรกของเด็กจึงจะได้ผลดี และไม่ควรเกิน 10 ปี เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มค้นเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมด้วย และสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัติตนในอนาคตด้วย" และเซอร์ลอค (วารี นิยมธรรม. 2536 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock. 1959 : 115) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับวัยเด็กไว้ว่า "เป็นวัยวิกฤตในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะที่สร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป" สอดคล้องกับความคิดของ อภิรัตน์ อรุณรัตน์ (2534 : หน้าคำแถลง) ที่ว่า

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการลงทุนระยะยาว ซึ่งอาจเป็นการสูญเปล่าได้ หากไม่มีการวางพื้นฐานที่ดีให้แก่ประชาชนเสียตั้งแต่ในช่วงปฐมวัยอันเป็นช่วงสำคัญที่สุดของชีวิต ด้วยวัยนี้เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ รับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว แล้วหล่อหลอมขึ้นเป็นพื้นฐานที่มั่นคง และตั้งทางอารมณ์ ความนึกคิด สติปัญญา วินัย และความเจริญเติบโตทางร่างกายที่ทำให้บุคคล พร้อมจะใช้ชีวิตร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ในสังคมต่อไป...

จากแนวความคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า วัยเด็กและเยาวชนเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การที่จะปลูกฝังจริยธรรมอันดีงาม โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีแรกของชีวิต โดยการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดที่จะช่วยเหลือกันให้มากขึ้น เอื้ออาทรต่อกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งก็คือการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (Prosocial Behavior) นั่นเอง สุรงค์ โค้วตระกูล (2529 : 9) ได้ให้ตัวอย่างของพฤติกรรมดังกล่าว เช่น ความกรุณา (Kindness) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Altruism) การแบ่งปัน (Sharing) การช่วยเหลือและการร่วมมือซึ่งกันและกัน (Helping and Cooperation) เป็นต้น และในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมนั้น มุสเซนและไอเซนเบิร์ก (Mussen and Eisenberg 1977 : 66) ได้อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์กับอายุ โดยจากการศึกษาวิจัยพบว่า ในช่วงระดับก่อนวัยเรียนพฤติกรรมการแบ่งปัน และการช่วยเหลือจะไม่มี ความสัมพันธ์กับอายุ แต่พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญตามอายุในช่วงระหว่าง 4-13 ปี และยังมีปัจจัยหลายๆ อย่างเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกัน เช่น การสวมบทบาท มีความสามารถในการร่วมรู้สึก มีทักษะในการช่วยเหลือที่มากขึ้น หรือได้รับการชี้แนะอบรมจากพ่อแม่ และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามความสัมพันธ์กับอายุ

นักทฤษฎีเช่นโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1981) และเรสต์ (Rest, 1983) ได้ให้ข้อคิดว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการประกอบพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล ความคิดนี้สอดคล้องกับไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1991) ที่ว่า "การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นกระบวนการทางความคิด ที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดกับจริยธรรม รวมทั้งพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม" และการมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่ามีส่วนสัมพันธ์กับความถี่ในการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และมีคุณภาพของพฤติกรรมที่สูงกว่า เช่นมีความเอื้อเฟื้อมากกว่า (Bartal - Tal, 1982 ; Eisenberg, 1986 ; Underwood and Moore, 1982) ดังนั้นการจะประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมดังกล่าว ไอเซนเบิร์ก (Eisenberg)

นักจิตวิทยาชาวอเมริกาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การให้เหตุผลในการกระทำพฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial Reasoning) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กด้วย (Purdee. 1992 : 640) แต่เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผลในกรณีขัดแย้งทางจริยธรรม (Moral Dilemma) ที่มีเรื่องของกฎ กฎหมาย การทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ และข้อบังคับต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นหลัก (Kohlberg. 1969,1981 ; Rest. 1979) ดังนั้นไอเซนเบอร์กจึงได้คิดศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Prosocial Moral Reasoning) ในเด็ก โดยเป็นการให้เหตุผลเกี่ยวกับกรณีขัดแย้งทางจริยธรรม ที่บุคคลจะต้องเลือกกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือของผู้อื่น โดยที่บทบาทของข้อห้ามต่าง ๆ การทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องน้อยมาก (Eisenberg, Lenon and Roth.1983) ไอเซนเบอร์กได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ทั้งแบบระยะยาวและแบบภาคตัดขวาง และได้สรุปออกมาเป็นระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Level of Prosocial Moral Reasoning) ซึ่งมีด้วยกัน 5 ระดับดังนี้คือ

ระดับ 0. การให้เหตุผลที่ยึดติดอยู่กับอำนาจและการลงโทษ (Obsessive and/or Magical View of Authority and/or Punishment)

ระดับที่ 1. การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง (Hedonistic Reasoning)

ระดับที่ 2. การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น (Need of Others Orientation)

ระดับที่ 3. การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว (Approval and Interpersonal Orientation and/or Stereotyped Orientation)

ระดับที่ 4. การให้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึก (Empathic Orientation)

ระดับที่ 5. การให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน (Strongly Internalized)

นอกจากนี้ไอเซนเบอร์กยังได้ศึกษาพบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม มีส่วนสัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มขึ้น โดยการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งนั้นจะลดลงตามอายุ ส่วนการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ส่วนในเรื่องเพศพบว่า เด็กหญิงมีการใช้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึกเพิ่มขึ้นตามอายุ แต่ไม่พบในเด็กชาย (Eisenberg

et al. 1987) และยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์กันขึ้นอยู่กับริษณของพฤติกรรมเอื้อสังคม โดยพบว่า พฤติกรรมการแบ่งปันของเด็ก จะมีนัยสำคัญทางด้านลบกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง และมีนัยสำคัญทางด้านบวกกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น (Eisenberg and Hand. 1979) ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ เพียเจต์และโคลเบอร์กที่ว่า พัฒนาการของพฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยที่เด็กจะต้องอยู่ในระดับของจริยธรรมที่สูงพอที่จะสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ (Bartal. 1976 : 16)

จากคำกล่าวของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 49-52) ที่ว่า “ประสบการณ์จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวางลึกซึ้ง มองเห็นและเข้าใจ บทบาทของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตนในสังคม” ทำให้บุคคลนั้นเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ แสดงว่าบุคคลนั้นมีความสามารถในการร่วมรู้สึก (ศิริพร แยมนิล. 2530 : 22) ซึ่งการร่วมรู้สึกนี้ยังเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (Hoffman. 1975 : 607-622, 1976) สอดคล้องกับการศึกษาของมิลเลอร์ (Miller. 1979) รวมทั้งไอเซนเบิร์กและเลนอน (Eisenberg and Lenon. 1980) ที่พบว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกนี้เป็นตัวนำไปสู่พฤติกรรมที่ปรารถนาซึ่งได้แก่ การช่วยเหลือ การร่วมมือ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น และยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Eisenberg et al. 1987)

จากแนวความคิด งานวิจัยต่างๆ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม รวมทั้งศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กไทยว่าอยู่ในระดับใด โดยในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการอบรมสั่งสอน เป็นแนวทางในการค้นคว้า และเป็นข้อมูลในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับเด็กไทยอีกแนวทางหนึ่ง

ความมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ของเด็กประถมศึกษานิติ 1-6
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษานิติ 1-6 ที่แตกต่างกันตามเพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึก
3. เพื่อศึกษาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษานิติ 1-6

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้วิจัยคาดว่า การวิจัยครั้งนี้สามารถบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็กประถมศึกษานิติ 1-6 ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งต่อไป และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะพ่อแม่หรือครูได้ตระหนัก และนำไปใช้ในการปรับปรุงส่งเสริมวิธีการ ในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้แก่เด็กต่อไป
2. ช่วยให้ทราบว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึก เพศ อายุ และชั้นเรียนที่แตกต่างกัน จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อที่จะได้ส่งเสริมประสบการณ์ในการร่วมรู้สึก และการให้เหตุผลที่เหมาะสมกับเพศ และวัยของเด็ก
3. ทำให้ทราบถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กไทยว่าอยู่ในช่วงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลมาประกอบการศึกษา วางแผน ดำเนินการ และหาทางส่งเสริมระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กไทยให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรทั้งหมด 40,595 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน มีจำนวน 554 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น : เพศชาย

: เพศหญิง

3.1.2 อายุ แบ่งเป็น : อายุ 6 ปี 1 เดือน ถึง 7 ปี

: อายุ 7 ปี 1 เดือน ถึง 8 ปี

: อายุ 8 ปี 1 เดือน ถึง 9 ปี

: อายุ 9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี

: อายุ 10 ปี 1 เดือน ถึง 11 ปี

: อายุ 11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี

3.1.3 ชั้นเรียน แบ่งเป็น : ประถมศึกษาปีที่ 1

: ประถมศึกษาปีที่ 2

: ประถมศึกษาปีที่ 3

: ประถมศึกษาปีที่ 4

: ประถมศึกษาปีที่ 5

: ประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.4 ความสามารถในการร่วมรู้สึก แบ่งเป็น

- : ความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก
- : ความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง
- : ความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

3.2.2 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

นิยามปฏิบัติการ

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Eisenberg, Lenon and Roth.1983) หมายถึง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยสร้างในลักษณะของความขัดแย้ง ซึ่งบุคคลต้องเลือกระหว่างการสนองความต้องการของตน กับ การสนองความต้องการของบุคคลอื่น โดยที่บทบาทในเรื่องของการลงโทษ การบังคับด้วยอำนาจ กฎหมายหรือกฎข้อบังคับต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องน้อยมาก การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแบ่งออกเป็น 5 ระดับด้วยกันคือ

ระดับ 0. การให้เหตุผลที่ยึดติดอยู่กับอำนาจและการลงโทษ หมายถึง การที่เด็กจะให้เหตุผลโดยหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และเห็นว่าการคล้อยตามอำนาจผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามความคิดของเขา

ระดับที่ 1. การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง หมายถึง การที่เด็กจะให้เหตุผลในการช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่นั้น จะพิจารณาจากผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับจากการกระทำมากกว่าที่จะนึกถึงจริยธรรม การได้รับผลตอบแทนในอนาคต หรือเพื่อเกี้ยวโยงไปถึงบุคคลที่เขาต้องการหรือชอบพอ พฤติกรรมที่ถูกต้องคือสิ่งที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความพอใจให้กับตนเอง

ระดับที่ 2. การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น หมายถึง การให้เหตุผลที่คำนึงถึงความต้องการทางด้านร่างกาย วัตถุ และจิตใจของบุคคลที่ขอความช่วยเหลือ แม้ว่าความต้องการของผู้ขอความช่วยเหลือนั้น จะขัดแย้งกับความต้องการของตนเอง การให้เหตุผลในขั้นนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการใช้บทบาทสมมติ หรือการแสดงออกถึงความร่วมรู้สึกความเห็นอกเห็นใจ

ระดับที่ 3. การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว หมายถึง การให้เหตุผลโดยคำนึงถึงความพึงพอใจ การยอมรับจากบุคคลอื่นที่อยู่รอบข้าง รวมทั้งผู้ที่ขอความช่วยเหลือ หรือ เป็นการให้เหตุผลโดยมองว่าสิ่งนั้นคือภาพลักษณ์ของบุคคลหรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะกระทำกัน

ระดับที่ 4. การให้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึก หมายถึง การให้เหตุผลที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดตลอดจนทัศนคติของบุคคลอื่น รวมทั้งการให้เหตุผลในลักษณะของการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์

ระดับที่ 5. การให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน หมายถึง การให้เหตุผลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่า ที่เกิดขึ้นมาจากภายในตัวเอง เด็กจะคำนึงถึงบรรทัดฐาน ความรับผิดชอบ และความต้องการที่จะคงรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของบุคคลและสังคม ความเชื่อในเกียรติยศ ความถูกต้องและความเสมอภาคของบุคคล รวมทั้งความพยายามที่จะก้าวไปสู่มาตรฐานคุณค่าที่ตนเองได้ตั้งไว้

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม วัดได้จากแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมที่ไอเซนเบิร์กได้สร้างขึ้น 4 เรื่อง และผู้วิจัยได้สร้างเพิ่มเติมขึ้นอีก 4 เรื่อง รวมเป็น 8 เรื่อง แบบวัดนี้จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสถานการณ์การขัดแย้งทางจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหา หรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบคิดตัดสินใจและให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่องเขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจอย่างนั้น แบบวัดนี้จะมีภาพประกอบการบรรยายสำหรับเด็กเล็ก เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมใน 1 เรื่องมีดังนี้

ให้ 0 คะแนน เมื่อให้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษ

ให้ 1 คะแนน เมื่อให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง

ให้ 2 คะแนน เมื่อให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของบุคคลอื่น

ให้ 3 คะแนน เมื่อให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว

ให้ 4 คะแนน เมื่อให้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึก

ให้ 5 คะแนน เมื่อให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน

เด็กจะต้องทำทั้ง 8 เรื่องแล้วนำคะแนนของผู้ตอบทั้ง 8 เรื่องมารวมกัน จึงเป็นพิสัยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง 0-40 คะแนน โดยมีเกณฑ์การตัดสินระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 8 เรื่องว่าอยู่ในระดับใดดังนี้คือ

0 - 4	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 0
5 - 12	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 1
13 - 20	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 2
21 - 28	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 3
29 - 36	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 4
37 - 40	คะแนน	ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 5

2. ความสามารถในการร่วมรู้สึก หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถจะรับรู้ และเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่นในสถานการณ์หนึ่ง และมีความรู้สึกร่วมต่ออารมณ์นั้นด้วยความสามารถในการร่วมรู้สึกนี้วัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการร่วมรู้สึกที่ไบรอันได้สร้างขึ้น (Bryant, 1982) และผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาใช้กับเด็กไทย โดยจะเป็นแบบทดสอบประเมินค่าในลักษณะถามว่า จริงหรือไม่จริง มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนรวมจากแบบทดสอบทั้งหมดมีค่าระหว่าง 0-10 นำมาแบ่งเป็นระดับความสามารถในการร่วมรู้สึก 3 ระดับตามเกณฑ์ดังนี้คือ

2.1 ความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก หมายถึงผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก สูงกว่า + 1SD

2.2 ความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง หมายถึงผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก อยู่ในช่วง - 1SD ถึง + 1SD

2.3 ความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกต่ำกว่า - 1SD

3. พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมอันเป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยที่ผู้แสดงพฤติกรรมมีความตั้งใจจริงในการกระทำพฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเสียสละเวลา ทรัพย์สินเงินทอง แรงกายแรงใจ หรืออาจเป็นชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยไม่หวังสิ่งใดเป็นเครื่องตอบแทนในภายหลัง พฤติกรรมดังกล่าวแสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือ การแบ่งปันและการลอบโยน

3.1 การช่วยเหลือ หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาหรือผ่อนคลายความต้องการของบุคคลอื่น โดยไม่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการช่วยเหลือให้บุคคลบรรลุเป้าหมาย ให้ข้อมูล หรือให้สิ่งของที่ไม่เคยเป็นของตนเองกับบุคคลอื่น

3.2 การแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กยอมสละหรือให้ยืมสิ่งของที่เป็นของตนเองหรือสิ่งของที่ตนเองครอบครองอยู่ เช่น เครื่องเล่น ของใช้ ของกิน เป็นต้น ให้กับบุคคลอื่นไปส่วนหนึ่ง

3.3 การปลอมโยน หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาหรือผ่อนคลายความทุกข์ของบุคคลอื่น โดยใช้คำพูดหรือการกระทำ เพื่อให้ผู้อื่นคลายความกังวล หรือความไม่สบายใจ

พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมวัดได้จากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นบางส่วน จากการศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ บาร์ทอล (Bar-tal, 1976) และในบางส่วนได้นำมาจากของคุนรัตนวดี รอดภิรมย์ (2533 :ภาคผนวก) แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมกับบุคคลอื่น

ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กให้ผู้อื่นแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแทนตัวเอง

ให้ 2 คะแนน เมื่อเด็กเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมด้วยตนเอง

เกณฑ์การตัดสินพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมาก หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า + 1SD

- มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในช่วง -1SD ถึง + 1SD

- มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมน้อย หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำกว่า - 1SD

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เพศ หมายถึง เพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 แบ่งเป็นเพศชาย และเพศหญิง

2. อายุ หมายถึง อายุตามปฏิทินของเด็กในกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 6 ปี ถึง 12 ปี

3. ชั้นเรียน หมายถึง ระดับชั้นเรียนที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งมีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6

4. เด็กประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม
 - ความหมายของจริยธรรม
 - ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล
 - ทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
 - ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับ เพศ อายุ และชั้นเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมกับ เพศ อายุ และชั้นเรียน
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก และ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก กับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม
9. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

คำว่า จริยธรรม (Morality) ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 135) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นข้อประพฤตินิติปฏิบัติ คีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 3-5) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม คือ ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประการคือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นการกระทำที่จะต้องได้รับการลงโทษจากสังคมหรือพยายามกำจัดให้หมดไป และผู้ที่กระทำพฤติกรรมดังกล่าวนั้น ส่วนมากรู้สึกเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร

สาโรช บัวศรี (2522 : 18) ให้ความหมายว่า จริยธรรมคือแนวทางในการประพฤติเพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม ซึ่งมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย 2 ข้อคือ คีลธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ และ คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่เราควรปฏิบัติ

เดช วิโย (2522 : 6) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึงความรู้สึกผิดชอบซึ่งประกอบด้วย ความเห็นอกเห็นใจกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ความเมตตาการุณช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงเห็นแก่ได้

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2522 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า จริยธรรมคือประมวลความประพฤติและความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ (2531 : 403-418) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่าเป็น ข้อวัตรปฏิบัติอันช่วยไม่ให้เอาเปรียบตนเองและผู้อื่น

พินิจ รัตนกุล (2522 : 116) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม ในทัศนะของนักปราชญ์ไว้ว่า เป็นคำที่นิยมใช้ในการตัดสินคุณค่าของพฤติกรรมมนุษย์ ว่าเป็นการกระทำที่สมควรถูกต้องดีหรือไม่ดี สมควรหรือไม่สมควร เพื่อเป็นการแบ่งแยกการกระทำออกเป็นประเภทต่าง ๆ และจะได้ส่งเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้คนทำแต่สิ่งที่ดีหรือสมควร และให้ละเว้นการกระทำตรงข้าม

มาโนชญ์ ตันชวณิช (2523 : 41-48) กล่าวว่าจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกเป็นประจักษ์ และพฤติกรรมดังกล่าวเป็นที่ชอบ ที่พึงปรารถนาของผู้อื่นที่ได้พบเห็น เป็นการกระทำที่ดีที่พึงปฏิบัติต่อตนเอง และ ผู้อื่น

กิริติ บุญเจือ (2519 : 5) ได้อธิบายว่า จริยธรรม คือ ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติหรือมาตรการของความประพฤติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำนึก และมีการตัดสินใจ

พนัส หันนาคินทร์ (2520 : 44) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม คือความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในสังคม ซึ่งการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ต้องประกอบกันทั้งความรู้สึกทางจิตและทางกาย

โคลเบอร์ก (ทิพวรรณ ลิ้มสุชนิรันดร์. 2535 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg.1965 : 5) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นเป็นพฤติกรรมของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ถูกหรือผิด

เบอร์โควิทซ์ (Lickona. 1976 : 4 ; citing Berkowitz. n.d.) กล่าวว่าจริยธรรม คือ การประเมินการกระทำ อันเป็นความเชื่อของคนในสังคม ที่กำหนดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

โฮแกน (Hogan. 1973 : 217) กล่าวว่าพฤติกรรมของจริยธรรมใด ๆ คือ ระบบของกฎเกณฑ์ในการประพฤติที่ระบุข้อยกเว้นของสิทธิ และข้อผูกพันต่อกันและกัน หรือชี้แนะพฤติกรรมระหว่างบุคคล และห้ามการกระทำที่มีเจตนาชั่วร้าย

จากความหมายของคำว่า จริยธรรม ดังกล่าวพอจะสรุปความหมายได้ว่า คือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ที่เห็นว่าเป็นการกระทำที่ดีงามถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ เพื่อที่คนในสังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล

จำแนกออกได้เป็นดังนี้ § ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม.

2524 ; 2-5)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในสังคมของตนนั้นยอมรับหรือไม่ยอมรับการกระทำชนิดใด มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อห้ามทางสังคมและศาสนาว่าสิ่งใดควรกระทำและไม่ควรกระทำ ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้ ความรู้เชิงจริยธรรมที่มีในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และการพัฒนาทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เด็กควรจะได้รับ การเรียนรู้โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2-10 ปี บุคคลควรจะได้รับ การปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ลึกซึ้ง ไม่ชอบลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทศนคตินั้นเป็นการรวมทั้งความรู้ และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่สำหรับบุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติ อาจมีทศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมได้ นอกจากนี้ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่ง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น หรือดเว้นแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ค่านิยมในสังคมนั้น เช่น การโกงสิ่งของ การโกหกหลอกลวง การลักขโมย เป็นต้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการกระทำที่ดีหรือเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคมนั้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลเชิงจริยธรรมช่วยให้ทราบเหตุจูงใจ ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคลนั้น และจะเป็นเครื่องชี้ว่าพัฒนาการด้านจริยธรรม ของบุคคลนั้นอยู่ในขั้นใด เพราะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคนเราที่กระทำอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน อาจมีเหตุผลเชิงจริยธรรมคนละอย่างคนละระดับก็ได้

ทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ได้มีทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมาก ในการอธิบายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งก็คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget) และของโคลเบอร์ก (Kohlberg) นักทฤษฎีทั้งสองคน ได้ให้ข้อยืนยันว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรม จะมีขั้นพัฒนาการที่ไม่เปลี่ยนแปลงและยังมีส่วนสัมพันธ์กับอายุ ขั้นหรือระดับของการตัดสินใจทางจริยธรรมของบุคคล ได้ถูกประเมินจากการสัมภาษณ์ หรือการตั้งคำถามที่เกี่ยวกับกรณีขัดแย้งทางจริยธรรม (Moral Dilemma) และการตัดสินใจ รายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีทั้งสองมีดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Mussen and Eisenberg. 1977 : 113-115) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกฎ การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และความรู้สึกในเรื่องของความยุติธรรม สำหรับงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญา คงไม่มีใครมีผลงานมากมายในด้านนี้เกินไปกว่าของเพียเจต์ (Piaget) แม้ว่าเขาจะมีความสนใจในเรื่องความคิด และความเป็นเหตุผลที่เปลี่ยนแปลงไปตามอายุ แต่ก็มีส่วนบางส่วนที่เขาสงสัยคือ เรื่องความคิดของเด็ก ที่เกี่ยวกับจริยธรรมและความยุติธรรม เพียเจต์ได้สัมภาษณ์เด็ก ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยการเล่าเรื่องสั้น ๆ และตั้งคำถามในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎ การลงโทษ อำนาจ การกระทำความผิด ความเสมอภาค และการแลกเปลี่ยน คำถามที่เด็กมักถูกถาม เช่น ใครถูกชนมากกว่า และเด็กชายที่ไม่ได้ตั้งใจบอกทางผิดให้กับคนถามทาง กับ เด็กชายที่แกล้งบอกทางผิดให้ ซึ่งต่อมาเขาก็รู้ว่าเด็กชายนั้นให้ข้อมูลผิด เป็นต้น เพียเจต์ได้วิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการซักถาม และสรุปเป็นขั้นพัฒนาการ 3 ขั้นของความเข้าใจในเรื่องกฎ การตัดสินใจเชิงจริยธรรม และความรู้สึกในเรื่องของความยุติธรรม ซึ่งมีดังนี้

1. การยึดตามกฎเกณฑ์ (Heteronomous Morality , Moral Realism, or Morality of Constraint) คำว่า "Heteronomy" เป็นคำมาจากภาษากรีก ซึ่งหมายถึง "กฎที่ได้จากผู้อื่น" เด็กเล็กจะไม่ตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดมีจริยธรรมหรือไม่มีจริยธรรม แต่เขาจะยอมรับในกฎอะไรก็ตามที่ผู้ใหญ่บอกเขา ซึ่งจะเป็นลักษณะของเด็กที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม นั่นคือเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 หรือ 8 ปี ในขั้นนี้เด็กจะมองว่ากฎ ข้อบังคับหรือคำสั่งจะเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นไม่ได้ และไม่มีการเปลี่ยนแปลง ความดีคือการเชื่อฟัง การทำความผิดจะต้องถูกตัดสินตามกฎ เช่น เด็กอายุ 6-7 ปี มักจะพูดว่า "มันเป็นสิ่งที่ยุติธรรมเพราะว่าแม่เป็นคนบอกเธอ" คำตอบนี้แสดงว่าเด็กยึดกฎเกณฑ์ตามที่ผู้ใหญ่บอก (Purdee. 1992 : 642) ความคิดของ

เด็กในขั้นนี้มีความเชื่อว่า ความยุติธรรมมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง นั่นคือธรรมชาติจะเป็นคนลงโทษผู้กระทำผิด ยิ่งไปกว่านั้น เด็กจะประเมินการกระทำจากผลที่เกิดตามมา มากกว่าที่จะประเมินจากความตั้งใจหรือแรงจูงใจ เช่น "พวกเขาจะบอกว่า เด็กที่ทำแก้วแตก 12 ใบนั้นเป็นคนไม่ดี ต้องถูกทำโทษมากกว่าเด็กที่ทำแก้วแตกเพียงใบเดียว ทั้ง ๆ ที่เด็กทำแก้วแตก 12 ใบนั้นกระทำในขณะที่ช่วยแม่ล้างแก้วแต่เป็นเหตุบังเอิญ ส่วนเด็กที่ทำแตก 1 ใบกระทำในขณะที่พยายามที่จะซ่อมของหวานที่แม่เก็บเอาไว้" (เดซ วิโย 2522 : 9) เพียเจต์ได้อธิบายว่า สาเหตุของการที่เด็กยึดจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ นั้นเนื่องมาจากโครงสร้างทางสติปัญญา และประสบการณ์ของเด็กนั่นเอง ปัจจัยทางด้านสติปัญญาคือ เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) ซึ่งจะสะท้อนออกมาในเรื่องความเชื่อของเด็ก ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ ที่ส่งเสริมให้เด็กยึดจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ คือการบังคับควบคุมของผู้ใหญ่ และความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันของเด็กกับพ่อแม่

2. ช่วงระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของจริยธรรม (Intermediate Morality) ขั้นที่ 2 ของพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จะเริ่มต้นประมาณอายุ 7 หรือ 8 ปี ในช่วงนี้เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น และมีความสัมพันธ์แบบให้-รับกับบุคคลอื่น ความรู้สึกเป็นอิสระและยึดความเสมอภาคที่เท่าเทียมกัน (Egalitarianism) จะเป็นสิ่งที่สำคัญในช่วงวัยนี้ ความเชื่อในเรื่องของความยุติธรรมที่มีอยู่ทั่วไป และการลงโทษที่ปราศจากกฎหมายเกณฑ์ จะถูกแทนที่ด้วยความคิดของการลงโทษ ที่ต้องแลกเปลี่ยนแบบตาต่อตา (Reciprocal Punishment) นั่นคือเด็กจะมีความคิดว่าการลงโทษนั้นเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดจริง มากกว่าที่จะดูจากผลของการกระทำที่ตามมา เด็กวัยนี้จะยังคงแสดงความเห็นแก่ตัว และตอบแทนแต่สิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น และเด็กยังคาดหวังที่จะได้รับการตอบแทนจากผู้อื่นเช่นกัน เด็กจะเปลี่ยนการรับรู้กฎหมายเกณฑ์ที่ตายตัวมาเป็นการสำนึกในกฎหมายเกณฑ์มากขึ้น

3. ความสำนึกในกฎหมายเกณฑ์ (Autonomous Morality, Moral Relativism, or Morality of Cooperation) ปกติขั้นนี้จะเกิดประมาณอายุ 11-12 ปี โดยช่วงนี้ความคิดของเด็กที่เกี่ยวกับความยุติธรรม แรงจูงใจ ความตั้งใจจะมีส่วนอย่างมากในการตัดสินใจทางจริยธรรม การลงโทษที่ปราศจากเหตุผล ความคิดที่ว่าธรรมชาติจะลงโทษผู้กระทำความผิด และการเชื่อฟังตามอำนาจผู้ใหญ่ เหล่านี้จะถูกปฏิเสธจากเด็ก กฎต่าง ๆ จะได้มาจากผลของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เด็กที่บรรลุถึงขั้นนี้จะมีความคิดที่เป็นอิสระ ในเรื่องของความยุติธรรม มีความร่วมมือ แบ่งปัน และสวามิภักดิ์สมมติกันระหว่างเพื่อนมากขึ้น ซึ่งเพียเจต์

คิดว่า ในกลุ่มเพื่อนจะไม่มีกรอบของอำนาจที่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงทำให้เด็กได้พัฒนาการคิด ในเรื่อง ความเสมอภาค ความร่วมมือ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผลทำให้เด็ก ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงความเป็นอยู่และสิทธิของผู้อื่นมากขึ้น

ตามทฤษฎีของเพียเจต์ เด็กปกติส่วนใหญ่จะพัฒนาตามลำดับขั้นดังกล่าว ความแตกต่างในพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน โอกาส ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การแลกเปลี่ยนบทบาทสมมติ ความรู้ทางจริยธรรม สภาพครอบครัว และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งพัฒนาการตามลำดับขั้นจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 3 ของเพียเจต์นั้น ได้รับการตรวจสอบโดยการศึกษาวิจัยจากตัวแทนของเด็กชาย และเด็กหญิงของหลายประเทศและหลายเชื้อชาติ ที่มีฐานะทางสังคม และระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กเหล่านั้นจะผ่านลำดับขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมที่เหมือนกัน

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

งานการศึกษาของโคลเบอร์ก เริ่มต้นหลังเพียเจต์ประมาณ 30 ปี แต่ทว่าความคิดและทฤษฎีของเขามีอิทธิพลอย่างมาก เขาได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการ ของการตัดสินใจทางจริยธรรมซึ่งขยายมาจากของเพียเจต์ งานของโคลเบอร์กตั้งอยู่บนพื้นฐานการวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ กับเด็กผู้ชายที่มีอายุอยู่ระหว่าง 10 ถึง 16 ปี ในการสัมภาษณ์เขาจะเสนอเหตุการณ์ทางจริยธรรมประมาณ 6-10 เรื่องเกี่ยวกับการกระทำที่ต้องเชื่อฟังผู้มีอำนาจ หรือทำตามกฎหมายซึ่งขัดแย้งกับความต้องการ หรือสวัสดิการของตัวละครหรือผู้ใกล้ชิด โดยให้ผู้ตอบพิจารณาว่าตัวละครในเรื่องควรทำความต้องการของตนเอง โดยฝ่าฝืนคำสั่งหรือกฎหมายหรือไม่ โคลเบอร์กไม่ได้ให้ความสำคัญกับคำตอบแรกนี้ แต่สนใจเหตุผลที่บุคคลใช้ตอบ ซึ่งจะสะท้อนค่านิยมและหลักประจำใจของบุคคลนั้น โคลเบอร์กยังเชื่อว่า การบรรลุนิติภาวะทางจริยธรรมของบุคคลนั้น แสดงออก ทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะไม่ใช่การประเมินค่าการกระทำในทำนองว่า ดี หรือ เลว" (ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. 2522 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1964 : 405) จุดสำคัญหลักในการประเมินวุฒิภาวะทางด้านจริยธรรม คือคุณภาพของการตัดสินใจ การเข้าใจถึงสถานะการณ์ขัดแย้ง หลักการทางจริยธรรม และการใช้สติปัญญาของพวกเขา ในการลำดับประเภทของปัญหาที่แตกต่างกัน (เช่น สิทธิเสรีภาพในบ้านเมือง หนี้สินและข้อสัญญา ความยุติธรรมในการลงโทษ ความรับผิดชอบของคน ประเด็นของอำนาจและประชาธิปไตย) มากกว่าที่จะเลือกแก้ทางออกของปัญหาเท่านั้น

ทฤษฎีของโคลเบอร์ก พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก จะพัฒนาผ่านตามลำดับ 6 ขั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ โครงสร้างของขั้นต่าง ๆ จะมีความซับซ้อน และเพิ่มขยายมากกว่าของเพียงเจ็ด คือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงผ่านจาก วัยเด็กตอนกลางสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจริง ๆ แล้วการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงนั้น เป็นลักษณะที่พบได้ในกลุ่มเล็ก ๆ ของผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะเท่านั้น ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีดังนี้คือ

1. ระดับของจริยธรรมก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) อายุ 2-10 ปี
 ในระดับนี้เด็กจะตอบสนองต่อกฎและสิ่งที่เรียกว่า ดี เลว ถูก ผิด โดยการเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น หรืออยู่ในลักษณะการยอมทำตามอำนาจผู้ใหญ่ ในระดับนี้แบ่งออกเป็นสองขั้นคือ

ขั้นที่ 1. หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2-7 ปี) ในขั้นนี้เด็กจะใช้หลักการหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ ซึ่งเป็นเหตุผลการกระทำที่ใช้มากในเด็กอายุน้อยกว่า 7 ปี เด็กจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตนเด็กเล็กยังต้องพึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่มาก จึงจำเป็นต้องเชื่อฟัง เด็กเล็กๆ เข้าใจคำว่า “ความดี” ไปในความหมายว่า คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ ตัวอย่างเหตุผลของการกระทำของเด็กในขั้นนี้ เช่น ไม่หยิบขนมกินก่อนได้รับอนุญาต เพราะกลัวแม่ตี เป็นต้น

ขั้นที่ 2. ใช้หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี) เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจให้ตนเท่านั้น ขั้นนี้เด็กเริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ เหมือนการค้า เช่น เขาให้ฉันฉันก็ต้องให้เขา หรือเขากำมาฉันก็ต้องทำไป เป็นต้น เด็กในขั้นนี้ยังมุ่งที่วัตถุ และมีแรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งที่เป็นผลดีแก่ตน เช่น ช่วยบิดารดน้ำต้นไม้เพื่อที่จะได้รับขนมที่ตนชอบเป็นรางวัล

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการในขั้นแรกนี้เด็กยังมีความเห็นแก่ตัว และยึดตนเองเป็นหลักในการกระทำ ถ้าการกระทำนั้นส่งผลดีต่อตนโดยตรง และทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษ เด็กจะทำทันที

2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Morality) อายุ 10-16 ปี ในระดับนี้เด็กจะกระทำ ตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน คุณค่าทางจริยธรรมอยู่ที่การกระทำดี หรือแสดงบทบาทที่ถูกต้อง ทำตามคำสั่งและทำตามความคาดหวังของผู้อื่น ในระดับนี้เด็กยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 3. หลักทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10-13 ปี) ในขั้นนี้เด็กยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เด็กจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่พอใจแก่ผู้อื่น และได้ชื่อว่าเป็นเด็กดี (Good Boy Oriented) ในสายตาของกลุ่มของตนและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับเจตนาด้วย หลักการในขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี เช่น เด็กหญิงต้องการนุ่งกระโปรงสั้นตามนิยม เพื่อเพื่อน ๆ จะไม่คิดว่าตนเชย หรือเด็กชายก็ไม่ตัดผมสั้นเกรียน เพราะกลัวเพื่อนจะล้อว่าเป็นลุง

ขั้นที่ 4. หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13-16 ปี) ในขั้นนี้เด็กจะมุ่งความสนใจไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ กฎที่ตั้งไว้ และความพยายามรักษาระเบียบของสังคม การกระทำที่ถูกต้องคือการทำตามหน้าที่ของตนในกลุ่มต่าง ๆ และมีความศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร และมีความเข้าใจในบทบาทของคนอื่นด้วย ว่าคนนั้นเขามีหน้าที่มีตำแหน่งอย่างนั้น เขาจึงต้องปฏิบัติเช่นนั้น การกระทำที่ถูกต้องจะพิจารณาเพื่อกลุ่มและส่วนรวมด้วย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Morality) อายุ 16 ปีขึ้นไป
ระดับนี้จะมีการดูความหมายหรือความสมเหตุสมผล และใช้สติปัญญาของตนเองในการพิจารณาตัดสินข้อขัดแย้งต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงกลุ่ม และไม่คำนึงถึงตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือไม่ โดยในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นดังนี้คือ

ขั้นที่ 5. หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป) เป็นการทำตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ของปัจเจกบุคคล เป็นการทำตามมาตรฐานซึ่งสังคมส่วนใหญ่ตกลงกันไว้แล้ว ด้วยความยินยอมพร้อมใจ ความถูกต้องเป็นเรื่องของคุณค่า ผลคือในขั้นนี้มีการเน้นถึงกฎหมายว่าเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีเหตุอันสมควรเพื่อประโยชน์ของสังคม (ขั้นที่ 4 เป็นแบบที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ตายตัว แก้ไขและเปลี่ยนแปลงไม่ได้) นอกเหนือจากกฎหมายแล้ว อาจมีการตกลงโดยอิสระหรือมีสัญญาที่ถือเป็นข้อตกลงกระทำร่วมกันไว้ โดยที่ไม่พยายามจะรื้อถอนสิทธิผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

ขั้นที่ 6. หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคม และวัฒนธรรมของตนและของสังคมอื่น ๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้ที่เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่ม และสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ

เช่นหิริโอตตัปปะ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะทำชั่วและเกรงกลัวต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่า ความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้ว ถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับก็คือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง (จรรจา สุวรรณทัต. 2521 . 15-19)

ทฤษฎีของโคลเบอร์กได้ทำการทดสอบ จากกลุ่มตัวอย่างเด็กหลายประเทศ เช่น ไต้หวัน เม็กซิโก ยูเครน ตุรกี พบว่ามีระดับพัฒนาการตามขั้นเหมือนกับเด็กอเมริกัน แต่หาว่ากลุ่มตัวอย่างที่ต่างวัฒนธรรมกัน โดยเฉพาะในบริติชฮอนดูรัส หมู่บ้านในยูเครน และตุรกี มีขั้นพัฒนาการที่ช้ากว่ามาก เนื่องจากวุฒิภาวะของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนั้น ขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาทางสติปัญญา ดังนั้นการจะประสบความสำเร็จในขั้นต่าง ๆ ของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม จึงจำเป็นต้องบรรลุถึงขั้นของความคิดทางสติปัญญาด้วย ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักของทฤษฎี

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

ทฤษฎีของเพียเจต์และของโคลเบอร์ก มีผลกระทบมากมายต่อการศึกษากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่หาว่าทั้งสองทฤษฎียังมีขีดจำกัดในขอบเขตหลัก ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพราะว่าข้อมูลพื้นฐานเกิดจากการให้เหตุผลของเด็ก ที่เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ อำนาจ ความรับผิดชอบ ความเสมอภาค และความยุติธรรม ส่วนในเรื่องของการให้เหตุผล ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อสังคม (ความคิดและการตัดสินใจในเรื่องของการเสียสละ กับความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับผู้อื่น) ไม่ได้ถูกนำมาใส่ไว้ในการศึกษาของทฤษฎีทั้งสอง การตัดสินใจในเรื่องกรณีขัดแย้งทางจริยธรรม ของเด็กหญิงคนหนึ่งที่จะต้องตัดสินใจเลือก ระหว่างการปกป้องตนเอง กับการเสี่ยงต่อความปลอดภัยของเธอเพื่อที่จะช่วยคนที่กำลังเดือดร้อน ไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อว่า ความคิดรวบยอด การตัดสินใจ และหลักการที่เหมือนกันจะถูกดัดแปลงมาใช้ ในการแก้ปัญหาทำนองนี้ได้เหมือนกับที่ใช้ในการศึกษา ของเพียเจต์ และ โคลเบอร์ก

ไอเซนเบิร์กได้เสนอเรื่องราวการตัดสินใจ ในกรณีขัดแย้งทางจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Prosocial Moral Dilemma) โดยจะเป็นเรื่องราวของความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองและผู้อื่น ซึ่งไอเซนเบิร์กได้ศึกษากับเด็กตั้งแต่อ่อนวัยเรียน เด็กประถม และมัธยมต่อไปนี้จะเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างของเรื่องราวดังกล่าว

บ๊อบ เป็นผู้ชายที่ว่ายน้ำเก่งมาก เขาได้ถูกขอร้องให้ไปช่วยสอนเด็กพิการ ที่ไม่สามารถจะเดินไปเรียนว่ายน้ำได้ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีขาที่แข็งแรงพอที่จะมีโอกาสเดินได้ บ๊อบเป็นคนเดียวในเมืองนี้เท่านั้นที่ทำงานนี้ได้ดี เพราะเขามีประสบการณ์ในการสอนและช่วยชีวิต แต่ว่าการช่วยเหลือเด็กพิการจะต้องใช้เวลามาก ในช่วงว่างจากการเรียนและทำงาน และบ๊อบต้องการที่จะฝึกว่ายน้ำอย่างหนักเท่าที่จะทำได้ เพื่อแข่งขันว่ายน้ำที่ใกล้จะมาถึง ถ้าบ๊อบไม่ได้ฝึกว่ายน้ำในช่วงเวลาว่างของเขาแล้ว โอกาสที่จะชนะการแข่งขันและได้เงินรางวัลจะน้อยลง บ๊อบตกลงที่จะสอนเด็กพิการหรือไม่? ทำไม?

การวิเคราะห์อย่างละเอียด ถึงการตอบสนองเรื่องราวดังกล่าวของเด็กและวัยรุ่น ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอายุกับการพัฒนาความคิด เกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

ระดับ 0. การให้เหตุผลที่ยึดติดอยู่กับอำนาจและการลงโทษ (Obsessive and/or Magical View of Authority and/or Punishment) ในระดับนี้จะพบมากในเด็กก่อนวัยเรียน โดยเด็กจะให้เหตุผลหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ และการคล้อยตามอำนาจผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามความคิดของเขา ในระดับนี้จะคล้ายกับขั้นที่ 1 ของโคลเบอร์ก ตัวอย่างการให้เหตุผลในระดับนี้ "ถ้าฉันไม่ช่วยเหลือและมีบางคนมาพบเห็น เขาจะต้องทำโทษฉัน" เด็กจะพูดว่า "เธอจะไม่จากกระเบทรายที่เธอเล่นอยู่ เพื่อไปช่วยเหลือเด็กคนอื่น เพราะแม่ของเธอบอกไว้ว่าไม่ให้ออกไปจากที่นั่น"

ระดับที่ 1 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง (Hedonistic Reasoning) ในระดับนี้ จะพบในเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กประถมที่ยังเล็กอยู่ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ เด็กนั้นจะมีลักษณะเห็นแก่ตัว (Selfish) หรือคำนึงถึงผลที่จะได้จากการกระทำมากกว่าที่จะนึกถึงจริยธรรม พฤติกรรมที่ถูกต้องคือสิ่งที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความพอใจตามความต้องการหรือจำเป็นของตนเอง เหตุผลสำหรับการช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่นั้น จะพิจารณาจากผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับ การตอบแทนในอนาคต หรือเพื่อเกี่ยวโยงไปถึง บุคคลที่เขาต้องการและชอบ ตัวอย่างคำตอบสำหรับเด็กที่อยู่ในระดับนี้ เช่น เด็กจะพูดว่า "แม่ไม่ต้องการที่จะพลาดงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อน ดังนั้นเธอจึงไม่ช่วยเด็กที่ได้รับบาดเจ็บที่ขา" (Purdee. 1992 : 672)

ระดับที่ 2 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น (Need of Others Orientation) จะเป็นลักษณะที่เด็กให้เหตุผล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการทางด้านร่างกาย

วัตถุ และจิตใจของผู้ที่ขอความช่วยเหลือ แม้ว่าความต้องการของคนผู้นั้น จะขัดแย้งกับความต้องการของตนเอง การให้เหตุผลในระดับนี้จะมีรูปแบบ ที่ไม่ซับซ้อน และไม่เกี่ยวข้องกับการใช้บทบาทสมมติ การพูดที่แสดงออกถึงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น หรือเกี่ยวข้องกับความ รู้สึกภายใน เช่น ความรู้สึกผิด ตัวอย่างคำตอบของเด็กที่อยู่ในขั้นนี้คือ “เขหิว” “เขต้องการ มั่น” หรือ “เขาต้องการเลือด” เป็นต้น การให้เหตุผลในระดับนี้ ยังคงพบในเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กประถม

ระดับที่ 3. การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบ
แผนตายตัว (Approval and Interpersonal Orientation and/or Stereotyped
Orientation) ในระดับนี้จะเป็นการให้เหตุผล โดยคำนึงถึงความพึงพอใจ การยอมรับจาก
บุคคลอื่นที่อยู่รอบ ๆ ข้าง รวมทั้งผู้ที่ขอความช่วยเหลือ หรือเป็นการให้เหตุผลโดยมองว่าสิ่งนั้น
คือภาพลักษณ์ของบุคคล หรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะกระทำกัน ตัวอย่างคำตอบ
ของเด็กที่อยู่ในระดับนี้ เช่น เด็กบอกว่าจะช่วยเหลือเพราะว่า มันเป็นสิ่งที่ดี หรือ แม่จะช่วย
เหลือเด็กที่ได้รับบาดเจ็บ เพราะเด็กคนนั้นจะชอบแม่ถ้าเธอช่วยเหลือเขา การให้เหตุผลในระดับ
นี้พบในกลุ่มเด็กมัธยมและประถม

ระดับที่ 4. การให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก (Empathic Orientation) ในระดับ
นี้การให้เหตุผลของบุคคล จะปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ
และเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ที่ขอความช่วยเหลือ การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความรู้สึกผิด
รวมทั้งการคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตัวอย่างคำตอบของเด็กที่อยู่ในระดับนี้ เช่น ฉันรู้
ว่าเขารู้สึกอย่างไร , ฉันรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ดีถ้าฉันไม่ช่วยเพราะว่าเขากำลังบาดเจ็บ , ต้องช่วยเขา
เพราะว่าเขาเป็นคนเหมือนกัน , เขาก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง , เขาก็เป็นคนที่มีชีวิตเหมือนกัน เป็นต้น
การให้เหตุผลในระดับนี้ พบในกลุ่มเด็กประถมที่อายุมากกว่าและเด็กมัธยม

ระดับที่ 5. การให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน (Strongly Internalized) การให้
เหตุผลของเด็กในระดับนี้ จะอยู่บนพื้นฐานคุณค่า ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นมาจากภายในตนเอง
เด็กจะคำนึงถึงบรรทัดฐาน ความรับผิดชอบ ความต้องการที่จะคงรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม
หรือบุคคล และมีความเชื่อในสิทธิความเสมอภาค ความยุติธรรมของบุคคล รวมทั้งความรู้สึก
เคารพในตนเอง เพื่อที่จะก้าวไปสู่มาตรฐานคุณค่าที่ตั้งไว้ การให้เหตุผลในระดับนี้ จะพบได้ใน
เด็กมัธยมกลุ่มเล็ก ๆ แต่ไม่พบในเด็กประถม ตัวอย่างของการให้เหตุผลในระดับนี้ เช่น “ฉัน

รู้สึกว่าคุณเองต้องมีความรับผิดชอบ ในการช่วยเหลือบุคคลที่เขาจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ " หรือ " ดันเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีถ้าหากไม่ได้ช่วย เพราะฉันรู้นั่นทำให้ฉันไม่สามารถก้าวไปสู่มาตรฐานคุณค่าที่ตัวเองต้องการ "

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไว้ดังนี้

เฮิร์เบอร์ และ สตาป (สุกานดา นิมทองคำ. 2535 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Herber and Staub. 1979 : 875) ได้ให้ความหมายว่า คือพฤติกรรมที่ประกอบด้วยผู้แสดงพฤติกรรมนั้น กระทำไปเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น โดยไม่ได้หวังผลตอบแทนใด ๆ

บารอน และคณะ (Baron et al. 1974 : 227) ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมเอื้อสังคมว่า หมายถึงการกระทำ ซึ่งไม่ได้มีผลประโยชน์อย่างชัดเจน นอกจากเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

เครบส์ และ เฮสเตอร์น (Krebs and Hesteren. 1994 : 103-158) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงการกระทำที่มีเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ ที่จะช่วยเหลือเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น แมซีเทรธา "ที่ให้การดูแลช่วยเหลือคนทุกข์ยากของคนทั่วโลกที่ประเทศอินเดีย โดยการดูแลเอาใจใส่ให้พรแก่คนป่วยเรื้อรัง ผู้กำลังจะตาย เด็กทารกที่ถูกทอดทิ้ง โสเภณี ผู้ไร้ญาติขาดมิตร คนพิการ และผู้กำลังหิวโหย" (สันติ รวีวัฒน์. 2528 : 90-91) หรือโดยการช่วยเหลือสงเคราะห์บุคคลอื่น

ซีเกลแมน (Sigelman. 1984) กล่าวว่า พฤติกรรมเอื้อสังคมหมายถึง พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น หรือมีผลทางด้านบวกกับสังคม

✓ ไอเซนเบอร์ก คาเมรอน และ ไทรอัน (Eisenberg , Cameron and Tryon) 1984 : 101-115) ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่ไม่เพียงแต่เป็นความตั้งใจที่จะทำประโยชน์ต่อผู้รับ แต่ยังจะต้องไม่ถูกจูงใจให้กระทำ โดยการคาดหวังรางวัลจากภายนอก ถ้าบุคคลนั้นทำประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยบังเอิญ หรือพยายามที่จะกระทำเพื่อให้ตัวเองดูดีขึ้น การกระทำเหล่านั้นไม่จัดว่าเป็นการกระทำที่เอื้อต่อสังคม นอกจากนี้ยังได้แบ่งพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมดังนี้คือ

1. การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง ความพยายามที่จะแบ่งเบาหรือบรรเทาความต้องการของผู้อื่น โดยไม่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการช่วยเหลือให้ผู้อื่นบรรลุถึงเป้าหมาย ให้ข้อมูล หรือสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองกับผู้อื่น

2. การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การที่เด็กยอมสละหรือให้ยืมสิ่งของ ที่เป็นของตนเอง หรือสิ่งของที่ตนเองเคยครอบครองอยู่ เช่น เครื่องเล่น ของใช้ ของกิน เป็นต้น ให้กับผู้อื่น

3. การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง ความพยายามที่จะบรรเทาหรือผ่อนคลายความทุกข์ของผู้อื่น โดยใช้คำพูดหรือการกระทำ เพื่อให้ผู้อื่นคลายความกังวล หรือความไม่สบายใจ ✓

บาร์ทอล-ดี (Bartal-D 1976 : 3-5) ให้ความหมายของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไว้ว่า หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้แสดงไม่ได้มุ่งหวังผลประโยชน์จากการกระทำ แต่เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ ซึ่งผู้กระทำอาจต้องให้เงินช่วยเหลือ หรือช่วยด้วยแรงกาย รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมีหลายอย่าง เช่น ความเอื้อเฟื้อ การร่วมรู้สึก การแบ่งปัน เป็นต้น

พาพาร์เลีย และ แซลลี (Papalia and Sally 1993 : 349) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมคือ การกระทำที่มีคุณค่า เป็นการเสียสละตนเอง หรือเสี่ยงชีวิตเพื่อทำประโยชน์ต่อบุคคลอื่น โดยไม่ได้คาดหวังรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน

แล่สกันดา นิมทองคำ (2535 : 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ต้องเป็นการกระทำที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำลงไปเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทนล่วงหน้า แม้ว่าการกระทำพฤติกรรมนั้น ผู้กระทำอาจต้องเสียสละทั้งแรงกาย ทรัพย์สิน เงินทอง เวลา หรือแม้แต่เสี่ยงชีวิตก็ตาม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อาจแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมการช่วยเหลือ ความเอื้อเฟื้อ หรือการแบ่งปัน เป็นต้น

✓ จากคำจำกัดความดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมอันเป็นประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยที่ผู้แสดงพฤติกรรมมีความตั้งใจจริงในการกระทำ พฤติกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเสียสละเวลา ทรัพย์สินเงินทอง แรงกายแรงใจ หรืออาจเป็นชีวิต เพื่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลอื่น โดยไม่ได้หวังสิ่งใดเป็นเครื่องตอบแทนในภายหลัง พฤติกรรมดังกล่าว แสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การปลอบโยน ความเอื้อเฟื้อ เป็นต้น ✓

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (Shaffer. 1994 : 363-397)

นักทฤษฎีหลายท่านได้โต้แย้งกันถึงประเด็นปัญหาว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมเป็นสิ่งที่ติดตัวมาโดยกำเนิด หรือเกิดจากการเรียนรู้ นักมนุษยวิทยาและชีวสังคม เชื่อว่าพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เป็นสิ่งที่ได้กำหนดไว้อยู่ในยีน (Gene) และเป็นส่วนประกอบพื้นฐานโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้เผ่าพันธุ์นั้นคงมีอยู่ต่อไป ซึ่งตรงข้ามกับนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และนักทฤษฎีเรียนรู้ทางสังคม ที่ได้โต้แย้งว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็ก ไม่ได้มาจากยีนหรือมีวิวัฒนาการมาจากประวัติศาสตร์ แต่พฤติกรรมดังกล่าวมาจากการได้มีประสบการณ์กับตัวแทนของสังคมกลุ่มต่าง ๆ ส่วนนักทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาเห็นด้วยกับแนวความคิดอันหลังและยังเสริมต่ออีกว่า รูปแบบหรือความถนัดในการกระทำพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับทักษะทางความคิด และระดับของสติปัญญาด้วย

ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมเป็นสัญชาตญาณ และเป็นส่วนประกอบพื้นฐานของธรรมชาติมนุษย์ หลักการของทฤษฎีนี้ก็คือว่า ทุก ๆ สิ่งไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ย่อมต้องได้รับการปกป้องจากศัตรูตามธรรมชาติ และได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เมื่อพวกเขาอาศัยอยู่ในหน่วยสังคมเดียวกัน หากความคิดนี้ถูกต้อง แสดงว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ก็น่าที่จะมียีนแห่งความเอื้อเพื่อ (Altruistic Gene) คงอยู่ และสืบทอดต่อไปจนถึงลูกหลาน ถ้าหากพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมียีนเป็นตัวกำหนดแล้ว อะไรคือสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมดังกล่าวบางครั้งมีแนวโน้มที่ลดลง ฮอฟแมน (Hoffman. 1981,1988) ได้เสนอแนะว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก (Empathy) อาจจะเป็นสื่อกลาง ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมด้วย แม้กระทั่งในเด็กแรกเกิด อาจะแสดงถึงความร่วมรู้สึกแบบง่าย ๆ โดยเด็กเหล่านี้จะแสดงออกถึงความกอดดันทางสีหน้า เมื่อได้ยินเสียงร้องไห้จากเด็กทารกคนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้าง

นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้อธิบายว่า เด็กเล็กยังไม่มีสังคม พฤติกรรมต่าง ๆ เกิดจากแรงขับของอิด (Id) เป็นพื้นฐาน ที่จะสนองความพอใจ และสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น ฟรอยด์ได้เน้นถึงสภาวะที่จำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมคือ การได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก กฎหลักของการมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เป็นสิ่งที่มีอยู่ภายในอุดมคติของอีโก้ (Ego Ideal) การที่เด็กจะช่วยเหลือผู้อื่นนั้น ก็เพื่อจะหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษจากมโนธรรม

(Conscience) เช่น ความรู้สึกผิด ความละอายใจหรือขายหน้า เมื่อไม่ได้กระทำพฤติกรรม เช่น การให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

สำหรับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีแนวความคิดหลักว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมซ้ำเมื่อเขาได้รับรางวัลจากการกระทำพฤติกรรมนั้น และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมซ้ำ หากการกระทำนั้นได้รับการลงโทษ และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคม และการให้แรงเสริมอีกด้วย สำหรับทฤษฎีนี้สามารถอธิบายพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้เป็น 3 แนวทางด้วยกันคือ

1. ภาวะการตอบสนองต่อความรู้สึก ความสามารถในการร่วมรู้สึก อาจจะช่วยในการอธิบายว่า ทำไมเราจะต้องช่วยเหลือ ปลอบโยน หรือแบ่งปันให้คนอื่น ในสถานการณ์ที่ไม่มีรางวัลอย่างเห็นได้ชัด ในการสนับสนุนให้ประกอบพฤติกรรมช่วยเหลือนั้น ความสามารถในการร่วมรู้สึกนั้นคือ การที่บุคคลรับรู้และเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่น ถ้าบุคคลที่มีความร่วมรู้สึก ได้เห็นบุคคลอื่นมีความสุข เขาผู้นั้นก็พลอยมีความสุขและพึงพอใจร่วมด้วย และยังช่วยสนับสนุนให้บุคคลนั้นมีความสุขยาวนานต่อไป ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีความร่วมรู้สึกจะรับรู้ความเจ็บปวด ความทุกข์เมื่อเขาได้พบเห็นบุคคลที่แสดงออกถึงความไม่สบายใจ การช่วยเหลือผู้ตกอยู่ในความทุกข์ ไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้นั้นผ่อนคลายความทุกข์แล้ว แต่ยังทำให้ผู้ให้ความช่วยเหลือมีความสบายใจขึ้นด้วย เด็กเริ่มต้นที่จะเชื่อมโยงความสามารถในการร่วมรู้สึกเข้ากับการกระทำเมื่อไหร่และอย่างไรนั้น เอเลเนอร์ แมคโคบี (Eleanor Maccoby) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก ที่เป็นสื่อกลางของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อาจจะมีการพัฒนาโดยผ่านการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไขคลาสสิก (Classical Condition) ซึ่งจะเริ่มต้นในช่วงระยะแรกของชีวิต

2. การสอนโดยตรงในเรื่องของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม นักทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำ (Operant Learning) ได้อธิบายว่า บ่อยครั้งที่บุคคลอาจจะแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยปราศจากการคาดหวังสิ่งตอบแทนในทันที ซึ่งเป็นเพราะว่ารางวัลที่เคยได้รับก่อนหน้านี้ สำหรับพฤติกรรมในทำนองเดียวกัน ได้กลายเป็นแรงเสริมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลนั้น กระบวนการในการทำงาน จะเป็นไปในลักษณะที่พ่อแม่ ครู หรือตัวแทนทางสังคมคนอื่น ๆ ได้สั่งสอนชี้แนะให้เห็นถึงคุณความดีของการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และได้ให้รางวัลกับเด็กที่ปฏิบัติตาม รางวัลนี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านบวก อันนำไปสู่การเชื่อมโยงกับการกระทำ

ที่เอื้อต่อสังคม และบุคคลในวัฒนธรรมส่วนใหญ่ จะได้รับการสรรเสริญเป็นระยะ การระลึกถึงหรือรูปแบบของแรงเสริมภายนอกอื่น ๆ ต่อการแสดงความสามารถทางปัญญาของพวกเขา ซึ่งการกระทำพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อาจจะยังคงสร้างความพึงพอใจให้พวกเขา และสิ่งนี้ได้กลายเป็นตัวกำหนด ทำให้การกระทำพฤติกรรมดังกล่าวหมดไป

3. การเรียนรู้พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยการสังเกต แม้จะมีการยอมรับว่าการกระทำพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อาจได้มาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีเงื่อนไข หรือการสั่งสอนโดยตรง แต่อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) มีความเชื่อว่าอิทธิพลที่มีผลมากที่สุด ต่อการแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กคือ พฤติกรรมของบุคคลอื่นอันเป็นตัวแทนของสังคมที่เด็กได้พบเห็น ซึ่งความคิดดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งถูก เพราะปัจจุบันเป็นที่ปรากฏแล้วว่า เด็กที่ได้เห็นตัวแทน แสดงพฤติกรรมความกรุณาหรือใจบุญ เด็กเหล่านั้นมักจะเป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อมากกว่า โรเซนฮานและไวท์ (Rosenhan and White : 1967) ยังพบอีกว่า 47.5% ของเด็กที่ได้เห็นตัวแทนแสดงพฤติกรรมการบริจาค เด็กเหล่านี้จะบริจาคของขวัญ ให้กับกองทุนเด็กพิการเมื่อตัวแทนไม่อยู่ และเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เห็นตัวแทนแสดงพฤติกรรมการบริจาคมานั้น พบว่า ไม่มีเด็กในกลุ่มควบคุมบริจาคของขวัญให้กับกองทุนเด็กพิการ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวแบบทางสังคมสามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้

ในส่วนของการทฤษฎีสติปัญญา ได้ให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่า การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เช่น ความร่วมมือ การแบ่งปัน การให้ความอบอุ่น การปลอบโยน และการอาสาสมัคร เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นนั้น จะเพิ่มขึ้นตลอดช่วงวัยเด็ก (Chapman et al. 1987 ; Eisenberg , Lennon and Roth. 1983 ; Kohlberg. 1969) ข้อสันนิษฐานนี้มีพื้นฐานความคิดที่ว่า เด็กจะมีพัฒนาการทางสติปัญญา และทำให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญทางความคิด ซึ่งทักษะอันนี้จะส่งผลกระทบต่อการให้เหตุผลของพวกเขา ต่อประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อสังคม และแรงจูงใจที่จะกระทำในสิ่งที่พวกเขาสนใจ ทฤษฎีนี้ได้เสนอระยะของการพัฒนาพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งมี 4 ระยะด้วยกัน โดยในช่วงระยะแรกเป็นระยะที่มีการแบ่งปันบ้าง และมีการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ ระยะนี้จะเกิดในช่วงสองปีแรกของชีวิต เด็กจะสามารถแยกแยะความแตกต่าง ของตนเองออกจากบุคคลอื่น และต่อมาเด็กจะเริ่มมีปฏิกริยาตอบสนองต่อความทุกข์ของบุคคลอื่น โดยเด็กจะมีความรู้สึกทุกข์ร่วมด้วย นั่นคือเด็กเริ่มมีความสามารถในการร่วมรู้สึก ในระยะที่สอง ซึ่งตรงกับขั้นก่อนปฏิบัติการรูปธรรมของเพียเจต์ (อายุ 3-6 ปี) เด็กในระยะนี้ยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความคิดของพวกเขาเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ในเรื่อง

ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม มักจะเป็นไปในลักษณะ ที่สนองความต้องการหรือความพอใจของตนเอง มากกว่าการกระทำประโยชน์เพื่อบุคคลอื่นนั้น เด็กจะพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ถ้าการกระทำนั้นจะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์เช่นกัน ระยะที่สาม เป็นช่วงวัยเด็กตอนกลางและก่อนวัยรุ่น หรือเป็นระยะปฏิบัติการขั้นรูปธรรมของเพียเจต์ เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง มีทักษะในการสามัคคีมากขึ้น และเริ่มต้นที่จะมองเห็นถึงความต้องการที่สมควรของบุคคลอื่น อันเป็นการให้เหตุผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เด็กจะเริ่มคิดว่าการกระทำที่แสดงออกถึงความเมตตากรุณา ซึ่งคนส่วนใหญ่มองเห็นว่าเป็นสิ่งดี คือพฤติกรรมที่ควรจะทำ และในระยะนี้ความสามารถในการร่วมรู้สึกและความเห็นอกเห็นใจ จะกลายเป็นสิ่งที่สำคัญของการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม สุดท้ายระยะที่สี่ เป็นช่วงวัยรุ่นซึ่งตรงกับระยะปฏิบัติการแบบนามธรรม ในวัยนี้เด็กจะเริ่มสนใจและหยั่งรู้ถึงลักษณะที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เด็กจะเริ่มสร้างกฎ ที่มีรากฐานมาจากหลักสากลของความเสมอภาคทางจริยธรรม (Universal Principle of Moral Fairness) เช่น จงปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นเดียวกับที่ คุณอยากให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อคุณ เด็กจะซึมซาบว่าพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและต้องการ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากขึ้น ✓

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

ในปี 1979 ไอเซนเบิร์ก และแฮนด์ (Eisenberg and Hand.) 1979 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อันได้แก่ การแบ่งปัน การช่วยเหลือ และการปล่อยของของเด็กก่อนวัยรุ่น โดยใช้วิธีการสังเกตในสภาพแวดล้อมจริง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยรุ่นจำนวน 35 คน อายุ 48-63 เดือน วิธิดำเนินการทดสอบ โดยการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก 70 ครั้ง ๆ ละ 2 นาที และให้เด็กตอบคำถาม เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างง่าย ๆ ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การแบ่งปัน เป็นต้น ผลปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ขึ้นอยู่กับชนิดของพฤติกรรมเอื้อสังคม นั่นคือ พฤติกรรมการแบ่งปันของเด็ก โดยเฉพาะเป็นการแบ่งปันที่เกิดจากตนเอง (Spontaneous) มากกว่าการแบ่งปันที่เกิดจากการร้องขอ (Ask for) จากบุคคลอื่น พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญ กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง และมีความสัมพันธ์ทางตรงบวกกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น ส่วน

พฤติกรรมความช่วยเหลือและปลอบโยน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

และในปีเดียวกัน ไอเซนเบิร์ก และ นีล (Eisenberg and Neal. 1979) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียน ในการกระทำพฤติกรรมเอื้อสังคมอันเกิดจากตัวเด็กเอง (Spontaneous Prosocial Behavior) โดยไม่ใช่เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการร้องขอ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 48-63 เดือน จำนวน 26 คน ผู้ทำการทดสอบจะเฝ้าสังเกตพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน หรือการปลอบโยนที่เกิดขึ้นจากตัวเด็กเอง เป็นเวลา 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และสังเกตเป็นระยะเวลามากกว่า 12 สัปดาห์ หลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมเอื้อสังคมแล้ว ผู้ทดสอบจะพยายามบอคำถามกับเด็กถึงเหตุผลของการกระทำพฤติกรรมนั้น เช่น ทำไมหนูถึงทำเช่นนั้น? ผลการศึกษาพบว่า เด็กจะให้เหตุผลในเรื่องพฤติกรรมเอื้อสังคมของพวกเขา ด้วยการให้เหตุผลที่ยังไปถึงความต้องการของผู้อื่น

* ไอเซนเบิร์ก คาเมรอน และ ไทรอัน (Eisenberg , Cameron and Tryon. 1984) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการแบ่งปันที่เกิดขึ้นโดยตนเอง แต่ไม่พบความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการแบ่งปันที่เกิดจากการร้องขอ และการช่วยเหลือที่เกิดขึ้นโดยตนเอง

ต่อมาในปี 1985 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1985) ได้ศึกษาพัฒนาการของพฤติกรรมเอื้อสังคม กับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กเยอรมันและเด็กอเมริกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ เด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 30 คน เด็กประถมปีที่ 2 จำนวน 29 คน และเด็กประถมปีที่ 4 จำนวน 33 คน ผลการศึกษาเมื่อมีการควบคุมตัวแปรอายุพบว่า จำนวนการบริจาคลูกอมมีความสัมพันธ์ด้านบวก กับ การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น และมีความสัมพันธ์ทางด้านลบ กับ การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ความสัมพันธ์ดังกล่าวพบทั้งในเด็กเยอรมันและเด็กอเมริกัน ส่วนพฤติกรรมความช่วยเหลือ ไม่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในปี 1987 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al/1987) ได้ศึกษาระยะยาวหาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อสังคมในวัยเด็กตอนกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการสัมภาษณ์กับข้อมูล 5 ระยะ จากการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น

มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างมาก ส่วนการให้เหตุผลในระดับอื่นนั้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงน้อยมากหรือไม่พบเลย ดังนั้นไอเซนเบิร์กและคณะ จึงได้นำระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมทั้งสองระดับดังกล่าว ไปหาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ผลของการศึกษาเมื่อมีการควบคุมตัวแปรอายุ พบว่าพฤติกรรมการแบ่งปันมีความสัมพันธ์ทางด้านลบ กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง และมีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น ส่วนพฤติกรรมการช่วยเหลือไม่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้งสองระดับ

ในปี 1991 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ในช่วง 13-16 ปี ผลของการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 13-14 ปี พฤติกรรมช่วยเหลือมีความสัมพันธ์ทางด้านลบ กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15-16 ปีนั้น พฤติกรรมการช่วยเหลือจะมีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในวัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผลการศึกษาล้ำคลึงกับการศึกษาในช่วงวัยเด็ก โดยเขาพบว่าพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และมีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความสัมพันธ์ทางด้านลบกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง

✱ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ยังไม่มีใครศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม งานวิจัยที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์กและเพียเจต์ ซึ่งจะมีเรื่องของกฎ กฎหมาย ผู้มีอำนาจ และข้อบังคับต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ดังนั้นจากผลงานวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงคาดว่า แม้จะมีการควบคุมตัวแปรบางตัว ที่อาจจะมียธิพลต่อความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษา เช่นอายุ หรือไม่ก็ตาม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยที่พฤติกรรมการแบ่งปันมีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น และมีความสัมพันธ์ทางด้านลบ กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับเพศ อายุและชั้นเรียน

ไอเซนเบิร์ก (Eisenberg. 1979) ได้ศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็ก โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบพัฒนาการการให้เหตุผลของเด็ก ที่เกี่ยวกับการขัดแย้งทางด้านจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (เป็นกรณีขัดแย้งในเรื่องของความต้องการของบุคคล โดยที่ผลของกฎหมาย กฎต่างๆ การลงโทษ อำนาจ และข้อบังคับ จะมีส่วนเกี่ยวข้องน้อยมาก หรือไม่เกี่ยวข้องเลย) และเพื่อที่จะกำหนดความสัมพันธ์ของโครงสร้างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ต่อการแก้ไขปัญหาในกรณีขัดแย้งดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายและหญิง เกรด2 เกรด4 เกรด6 เกรด9 เกรด11 และ เกรด12 จำนวน 125 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กประถมศึกษาคือจะให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง การให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของบุคคลอื่น และการให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กมัธยมมีการใช้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึก และการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายในมากกว่าเด็กประถม ในการศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัวจะลดการใช้ลงตามอายุ ในขณะที่การให้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึก และการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายในจะเพิ่มขึ้นตามอายุ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีใครใช้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษ

และในปีเดียวกัน ไอเซนเบิร์ก และ นีล (Eisenberg and Neal/1979) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 48-63 เดือน จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเอื้อสังคมของเด็ก และป้อนคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการปลอบโยน ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศหรืออายุ กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และเด็กส่วนมากจะให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น

ไอเซนเบิร์กและแฮนด์ (Eisenberg and Hand/1979) ได้ทำการศึกษา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 35 คน ซึ่งมีอายุ 48-63 เดือน จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างอายุและเพศ ในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และเด็กก่อนวัยเรียนจะใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งมากที่สุด รองลงไปคือการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น ส่วนการให้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการ

ลงโทษ พบว่ามีเด็กก่อนวัยเรียนเพียง 3 คนที่ใช้เหตุผลในระดับนี้

ในปี 1980 ไอเซนเบิร์กและรอท (Eisenberg and Roth, 1980) ได้ติดตาม (Follow up) พัฒนาการการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 34 คน เป็นเด็กชาย 18 คน และเด็กหญิง 16 คน โดยพบว่าเด็กที่เคยถูกประณามในเรื่องนี้เมื่อ 18 เดือนที่แล้ว จะมีพัฒนาการการใช้เหตุผลแบบยึดความต้องการของบุคคลอื่น และการให้เหตุผลเพื่อให้ผู้อื่นพึงพอใจมากขึ้น และใช้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งมีน้อยลง

อีก 3 ปีต่อมา ไอเซนเบิร์ก เลนนอน และรอท (Eisenberg, Lennon and Roth, 1983) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม แบบระยะยาว (Longitudinal Study) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 ช่วงอายุคือ เด็กก่อนวัยเรียน จนถึงช่วงวัยเรียน (อายุ 7-8 ปี) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้คือ

กลุ่มหนึ่ง ประกอบด้วยเด็กหญิง 16 คน และเด็กชาย 17 คน กลุ่มนี้มีการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล 3 ระยะ (T_1 , T_2 , T_3)

กลุ่มสอง ประกอบด้วยเด็กหญิง 9 คน และเด็กชาย 7 คน กลุ่มนี้มีการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล 2 ระยะ (T_1 , T_2)

กลุ่มสาม ประกอบด้วยเด็กเกรดสอง เป็นเด็กชาย 18 คน และเด็กหญิง 12 คน กลุ่มนี้จะมีการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (T_3)

ผลการศึกษาพบว่า การใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น จะเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจากเด็กก่อนวัยเรียนจนถึงอายุ 7-8 ปี ในขณะที่การใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งจะลดลงตามอายุ ส่วนการให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกจะเพิ่มขึ้นในช่วงเด็กวัยเรียน

ต่อมาไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al., 1985) ได้ศึกษาพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับสติปัญญา ในเด็กชาวเยอรมันจากเบอร์ลินตะวันตกและเด็กชาวอเมริกันทั้งชายและหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กเกรดสอง และเด็กเกรดสี่ ผลการศึกษาพบว่าพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมนั้นเพิ่มขึ้นตามอายุ ซึ่งรูปแบบของพัฒนาการไม่มีความแตกต่างกันทั้งเด็กชาวเยอรมันกับเด็กชาวอเมริกัน โดยพบว่าเด็กเกรดสี่ มีการใช้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งน้อยกว่าเด็กเกรดสอง และเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กเกรดสี่มีการใช้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจมากกว่าเด็กก่อนวัยเรียน ส่วน

เด็กเกรดสอง มีการใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง น้อยกว่าเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กเกรดสองยังใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น มากกว่าเด็กก่อนวัยเรียน

และในปี 1986 ไทเจน (Tietjen) 1986) ได้ทำการศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ของสังคมปาปัวนิวกินี โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เด็กประถม 69 คน เด็กวัยรุ่น 8 คน และผู้ใหญ่ 24 คน ผลการศึกษา ไม่พบประเภทของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่แตกต่างจากที่ไอเซนเบิร์กได้ศึกษาไว้กับเด็กอเมริกัน และยังพบว่าชาวปาปัวนิวกินีที่มีอายุน้อย จะให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก มากกว่าชาวปาปัวนิวกินีที่มีอายุน้อย และใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง น้อยกว่าชาวปาปัวนิวกินีที่มีอายุน้อย นอกจากนี้ เด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ จะใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นมากที่สุด โดยผู้ใหญ่จะใช้เหตุผลที่ยึดความต้องการด้านจิตใจ (Psychological-Needs-Oriented Reasoning) มากกว่าเด็ก และการให้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษมีใช้น้อยมากในทุกอายุ

ในปีต่อมาไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al.) 1987) ได้ศึกษาแบบระยะยาวในเรื่องพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กวัยเรียนที่มีอายุในช่วง 9-12 ปี โดยการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อคือ

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลง ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมเป็นเวลามากกว่า 7 ปี
2. ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ กับการพัฒนาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ความรู้สึก และพฤติกรรมเอื้อสังคมในเด็กวัยเรียน

โดยกลุ่มตัวอย่างจะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้คือ

กลุ่มหนึ่ง (C₁) ประกอบด้วยเด็กหญิง 16 คน เด็กชาย 16 คน เด็กในกลุ่มนี้จะได้รับการสัมภาษณ์กับข้อมูลทั้งหมด 5 ครั้ง (T₁ , T₂ , T₃ , T₄ , T₅)

กลุ่มสอง (C₂) ประกอบด้วยเด็กหญิง 7 คน เด็กชาย 7 คน มีการสัมภาษณ์กับข้อมูลทั้งหมด 4 ครั้ง (T₁ , T₂ , T₃ , T₄)

กลุ่มสาม (C₃) ประกอบด้วยเด็กเกรดสี่ จำนวน 39 คน เป็นเด็กชาย 17 คน เด็กหญิง 22 คน ในกลุ่มนี้มีการสัมภาษณ์กับข้อมูล 2 ครั้ง (T₁ , T₄)

กลุ่มสี่ (C₄) ประกอบด้วยเด็กชาย 11 คน เด็กหญิง 20 คน กลุ่มนี้ได้รับการสัมภาษณ์กับข้อมูล 2 ครั้ง (T₁, T₅)

ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ลดลงตามอายุในช่วงเด็กวัยเรียน ขณะที่การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นจะมีมากที่สุดในช่วงเด็กวัยเรียน ส่วนการให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว การให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกจะเพิ่มขึ้นตามอายุ และพบว่าเพศหญิงจะมีการให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก มากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการให้เหตุผลที่สะท้อนถึงความรู้สึก หรือความเห็นอกเห็นใจ จะเพิ่มขึ้นตามอายุสำหรับเด็กหญิง แต่ไม่พบในเด็กชาย

ปี 1991 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1991) ได้ศึกษาพัฒนาการของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กวัยรุ่นช่วงอายุ 13-16 ปี โดยทำการศึกษาระยะยาว กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเด็กวัยรุ่นชายและหญิง มีการเก็บข้อมูลเป็น 7 ระยะด้วยกัน ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจจะเริ่มต้นลดการใช้ลงในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งการให้เหตุผลในลักษณะเช่นนี้จะเพิ่มขึ้นในช่วงเด็กประถม (Eisenberg et al. 1987) ส่วนการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งมีการใช้ลดลง จนกระทั่งถึงช่วงวัยรุ่นจะมีการใช้เพิ่มขึ้นในเด็กวัยรุ่นชายแต่ไม่มากนัก วัยรุ่นหญิงจะให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกได้เร็วกว่าวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะใช้เหตุผลในระดับที่สูงกว่าวัยรุ่นชาย

และ 4 ปีต่อมา ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1995) ได้ทำการศึกษาดังพัฒนาการของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งอยู่ในช่วงอายุประมาณ 17-20 ปี ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งจะลดลงจนถึงวัยรุ่น หลังจากนั้นจะเพิ่มขึ้นบ้างในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ส่วนการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น จะลดลงอย่างมากในช่วงอายุ 19-20 ปี การให้เหตุผลในระดับที่สูงกว่า (การให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึกและการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน) มีการใช้เพิ่มขึ้นจากวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และผู้หญิงจะมีการให้เหตุผลในระดับที่สูงกว่าผู้ชาย

เซพิลา (Shapira, 1976) ได้ศึกษาจริยธรรมของเด็กในเมืองและในคิมบูตซ์ (Kibbutz) ของประเทศอิสราเอล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลและประถมศึกษา จากโรงเรียนสหศึกษาของรัฐบาล ซึ่งมีสถานภาพแตกต่างกันทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัยพบว่า

เพศชายและเพศหญิงให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ชไนเดอร์ (Schneider) 1979 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กในเรื่องของเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการศึกษาปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน

วอล์คเกอร์ (Walker) 1984 ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กแบบเมตาต้า (Meta Analysis) กับกลุ่มตัวอย่าง 3 ช่วงอายุ คือวัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ พบว่ามีเพียงวัยผู้ใหญ่ที่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านที่เอื้อต่อสังคมโดยใช้ทฤษฎีของโคลเบอร์กอธิบายนั้นได้แก่ งานวิจัยของกานแก้ว พงษ์อุดม (2524) ได้ศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหัวข้อหลักธรรมของการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ และความเห็นอกเห็นใจของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ไม่พบความแตกต่างกัน รวมทั้งงานวิจัยของทิพย์สุดา นิลสินธิ (2523) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำนวน 14 ด้าน ในเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านการเสียสละและความเอื้อเฟื้อของเด็ก ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และบัญชา แก้วส่อง (2522) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบท จำนวน 300 คน พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

จากการประมวลทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยไอเซนเบิร์กได้ศึกษาไว้กับเด็กชาวอเมริกันและเด็กชาวเยอรมัน และได้มีผู้นำไปศึกษากับชาวปาปัวนิวกินี เด็กอิสราเอล (Fuchs et al. 1984) และเด็กญี่ปุ่น (Sakagami and Namiki, 1982) ผลการศึกษา คือต่างมีระดับการให้เหตุผลที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า สำหรับเด็กไทยน่าจะมีความรู้ระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม เช่นเดียวกับที่ไอเซนเบิร์กได้ศึกษาไว้ และมีระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมเพิ่มขึ้นตามอายุ หรือชั้นเรียนในช่วงประถมศึกษา ส่วนเพศหญิงน่าจะมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่าเพศชาย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม เพศ อายุและชั้นเรียน

ในปี 1952 ยูกูเรล เซมิน (Ugurel-Semin) 1952) ได้ทดลองศึกษาเด็กอายุ 4-16 ปี ในการแบ่งปันลูกนัทให้กับตัวเองและเด็กคนอื่น โดยที่เด็กจะได้ลูกนัท 5-15 เม็ด ในการแบ่งปัน ลูกนัทมีความเป็นไปได้ว่าเด็กจะแบ่งลูกนัทใน 3 กรณีนี้คือ

1. แบ่งเท่า ๆ กันให้กับตัวเองและเด็กคนอื่น
2. แบ่งแบบเห็นแก่ตัว คือแบ่งปันให้ตัวเองเป็นพิเศษกว่าคนอื่น
3. แบ่งแบบเอื้อเฟื้อ โดยแบ่งปันลูกนัทให้เด็กคนอื่นมากกว่าตนเอง

จากผลการทดลองครั้งนี้บ่งชี้ว่า พฤติกรรมการเห็นแก่ตัวของเด็กจะน้อยลงตามอายุโดย อายุ 4-6 ปี พบ 67% ที่เห็นแก่ตัว, อายุ 9 ปี พบเพียง 23% และอายุ 12 ปี ไม่พบพฤติกรรมความเห็นแก่ตัว นอกจากนี้ผลการทดลอง ยังแสดงให้เห็นว่า ความเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้นตามอายุ จนถึงจุดสูงสุดคืออายุ 7 ปี โดยพบถึง 63% ของเด็กที่แบ่งปันลูกนัทอย่างเอื้อเฟื้อ หลังจากอายุ 7 ปีเด็กมักจะแบ่งปันเท่ากันมากกว่า

ต่อมาในปี 1959 แฮนด์ลอนและกรอส (Handlon and Gross) 1959) ได้ศึกษา พฤติกรรมการแบ่งปัน ของเด็กในช่วงก่อนวัยเรียนคืออนุบาล , ประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 โดยให้เด็กจับคู่กับเพื่อนร่วมห้องเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน ผู้ทดลองได้ให้เด็กเล่นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่สามารถทำให้มีเงินเพนนีหล่นออกมาได้ เมื่อเด็กได้รับเครื่องมือชนิดนี้ จะมีการนำเด็กคนหนึ่งคนใดในคู่ของตนออกไปนอกห้อง ส่วนเด็กที่เหลืออีกคนจะได้รับการแนะนำ ให้มีการแบ่งปันเงินเพนนีที่ได้แก่เด็กที่เป็นคู่ของตน ผลการศึกษาพบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นเด็กจะเก็บเงินเพนนีไว้กับตัวเองน้อยลง โดยที่เด็กอนุบาลเก็บเงินไว้สำหรับตัวเองถึง 72% ส่วนเด็กประถมปีที่ 6 จะเก็บไว้เพียง 40% สำหรับตน และ 60% สำหรับเด็กอื่น

กรีนและชไนเดอร์ (Green and Schneider) 1974) ได้ศึกษาความแตกต่างของอายุที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อใน 3 สถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย 100 คน ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มอายุ คือ อายุ 5-6 ปี , อายุ 7-8 ปี , อายุ 9-10 ปี และอายุ 13-14 ปี เด็กกลุ่มที่อายุน้อยที่สุด ได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล ส่วนเด็กโตกว่าได้รับการทดสอบเป็นรายกลุ่ม สถานการณ์แรกเด็กถูกขอร้องให้เป็นอาสาสมัครจัดหนังสือให้กับเด็กยากจน โดยเอาเวลา 15 นาทีของช่วงเวลาอาหารกลางวันของพวกเขา สถานการณ์ที่สอง ผู้ทดลองจะทำดินสอหล่นบนพื้น 5 แท่ง และเปิดโอกาสให้เด็กช่วยเก็บดินสอเหล่านั้น สถานการณ์ที่สามนำลูกอม 5 เม็ดมอบให้เด็ก และบอกว่า

พวกเขาสามารถแบ่งปันลูกอมให้กับเด็กคนอื่นในโรงเรียนได้ ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าการแบ่งปันลูกอมเพิ่มขึ้นตามอายุ การช่วยเก็บดินสอจะเพิ่มขึ้นจนกระทั่งอายุ 9-10 ปี เด็กจะช่วยเก็บดินสอให้ทุกคน แต่การเป็นอาสาสมัครจัดหนังสือไม่สัมพันธ์กับอายุ

* สตาบ (Staub) 1970 ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของอายุ ที่มีต่อความพยายามของเด็ก ในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังตกอยู่ในความทุกข์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนอนุบาล เด็กประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 6 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 232 คน โดยเด็กเหล่านี้จะถูกนำไปห้องทดลอง ทั้งแบบคนเดียวและแบบจับคู่กับเพศเดียวกันโดยวิธีการสุ่ม ต่อมาในขณะที่ผู้วิจัยออกไปเอากล่องสี เด็กที่อยู่ในห้องจะได้ยินเสียงของเด็กหญิงคนหนึ่งร้องขอความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นเสียงร้องจากเทปที่อยู่ในห้องข้างเคียง และผู้วิจัยได้สังเกตปฏิกิริยาการตอบสนองของเด็กต่อเสียงร้องนั้น ผลบ่งชี้ว่า พฤติกรรมการช่วยเหลือจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากเด็กอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 2 และลดลงอย่างมีนัยสำคัญจากเด็กประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงปีที่ 6 โดยพบว่าเปอร์เซ็นต์ของเด็กที่อยู่ในห้องแบบคนเดียว มี 19% ของเด็กอนุบาล, 24% ของเด็กประถมหนึ่ง, 51% ของเด็กประถมสอง, 49% ของเด็กประถมสี่ และ 15% ของเด็กประถมหก พยายามที่จะช่วยเหลือเด็กที่ตกอยู่ในความทุกข์ ส่วนเปอร์เซ็นต์ของเด็กที่อยู่ในห้องแบบจับคู่กับเพศเดียวกัน มี 50% ของเด็กอนุบาล, 84% ของเด็กประถมหนึ่ง, 93% ของเด็กประถมสอง 42% ของเด็กประถมสี่ และ 31.3% ของเด็กประถมหก พยายามที่จะช่วยเหลือเด็กที่ตกอยู่ในความทุกข์

ในปีต่อมา สตาบ (Staub) 1971 ได้ทำการวิจัยในเด็กอนุบาลเพื่อดูผลของการเล่นบทบาทสมมติ และการอุปมาน ที่มีต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการช่วยเหลือและพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็ก โดยผู้วิจัยจัดให้เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 75 คน ได้อยู่ในสถานการณ์การทดลองที่เด็กคนหนึ่งต้องการความช่วยเหลือ และเด็กอีกคนหนึ่งเป็นคนให้ความช่วยเหลือ ผลการทดลองพบว่า ในกลุ่มที่เล่นบทบาทสมมติ เด็กหญิงจะการตอบสนองต่อเสียงร้องขอความช่วยเหลือจากเด็กอีกคนหนึ่งมากกว่าเด็กชาย แต่เด็กชายจะแสดงพฤติกรรมการแบ่งปันมากกว่าเด็กหญิง

โอไบรอัน และ โบรฟี (O'Bryant and Brophy) 1976 ได้ศึกษาหาความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนเกรดที่ทั้งหมด 70 คน แบ่งเป็นเด็กหญิง 35 คน และเด็กชาย 35 คน ศึกษาพฤติกรรมการเสียสละและการช่วยเหลือ ผลการศึกษาพบว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิงในพฤติกรรมการเสียสละ

ส่วนพฤติกรรมการช่วยเหลือพบว่าเด็กหญิงมีการช่วยเหลือ มากกว่าเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

✕ ในปี 1979 ไอเซนเบิร์กและแฮนด์ (Eisenberg and Hand) 1979) ได้ศึกษา พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 48-63 เดือน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรม การแบ่งปันจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ส่วนพฤติกรรมการช่วยเหลือหรือการป้อนโยนไม่เพิ่มขึ้นตามอายุ และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ ในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว

✕ ปี 1982 บาร์ทอล และคณะ (Bartal et al.)1982 : 101-124) ได้ศึกษาเชิงสังเกตกับ พฤติกรรมการช่วยเหลือ ของเด็กปฐมวัยจำนวน 156 คน ที่มีอายุระหว่าง 18-76 เดือน เด็ก แต่ละคนได้รับการสังเกต 3 ครั้ง ๆ ละ 10 นาที ในช่วงระหว่างชั่วโมงกิจกรรมการเล่นอย่างเป็น อิสระ ในการสังเกตนั้นผู้สังเกตได้ลงรหัสพฤติกรรมการช่วยเหลือแต่ละอย่างที่เด็กได้แสดงออกมา ไม่ว่าพฤติกรรมช่วยเหลือนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมามีจริง ๆ หรือแสดงออกมาใน การเล่นแบบสร้างจินตนาการก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมการช่วยเหลือของ เด็ก ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามอายุ แต่เด็กจะแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือ ในสถานการณ์ที่เป็นการ เล่นแบบสร้างจินตนาการน้อยลง และสร้างพฤติกรรมการช่วยเหลือจริง ๆ ออกมามากขึ้น และ เด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยการป้อนโยน ในสถานการณ์จริง ๆ มากครั้งขึ้น แต่การช่วยเหลือด้วย การให้สิ่งของแก่เพื่อนในสถานการณ์จริง มีน้อยลงเมื่อเด็กอายุมากขึ้น

และในปีเดียวกัน คิงและมาร์ค (King and Mark) 1982 : 143-149) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับเพศและอายุที่แตกต่างกันของเด็ก ว่าจะมีพฤติกรรมการช่วยเหลือแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยจำนวน 46 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยพิจารณาแบ่งกลุ่มเด็ก เป็น 2 กลุ่มตามอายุ คือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 37-55 เดือน กับกลุ่มที่มีอายุ 56-70 เดือน เด็กใน กลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ได้รับโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นเวลา 2 นาที ระหว่างนั้นมีการบันทึกเทปโทรทัศน์ไว้เพื่อการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กหญิงที่มี อายุสูงกว่าจะตอบสนองความต้องการของบุคคล ที่ต้องการความช่วยเหลือได้รวดเร็วกว่า มีการ เข้าร่วม มีการแบ่งปัน และให้การช่วยเหลือโดยส่วนรวม ได้มากกว่าเด็กชายหรือเด็กหญิงที่มีอายุ น้อยกว่า

ในปี 1983 ลาดกี ยาร์โรว์ และคณะ (Radke-Yarrow et al) 1983) ได้ศึกษาความ สัมพันธ์ของอายุ กับ พฤติกรรมการเล่นป้อนโยนในเด็กเล็ก ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเด็กอายุ ประมาณ 1 ปี จะแสดงความรู้สึกเป็นทุกข์ด้วยเมื่อเห็นคนอื่นร้องไห้ หรือได้รับความเจ็บปวด

และเด็กอายุ 18 เดือน จะปลอบโยนคนที่อยู่ในความทุกข์โดยการสัมผัสหรือลูบหลังพวกเขา ส่วนเด็กอายุ 2 ปี จะเรียกผู้ใหญ่ให้มาช่วยเหลือคนที่กำลังเดือดร้อน และเด็กจะบอกกับบุคคลเหล่านั้นว่าเธอเสียใจด้วยกับพวกเขา และยังพบอีกว่า เด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

ตามปีต่อมา มิตลาสกีและแฮมมา (Midlarsky and Hammah) 1985 : 534-541) ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการช่วยเหลือ การศึกษาเป็นแบบเชิงทดลอง ซึ่งเด็กจะได้รับการสังเกตโดยตรงถึงความเร่งด่วน และการมีโอกาที่จะประกอบพฤติกรรม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคั้งที่สองอีก โดยในครั้งนีมีการวางขั้นตอนของความเร่งด่วนเอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะเอาคำอธิบายหรือข้อชี้แจงเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวสกัดกั้นไม่ให้เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ ผลจากการศึกษาคั้งแรกพบว่า อายุและพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กและเด็กวัยรุ่นตอนต้น มีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้ง โดยที่เด็กเกรดสี่และเกรดสิบจะแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่าเด็กเกรดหนึ่งและเกรดเจ็ด เด็กจะให้ความช่วยเหลือแก่เด็กทารกที่เพิ่งหัดเดิน มากกว่าที่จะช่วยเด็กที่อยู่ในวัยเดียวกับตนเอง ผลการศึกษาคั้งที่สองพบว่า สิ่งที่สกัดกั้นพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กเล็กคือ ความกลัวว่าจะช่วยไม่ได้เพียงพอ ส่วนเด็กวัยรุ่นนั้น พฤติกรรมการช่วยเหลือถูกสกัดกั้นด้วยความกลัวที่ว่า การช่วยของตนเองจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่น และความรู้สึกกระดากใจ

และในปี 1991 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al.) 1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในเรื่องเพศกับพฤติกรรมการช่วยเหลือในเด็กวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ผลของการศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงจะมีคะแนนการช่วยเหลือ มากกว่าวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทย สุกานดา นิมทองคำ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กมัธยม ผลการศึกษพบว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จงจรัส แจ่มจันทร์ (2524 : 93-96) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กรรณ กิจยัยน (2517 : 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีอำนาจแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน อำนาจภายนอกแห่งตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี พบว่าเด็กชายและเด็กหญิงได้ให้ความสำคัญของคุณธรรมแห่งพลเมืองดีด้านต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน และเมื่อพิจารณาคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนทั้ง 2 เพศ ปรากฏคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มิลินทร์ สำมาเงิน (2525) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าคะแนนพฤติกรรมการเสียสละของนักเรียนชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมนั้น ส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นตามอายุหรือชั้นเรียน ส่วนในเรื่องเพศนั้นพบว่า เพศหญิงมักมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชาย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่าพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมจะเพิ่มขึ้นตามอายุและชั้นเรียน ส่วนเพศหญิงน่าจะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเพศชาย

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก

ได้มีผู้ให้นิยามความหมายของความสามารถในการร่วมรู้สึก ไว้ดังนี้คือ

เซฟเฟอร์ (Shaffer. 1994 : 384) ได้ให้นิยามของความสามารถในการร่วมรู้สึกไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคล ที่จะเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น

โฮแกน (Hogan. 1973) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกคือการที่บุคคลสามารถนำตนเองไปสู่สถานการณ์ที่คนอื่นประสบอยู่

เลอร์เนอร์ (Lerner. 1964) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นสิ่งที่บุคคลสามารถเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ และมีความรู้สึกร่วมต่ออารมณ์นั้นด้วย

เมฮาเบียนและเอปสไตน์ (Mehrabian and Epstein. 1972) อธิบายไว้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่จะตอบสนองต่อการที่รับรู้ และเข้าใจถึงอารมณ์ของบุคคลอื่น

ทราซ์ และ คาร์คฮัฟ (Taux and Carkhuff 1977 : 73) กล่าวว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก เป็นความสามารถที่ผู้ให้ความช่วยเหลือ จะรู้สึกและเข้าใจโลกส่วนตัวของผู้มาขอความช่วยเหลือ

ช่วยเหลือราวกับเป็นโลกของตนเอง รวมถึงความไวของผู้ให้ความช่วยเหลือที่จะรับรู้ความรู้สึกที่แท้จริง ในขณะนั้นของผู้มาขอความช่วยเหลือ

เฟชบัค (Feshbach, 1977) ให้นิยามว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก คือ การตอบสนองทางด้านอารมณ์ความรู้สึกของเด็ก ซึ่งเด็กจะเข้าใจและรับรู้ถึงปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ของบุคคลอื่น

เฮิร์ลอค (Hurlock, 1987 : 239) ให้ความหมายไว้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก หมายถึง ความสามารถที่จะนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่น และมีความรู้สึกร่วมกับบุคคลนั้น

ซัตเตอร์แลนด์ (Sutherland, 1989) ได้อธิบายความสามารถในการร่วมรู้สึกไว้ว่า เป็นความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในอารมณ์ความรู้สึก และประสบการณ์ของบุคคลอื่น เพื่อที่จะเข้าใจสภาพของบุคคลอื่นในขณะนั้น

ไอเซนเบิร์กและมิลเลอร์ (Eisenberg and Miller, 1987) ให้ความหมายของความสามารถในการร่วมรู้สึกไว้ว่าหมายถึง การตอบสนองด้านอารมณ์ในการที่จะรับรู้ถึงสภาวะความรู้สึกของบุคคลอื่น ยกตัวอย่างบุคคลที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึก จะมีความรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเขาหรือเธอได้พบเห็นบุคคลอื่นมีความทุกข์

งามตา วรินทร์นทร์และคณะ (2529 : 25) ได้อธิบายไว้ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึก จะมีความไวในการตอบสนองต่อความรู้สึกของผู้อื่น เพราะเขาสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่น (ทางความคิด) เพื่อจะได้เข้าใจว่าบุคคลนั้นรู้สึกอย่างไรในสถานการณ์หนึ่ง

ศิริพร แยมนิล (2530 : 41) ให้ความหมายของ ความสามารถในการร่วมรู้สึกไว้ว่า หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น และสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้

สุกานดา นิมทองคำ (2531 : 51) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลด้านการรับรู้ เข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกและสภาพจิตใจของผู้อื่น และมีความรู้สึกร่วมต่ออารมณ์นั้นด้วย ในสถานการณ์ที่บุคคลนั้นกำลังประสบอยู่ โดยไม่นำทัศนคติของตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะตอบสนองความรู้สึกเพื่อช่วยเหลือบุคคลอื่น โดยไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

จากความหมายของความสามารถในการร่วมรู้สึกดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึก หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถที่จะรับรู้ เข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลอื่นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และมีความรู้สึกร่วมต่ออารมณ์นั้นด้วย

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึกและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

นักทฤษฎีหลายคนยังให้ความสำคัญ กับความสามารถในการร่วมรู้สึกว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยที่ความสามารถในการร่วมรู้สึกนี้เป็นกระบวนการจิตใจที่เป็นสื่อกลาง ระหว่างการรับรู้ถึงความต้องการหรือความทุกข์ของบุคคลอื่น กับการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม (Mussen and Eisenberg 1977 : 126) ซึ่งฮอฟแมน (Hoffman, 1981,1988) เชื่อว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกจะเป็นตัวเร่งที่สำคัญของการเกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีผู้สนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยในปี 1977 ไอเซนเบิร์กและมัสเซน (Eisenberg and Mussen) 1978 ได้ศึกษาถึงระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกว่ามีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการช่วยเหลือหรือไม่ โดยศึกษาในเด็กมัธยมพบว่าเด็กที่มีคะแนนความสามารถในการร่วมรู้สึกที่สูงกว่า มักชอบที่จะอาสาสมัครช่วยเหลือผู้วิจัยทำงานที่หน้าเปื้อนมากกว่าผู้ที่มีคะแนนความสามารถในการร่วมรู้สึกที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al / 1987,1991,1995) ที่ศึกษาพบว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกของวัยเด็กตอนกลาง วัยรุ่น และวัยรุ่นตอนปลาย มีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในทำนองเดียวกัน เมฮราเบียนและเอพสไตน์ (Mehrabian and Epstein, 1972) ได้ศึกษาในผู้ใหญ่ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางด้านบวก ระหว่างคะแนนทดสอบความสามารถในการร่วมรู้สึก กับ ความกรุณาที่มีต่อบุคคลอื่น

สตาป (Staub) 1971 ได้ทำการศึกษาทดลองเรื่อง การเรียนรู้พฤติกรรมการช่วยเหลือและพฤติกรรมแบ่งปันของเด็ก โดยใช้วิธีการสวมบทบาทและการชี้แนะ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาล ผู้ทดสอบได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยในกลุ่มทดลองจะมีการสอนให้สวมบทบาททั้งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นผู้รับการช่วยเหลือในหลาย ๆ สถานการณ์ ยกตัวอย่างเช่น เด็กหกล้มและได้รับบาดเจ็บ เด็กจะได้รับการชี้แนะและสอนให้เข้าใจถึงการแสดงออกถึงความรู้สึกเอื้อเพื่อ ต่อบุคคลที่กำลังมีความทุกข์และต้องการความช่วยเหลือ หลังจากที่เด็กได้รับการสอนแล้ว วันต่อมาเด็กแต่ละคนจะถูกสังเกตในขณะที่เล่นอยู่ท่ามกลางในห้องนั่งเล่น เด็กจะได้ยินเสียงร้องแสดงความเจ็บปวดของเด็กคนอื่น ซึ่งเป็นเสียงจากเครื่องเล่นเทปที่อยู่ห้องข้างเคียง ปฏิกริยาที่มีต่อเสียงร้องของเด็กจะถูกสังเกตโดยมองผ่านกระจกทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงที่เคยได้รับการสอนให้สวมบทบาทดังกล่าว จะตอบสนองต่อเสียงร้องที่แสดงความเจ็บปวด ได้บ่อยครั้งกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเด็กชายที่ได้รับการสอนให้สวมบทบาทจะมีการแบ่งปันมากกว่ากลุ่มควบคุม

ในปี 1977 บัคเลย์ ซีเกลและเนสส์ (Buckley, Segel and Ness) 1977 : 329-330 ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความสามารถในการร่วมรู้สึกและพฤติกรรมการช่วยเหลือของเด็กอายุ 3 ปี 6 เดือน ถึง อายุ 8 ปี 11 เดือน จำนวน 11 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกจะมีการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อย และมีพฤติกรรมช่วยเหลือมาก

ไอเซนเบอร์กและเลนนอน (Eisenberg and Lennon) 1980 ได้ศึกษาพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม กับความสามารถในการร่วมรู้สึกของเด็กก่อนวัยเรียน (อายุ 4-5 ปี) จำนวน 51 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเอื้อสังคมที่เกิดขึ้นเองมีความสัมพันธ์ทางด้นลบ กับความสามารถในการร่วมรู้สึกที่แสดงออกทั้งทางวาจา และ ไม่ได้แสดงออกทางวาจา ในขณะที่พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่เกิดจากการร้องขอมีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับความสามารถในการร่วมรู้สึกที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจา

นอกจากนั้น แชปแมน และคณะ (Chapman et al. 1987) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมกับความสามารถในการร่วมรู้สึก โดยให้เด็กบอกกล่าวถึงความรู้สึกของตัวละครที่โชคร้ายในเรื่องที่เล่าให้ฟัง จากการศึกษาเขาพบว่ามีความสัมพันธ์กันเพียงเล็กน้อยระหว่าง ความร่วมรู้สึกกับพฤติกรรมเอื้อสังคม แต่การให้คะแนนของครูในเรื่องของความไวในการร่วมรู้สึกของเด็ก กับการแสดงอารมณ์ออกทางสีหน้าของเด็ก ที่มีต่อตัวละครที่โชคร้ายในเรื่องนั้น พบว่าเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดของการเกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม รวมทั้งอันเดอร์วูดและมัวร์ (Underwood and Moor. 1982) ได้ศึกษาพบว่า ความเชื่อมโยงกันของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมกับความสามารถในการร่วมรู้สึก จะมีน้อยในช่วงเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กที่อยู่ในระดับชั้นเรียนต้น ๆ แต่จะพบความเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งสองอย่างมาก ในเด็กก่อนวัยรุ่น เด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่

ปี 1991 ไอเซนเบอร์ก และคณะ (Eisenberg et al) 1991 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมช่วยเหลือกับความสามารถในการร่วมรู้สึก ในเด็กวัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมช่วยเหลือ มีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับคะแนนความสามารถในการร่วมรู้สึก

และในปี 1995 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al/ 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม กับความเห็นอกเห็นใจ และการเข้าใจทัศนะของบุคคลอื่นของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมากทางด้านบวก

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยนั้น สุกานดา นิมทองคำ (2535 : ปกคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรเชิงจิตสังคมและชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กนักเรียนชั้นมัธยม พบว่าความสามารถในการร่วมรู้สึก มีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ความสามารถในการร่วมรู้สึก ไม่สามารถเป็นตัวแปรทำนายพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างยอมรับได้

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าวิจัยคาดว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัันน่าจะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกัน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการร่วมรู้สึก และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al/1987) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในวัยเด็กตอนกลางแบบระยะยาว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายและเด็กหญิงที่อยู่ในช่วงอายุ 5-12 ปี และได้หาความสัมพันธ์ของความสามารถในการร่วมรู้สึก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการร่วมรู้สึกของไบรอัน (Bryant 1982) ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวก กับระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยมีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น และการให้เหตุผลในระดับที่สูงกว่า นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางด้านลบ ต่อการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง

ในปี 1991 ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al/1991) ได้ทำการวิจัยต่อในเรื่อง ระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กวัยรุ่น โดยเป็นการศึกษา ระยะยาว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุ 13-16 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางด้านบวก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งผล

การศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของไอเซนเบิร์กและมัสเซน (Eisenberg and Mussen, 1978) ที่พบว่า วัยรุ่นที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูง จะมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

และในอีก 4 ปีต่อมา ไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al.) 1995 ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กวัยรุ่นตอนปลาย (17-20 ปี) กับความสามารถในการร่วมรู้สึก ผลการศึกษาพบในทำนองเดียวกันว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันทางด้านบวก

จากงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และความสามารถในการร่วมรู้สึกนั้นมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นผลจากความสามารถในการร่วมรู้สึกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการของหลักความคิดทางจริยธรรมที่อยู่ภายใน และจะสะท้อนออกมาให้เห็นจากการกระทำ เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข (Hoffman, 1987) ดังนั้นในการศึกษครั้งนี้จึงคาดว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกที่แตกต่างกัน จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกัน

จากการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้ตั้งเป็นสมมติฐานสำหรับการวิจัยในครั้งนี้อย่างต่อไปนี้คือ

9. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมทางด้านบวก

1.1 การแบ่งปันมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นทางด้านบวก

1.2 การแบ่งปันมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ยึดทางด้านลบ

2. เด็กหญิงจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กชาย

3. เด็กหญิงจะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กชาย

4. เด็กที่มีอายุมากกว่าหรือเรียนชั้นเรียนสูงกว่า จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า และ เรียนชั้นเรียนต่ำกว่า

5. เด็กที่มีอายุมากกว่าและเรียนชั้นเรียนสูงกว่า จะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่า เด็กที่มีอายุน้อยกว่า และ เรียนชั้นเรียนต่ำกว่า

6. เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่ำ

7. เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูง จะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเด็กที่ มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2539 ซึ่งสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 38 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 4 0,598 คน แบ่งกลุ่มโรงเรียนตามกิ่งอำเภอออกได้เป็น 5 กลุ่มโรงเรียน ดังนี้คือ

1. กลุ่มโรงเรียนทวารวดี มีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมด 7 โรงเรียน
2. กลุ่มโรงเรียนอโยธยา มีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมด 8 โรงเรียน
3. กลุ่มโรงเรียนสุโขทัย มีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมด 8 โรงเรียน
4. กลุ่มโรงเรียนกรุงธน มีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมด 8 โรงเรียน
5. กลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ มีโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมด 7 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่นักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2539 ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สุ่มกลุ่มโรงเรียนมา 3 กลุ่ม จากกลุ่มโรงเรียนทั้ง 5 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่ม

อย่างง่ายได้กลุ่มโรงเรียนดังนี้คือ กลุ่มโรงเรียนทวารวดี กลุ่มโรงเรียนกรุงธน กลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

2. จากกลุ่มโรงเรียนที่สุ่มมาได้ในข้อ 1 สุ่มโรงเรียนมากลุ่มละ 1 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ในการสุ่มครั้งนี้จะได้โรงเรียนมาทั้งหมด 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโฆสิตสโมสร โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก และโรงเรียนวัดเจ้ามูล

3. จากแต่ละโรงเรียนที่สุ่มมาได้ในข้อ 2 สุ่มห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 มาอย่างละ 1 ห้องในแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังนั้นจะได้ห้องเรียนทั้งหมด 18 ห้อง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 554 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 ฉบับคือ

1. แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม
2. แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก
3. แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือดังต่อไปนี้คือ

1. แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1987) ที่สร้างขึ้น 4 เรื่อง และผู้วิจัยได้สร้างเพิ่มเติมขึ้นอีก 4 เรื่อง รวมเป็น 8 เรื่อง ซึ่งแบบวัดนี้ประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางด้านจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Prosocial Moral Dilemma) ในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหา หรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบคิดตัดสินใจ และให้เหตุผลว่าถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่อง เขาควรจะตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจอย่างนั้น แล้วเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามข้อและที่ว่างซึ่งเว้นไว้ให้ในกรณีดังกล่าว แต่สำหรับเด็กเล็กจะใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล แบบวัดนี้จะมีภาพประกอบเพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น ตัวอย่างของแบบวัดมีดังต่อไปนี้

“เย็นวันหนึ่ง ขณะที่แก้วกำลังเดินทางไปงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อน ระหว่างทางที่เดินไป แก้วได้เห็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่งหกล้มและบาดเจ็บที่ขาเดินไม่ได้ เด็กหญิงคนนั้นได้ขอร้องให้แก้ว

ไปที่บ้านของเธอและบอกกับพ่อแม่ เพื่อที่พ่อแม่เขาจะได้พาเธอไปหาหมอ แต่ถ้าแก้ววิ่งไปที่บ้านของเด็กหญิงคนนั้น เพื่อบอกกับพ่อแม่ของเธอ ก็จะทำให้แก้ว ไปงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนไม่ทัน ทำให้อดกินไอศกรีม เค้ก และเล่นเกมส์ต่าง ๆ

- แก้วจะทำอย่างไร ก. ช่วยเหลือเด็กหญิงคนนั้น
 ข. ไม่ช่วยเหลือเด็กหญิงคนนั้น

เพราะอะไร.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการตรวจพิจารณาให้คะแนน จะใช้ผู้ตัดสินอย่างน้อย 2 คน ที่มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ตามระดับต่าง ๆ ของไอเซนเบิร์ก ผู้ตรวจจะพิจารณาคำตอบของผู้ตอบ ในส่วนที่เป็นการใช้เหตุผลในแต่ละเรื่องตามลำดับ ว่าเหตุผลที่ผู้ตอบใช้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นเหตุผลระดับใด เมื่อตรวจหมดทั้งฉบับแล้วรวมคะแนน คะแนนดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนผู้ตอบนั้น เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคะแนนแต่ละระดับ ใน 1 เรื่อง มีดังนี้คือ

- ระดับ 0 การให้เหตุผลที่ยึดติดอยู่กับอำนาจและการลงโทษ ให้ 0 คะแนน
 ระดับ 1 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ให้ 1 คะแนน
 ระดับ 2 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น ให้ 2 คะแนน
 ระดับ 3 การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผน

ตายตัว ให้ 3 คะแนน

- ระดับ 4 การให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก ให้ 4 คะแนน
 ระดับ 5 การให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน ให้ 5 คะแนน

เด็กจะต้องทำทั้ง 8 เรื่อง แล้วนำคะแนนของผู้ตอบทั้ง 8 เรื่องมารวมกัน จึงเป็นพิสัยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง 0 - 40 คะแนน โดยมีเกณฑ์การตัดสินระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 8 เรื่องว่าอยู่ในระดับใดดังนี้คือ

0 - 4 คะแนน	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 0
5 - 12 คะแนน	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 1
13 - 20 คะแนน	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 2
21 - 28 คะแนน	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 3

29 - 36 คะแนน ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 4

37 - 40 คะแนน ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 5

-ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.1 จะมีเกณฑ์การให้คะแนนใน 1 เรื่องดังนี้

1. ถ้าเด็กให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น จะได้ 1 คะแนน
2. ถ้าเด็กให้เหตุผลอยู่ในระดับอื่น จะได้ 0 คะแนน

-ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1.2 จะมีเกณฑ์การให้คะแนนใน 1 เรื่องดังนี้

1. ถ้าเด็กให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง จะได้ 1 คะแนน
2. ถ้าเด็กให้เหตุผลอยู่ในระดับอื่น จะได้ 0 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาตรวจสอบภาษาและข้อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบค่าอื่น ๆ ต่อไป

2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-test Correlation)

3. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้ง 8 เรื่อง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .63

2. แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกของ ไบรอัน (Bryant . 1982) โดยแบบวัดจะเป็นข้อความ ที่กล่าวถึงการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และสามารถมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งมีทั้งหมด 22 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อความทางบวก

(0) การได้เห็นเด็กผู้หญิงร้องไห้ มันทำให้ฉันรู้สึกไม่สบายใจไปด้วย

จริง

ไม่จริง

(0) ฉันรู้สึกเศร้าใจเมื่อเห็นสัตว์ได้รับบาดเจ็บ

จริง

ไม่จริง

ข้อความทางลบ

(0) ฉันรู้สึกเฉย ๆ เมื่อเห็นเพื่อนร่วมห้องถูกครุฑทำโทษ เนื่องจากฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน

จริง

ไม่จริง

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก ถ้าผู้ตอบตอบว่าจริง ได้ 1 คะแนน

ถ้าผู้ตอบตอบว่าไม่จริง ได้ 0 คะแนน

ข้อความทางลบ ถ้าผู้ตอบตอบว่าจริง ได้ 0 คะแนน

ถ้าผู้ตอบตอบว่าไม่จริง ได้ 1 คะแนน

คะแนนของแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก อยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 10 คะแนน และแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้คือ

-ความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกสูงกว่า + 1SD

-ความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกอยู่ในช่วง -1 SD ถึง +1SD

-ความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกอยู่ในช่วงต่ำกว่า -1SD

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาตรวจสอบภาษาและข้อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบค่าอื่น ๆ ต่อไป

2. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% แบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ นำมาทดสอบค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อความ ได้จำนวนข้อความมาทั้งหมด 10 ข้อ

3. นำข้อความที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงในข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

3. แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ผู้วิจัยได้นำแบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น บางส่วนของรัตนวดี รอดภิรมย์ (2533) และได้สร้างขึ้นเองบางส่วน จากการศึกษาทฤษฎีและ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของ บาร์ทอล (Bar-Tal. 1976) มาเป็นหลักในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านด้วยกันคือ การแบ่งปัน (มี 6 ข้อ) การช่วยเหลือ (มี 5 ข้อ) และการพลบโยน (มี 7 ข้อ) รวมจำนวนทั้งหมด 18 ข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(0) เมื่อนักเรียนมีขนม แล้วน้องมาขอขนมกิน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ถือขนมวิ่งหนี
- ข. แบ่งขนมส่งให้น้อง
- ค. บอกให้น้องไปขอขนมจากแม่

(0) เมื่อนักเรียนเก็บของเล่นที่นำมาเล่นเสร็จแล้ว แต่เพื่อนยังเก็บไม่เสร็จ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เข้าไปช่วยเพื่อนเก็บของเล่น
- ข. บอกเพื่อนคนอื่นให้ไปช่วยเก็บ
- ค. นั่งดูเพื่อนเก็บของเล่น

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้ 0 คะแนน เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

ให้ 1 คะแนน เมื่อเด็กให้ผู้อื่นแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแทน

ให้ 2 คะแนน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมด้วยตนเอง

คะแนนของแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 36 คะแนน และแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

1. มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมาก หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า +1SD
2. มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง -1SD ถึง +1SD
3. มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมน้อย หมายถึง ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำกว่า -1SD

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาตรวจสอบภาษาและข้อความ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบค่าอื่น ๆ ต่อไป
2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-test Correlation)
3. ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของพฤติกรรมความช่วยเหลือเท่ากับ .75 พฤติกรรมการแบ่งปันเท่ากับ .61 และพฤติกรรมการปลอมโยนเท่ากับ .61

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่อยู่ในสังกัด
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการให้นักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ตอบแบบวัดรวมทั้งหมด 3 ชุด
4. นำแบบวัดทั้ง 3 ชุดที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 1 , 1.1 และ 1.2

3. ใช้พาร์เชียลคอรีเลชัน (Partial Correlation) ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 1 , 1 1 และ 1 2

4. ใช้ t-test ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3

5. ใช้ F-test ตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 4 , 5 , 6 และ 7 และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

6. ใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละเพื่อตรวจสอบหาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และหาระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

สถิติทั้งหมดจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. PC⁺ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	Degree of Freedom (ชั้นของความเป็นอิสระ)
SS	แทน	Sum of Square (ค่าบวกกำลังสองของคะแนน)
MS	แทน	Mean Square (ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองของคะแนน)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F - Distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - Distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
r_p	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซิล
*	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม , ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น กับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง กับการแบ่งปัน และทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม , ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง กับการแบ่งปัน โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีเพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีเพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ทหารดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ตัวแปร	N	r	t
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม	554	.29	7.04
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ เด็กที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูง มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงด้วย และเด็กที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำ มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำด้วย

วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น กับ การแบ่งปันของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแบ่งปัน” และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง กับ การแบ่งปันของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการแบ่งปัน” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น กับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง กับการแบ่งปัน ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ตัวแปร	N	r	t
การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น	551	.1976*	4.83
การแบ่งปัน			
การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง	551	-.3407*	-8.49
การแบ่งปัน			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่าการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ทางลบกับการแบ่งปัน และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการแบ่งปัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เนื่องจากการศึกษางานวิจัยของไอเซนเบอร์ก พบว่าในงานวิจัยนั้นได้มีการควบคุมตัวแปรบางตัว ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการแบ่งปัน นั่นคือตัวแปรอายุ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม โดยศึกษาภาพรวมความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมที่มีการควบคุมตัวแปรอายุ ผลที่ได้ได้แสดงไว้ในตาราง 3 และศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ ผลที่ได้ได้แสดงไว้ในตาราง 4 สถิติที่ใช้คือสหสัมพันธ์แบบพาร์เซิล (Partial Correlation)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซิล ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษานิติ 1-6 ที่มีการควบคุมตัวแปรอายุ

ตัวแปร	N	r_p	t
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม	554	.2882*	7.05
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม			

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการควบคุมตัวแปรอายุ

ตัวแปร	N	r_p	t
การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น การแบ่งปัน	551	.2018*	4.84
การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง การแบ่งปัน	551	-.3484*	8.73

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 และ 4 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ เปรียบเทียบกับค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวในตาราง 1 และ 2 ที่ไม่ได้ควบคุมตัวแปรอายุมีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ตัวแปรอายุมีอิทธิพลน้อยมากต่อความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าว

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีเพศ อายุ ชั้นเรียน และระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามเพศชายและเพศหญิง โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า "เด็กหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กชาย" ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 5

หน้า 66

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถม
ศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

ตัวแปร	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม	ชาย	288	18.99	4.61	-.68
	หญิง	266	19.26	4.70	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 พบว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่มีอายุมากกว่ามีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 6 และ 7

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม
ของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน

กลุ่มอายุ	N	$\bar{X}$	SD
6 ปี 1 เดือน ถึง 7 ปี	81	19.10	3.88
7 ปี 1 เดือน ถึง 8 ปี	79	19.14	4.37
8 ปี 1 เดือน ถึง 9 ปี	83	19.02	4.01
9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี	96	18.97	4.50
10 ปี 1 เดือน ถึง 11 ปี	95	19.20	5.06
11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี	120	19.22	5.50
รวม	554	19.11	4.65

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	S	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5	4.73	.95	.04	.99
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	548	11939.10	21.79		
รวม	553	11943.84			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 และ 7 พบว่า เด็กประถมศึกษาที่มีระดับอายุต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่เรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม มากกว่าเด็กที่เรียนชั้นเรียนต่ำกว่า” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 8 และ 9

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ชั้นเรียน	N	$\bar{X}$	SD
ประถมศึกษาปีที่ 1	89	18.97	3.85
ประถมศึกษาปีที่ 2	98	19.47	4.34
ประถมศึกษาปีที่ 3	85	18.84	3.96
ประถมศึกษาปีที่ 4	87	18.84	4.84
ประถมศึกษาปีที่ 5	96	19.10	4.77
ประถมศึกษาปีที่ 6	99	19.38	5.79
รวม	554	19.11	4.65

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็ก
ประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5	34.72	6.94	.32	.90
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	548	11909.12	21.73		
รวม	553	11943.84			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 8 และ 9 พบว่า เด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 10, 11 และ 12

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมใน
เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน

ความสามารถในการร่วมรู้สึก	N	$\bar{X}$	SD
น้อย	25	16.40	3.20
ปานกลาง	420	18.67	4.11
มาก	109	21.45	5.91
รวม	554	19.11	4.65

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	861.87	430.93	21.43*	.00
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	551	11081.97	20.11		
รวม	553	11943.84			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 10 และ 11 พบว่าเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อศึกษาว่าเด็กกลุ่มใดมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกัน โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน

		น้อย	ปานกลาง	มาก
ความสามารถในการร่วมรู้สึก	$\bar{X}$	16.40	18.67	21.45
น้อย	16.40	-	2.27	5.05
ปานกลาง	18.67		-	2.78
มาก	21.45			-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 12 พบว่า เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมากและปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม สูงกว่าเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย และเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม สูงกว่าเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษา
ปีที่ 1-6 ที่มีเพศ อายุหรือชั้นเรียน และระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษา
ปีที่ 1-6 แยกตามเพศชายและเพศหญิง โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อ
สังคมสูงกว่าเด็กชาย” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษา
ปีที่ 1-6 แยกตามกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

ตัวแปร	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม	ชาย	288	30.67	4.26	-1.48
	หญิง	266	31.18	3.80	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 13 พบว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อ
สังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่
1-6 ที่มีอายุต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่มีอายุมากกว่ามีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
สูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 14 , 15 และ 16

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถม
 ศึกษาระดับปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน

กลุ่มอายุ	N	$\bar{X}$	SD
6 ปี 1 เดือน ถึง 7 ปี	81	29.27	4.90
7 ปี 1 เดือน ถึง 8 ปี	79	31.06	3.72
8 ปี 1 เดือน ถึง 9 ปี	83	30.95	3.60
9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี	96	31.38	3.53
10 ปี 1 เดือน ถึง 11 ปี	95	31.06	4.24
11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี	120	31.43	3.97
รวม	554	30.13	4.05

ตาราง 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาระดับปีที่ 1-6
 ที่มีระดับอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	548	8807.96	16.07		
รวม	553	9082.18			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 14 และ 15 พบว่า เด็กที่มีระดับอายุต่างกันมี
 พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไป
 ตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อศึกษาว่าเด็กกลุ่มใดบ้าง มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
 แตกต่างกัน โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลที่ได้ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมใน
เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับอายุต่างกัน

กลุ่มอายุ	$\bar{X}$	6.1-7ปี	8.1-9ปี	10.1-11ปี	7.1-8ปี	9.1-10ปี	11.1-12ปี
		29.27	30.95	31.06	31.06	31.38	31.43
6 ปี 1 เดือน ถึง 7 ปี	29.27	-	1.68	1.79	1.79	2.10	2.15
8 ปี 1 เดือน ถึง 9 ปี	30.95		-	0.11	0.11	0.42	0.47
10 ปี 1 เดือน ถึง 11 ปี	31.06			-	0.00	0.31	0.36
7 ปี 1 เดือน ถึง 8 ปี	31.06				-	0.31	0.36
9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี	31.38					-	.05
11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี	31.43						-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 16 พบว่า เด็กกลุ่มอายุ 9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี และ
เด็กกลุ่มอายุ 11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า เด็กกลุ่มอายุ 6 ปี
1 เดือน ถึง 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่พบความ
แตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาที่มี
ระดับชั้นเรียนต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่เรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อ
สังคมมากกว่า เด็กที่เรียนชั้นเรียนต่ำกว่า” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 17 , 18 และ 19

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษา
ศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ชั้นเรียน	N	$\bar{X}$	SD
ประถมศึกษาปีที่ 1	89	29.27	4.98
ประถมศึกษาปีที่ 2	98	31.03	3.43
ประถมศึกษาปีที่ 3	85	31.24	3.65
ประถมศึกษาปีที่ 4	87	31.48	3.59
ประถมศึกษาปีที่ 5	96	31.40	3.50
ประถมศึกษาปีที่ 6	99	31.05	4.59
รวม	554	30.13	4.05

ตาราง 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาที่มี
ระดับชั้นเรียนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5	303.02	60.60	3.78*	.00
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	548	8779.16	16.02		
รวม	553	9082.18			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 17 และ 18 พบว่า เด็กที่เรียนชั้นเรียนต่างกันมี
พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่
ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อศึกษาว่าเด็กกลุ่มใดมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
แตกต่างกัน โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ใน
ตาราง 19

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม
ในเด็กประถมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ชั้นเรียน	$\bar{X}$	29.27	31.03	31.05	31.24	31.40	31.48
ประถมศึกษาปีที่ 1	29.2697	-	1.76	1.78	1.97	2.13	2.21
ประถมศึกษาปีที่ 2	31.0306		-	0.02	0.20	0.37	0.45
ประถมศึกษาปีที่ 6	31.0505			-	0.19	0.35	0.43
ประถมศึกษาปีที่ 3	31.2353				-	0.16	0.25
ประถมศึกษาปีที่ 5	31.3958					-	0.09
ประถมศึกษาปีที่ 4	31.4828						-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 19 พบว่า เด็กประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานตั้งไว้ว่า “เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย” ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 20 , 21 และ 22

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน

ความสามารถในการร่วมรู้สึก	N	$\bar{X}$	SD
น้อย	25	28.56	4.02
ปานกลาง	420	30.46	4.14
มาก	109	33.20	2.56
รวม	554	30.92	4.05

ตาราง 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F Ratio	F Prob
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	794.00	397.00	26.39*	.00
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	551	8288.18	15.04		
รวม	553	9082.18			

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 20 และ 21 พบว่า เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำผลที่ได้ไปตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อศึกษาว่าเด็กกลุ่มใดมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกัน โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลที่ได้ดังแสดงไว้ในตาราง 22

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน

		น้อย	ปานกลาง	มาก
ความสามารถในการร่วมรู้สึก	$\bar{X}$	28.56	30.46	33.20
น้อย	28.56	-	1.90	4.64
ปานกลาง	30.46		-	2.74
มาก	33.20			-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 22 พบว่า เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมากและปานกลาง มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า เด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย และเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีระดับความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ทหารดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

→ หน้า 43 (บทที่ 5)

4.1 ทหารดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลดังแสดงไว้ในตาราง 23 และ 24

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ชั้นเรียน	N	$\bar{X}$
ประถมศึกษาปีที่ 1	89	18.97
ประถมศึกษาปีที่ 2	98	19.47
ประถมศึกษาปีที่ 3	85	18.84
ประถมศึกษาปีที่ 4	87	19.10
ประถมศึกษาปีที่ 5	96	19.11
ประถมศึกษาปีที่ 6	99	19.33

จากตาราง 23 พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษามีค่าต่ำสุดเท่ากับ 18.97 คะแนน และระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 19.47 คะแนน ซึ่งแสดงว่าเด็กประถมศึกษามีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับ 2

ตาราง 24 ค่าร้อยละของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษา ปีที่ 1-6 แยกตามระดับชั้นเรียน

ระดับเหตุผล ชั้นเรียน	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ประถมศึกษาปีที่ 1	-	4.49	60.70	34.80	-	-
ประถมศึกษาปีที่ 2	-	2.00	61.20	34.70	2.04	-
ประถมศึกษาปีที่ 3	-	2.35	68.20	27.06	1.18	-
ประถมศึกษาปีที่ 4	-	4.60	70.10	19.54	5.75	-
ประถมศึกษาปีที่ 5	-	5.21	60.40	30.20	4.17	-
ประถมศึกษาปีที่ 6	-	6.06	61.60	24.20	7.01	1.01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 24 พบว่า ไม่มีเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 คนใดมีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับ 0 คือการให้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษ

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีการให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งหรือระดับ 1 เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 , 5 , 4 , 1 , 3 และ 2 (6.06 , 5.21 , 4.60 , 4.49 , 2.35 , และ 2.00 ตามลำดับ)

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีการให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของบุคคลอื่นหรือระดับ 2 เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 4 , 3 , 6 , 2 , 1 และ 5 (70.10 , 68.20 , 61.60 , 61.20 , 60.70 และ 60.40 ตามลำดับ)

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีการให้เหตุผลแบบทำให้ผู้อื่นพึงพอใจและ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัวหรือระดับ 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 1 , 2 , 5 , 3 , 6 และ 4 (34.80 , 34.70 , 30.20 , 28.20 , 24.20 และ 19.54 ตามลำดับ)

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่ให้เหตุผลเข้าถึงความรู้สึกหรือระดับ 4 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 , 4 , 5 , 2 และ 3 (7.01 , 5.75 , 4.17 , 2.04 และ 1.18)

จำนวนเด็กประถมศึกษาที่ให้เหตุผลซึมซาบจากภายในหรือระดับ 5 พบในเด็กประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 1.01

4.2 ทาระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลดังแสดงในตาราง 25 และ 26

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

ชั้นเรียน	N	$\bar{X}$	SD
ประถมศึกษาปีที่ 1	89	29.27	4.98
ประถมศึกษาปีที่ 2	98	31.03	3.43
ประถมศึกษาปีที่ 3	85	31.24	3.65
ประถมศึกษาปีที่ 4	87	31.48	3.59
ประถมศึกษาปีที่ 5	96	31.40	3.50
ประถมศึกษาปีที่ 6	99	31.05	4.59

จากตาราง 25 พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 29.27 คะแนน และค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 31.48 คะแนน การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 เท่ากับ 30.12 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.05 คะแนน และจากนियามปฏิบัติการในบทที่ 1 ได้แบ่งระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 ระดับดังนี้คือ

- ระดับต่ำ หมายถึง ผู้มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำกว่า - 1SD
 - ระดับปานกลาง หมายถึง ผู้มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง -1SD ถึง +1SD
 - ระดับสูง หมายถึง ผู้มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่า +1SD
- ดังนั้นจึงสามารถแบ่งระดับคะแนนของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ดังนี้
- พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับต่ำ หมายถึงผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง 0 - 25 คะแนน
 - พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับปานกลาง หมายถึงผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง 26 - 34 คะแนน
 - พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับสูง หมายถึงผู้ที่มีคะแนนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ระหว่าง 35 - 36 คะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 25 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 26 ค่าร้อยละของระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 แยกตามระดับชั้นเรียน

ระดับพฤติกรรม ชั้นเรียน	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
ประถมศึกษาปีที่1	20.20	65.20	14.60
ประถมศึกษาปีที่2	8.20	82.70	9.20
ประถมศึกษาปีที่3	7.10	75.30	17.60
ประถมศึกษาปีที่4	6.90	73.60	19.50
ประถมศึกษาปีที่5	5.20	76.00	18.80
ประถมศึกษาปีที่6	10.10	65.70	24.20

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 26 พบว่า จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับต่ำ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประถมศึกษาปีที่ 1 , 6 , 2 , 3 , 4 และ 5 (20.20 , 10.10 , 8.20 , 7.10 , 6.90 และ 5.20 ตามลำดับ)

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 2 , 5 , 3 , 4 , 6 และ 1 (82.70 , 76.00 , 75.30 , 73.60 , 65.70 และ 60.20 ตามลำดับ)

จำนวนเด็กประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ที่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 , 4 , 5 , 3 , 1 และ 2 (24.20 , 19.50 , 18.80 , 17.60 , 14.60 และ 9.20 ตามลำดับ)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่แตกต่างกันตามเพศ อายุ ชั้นเรียนและความสามารถในการร่วมรู้สึก
3. เพื่อศึกษาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ กับ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมทางด้านบวก
 - 1.1 การแบ่งปันมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นทางด้านบวก
 - 1.2 การแบ่งปันมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งทางด้านลบ
2. เด็กหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กชาย
3. เด็กหญิงมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กชาย
4. เด็กที่มีอายุมากกว่าและเรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าและเรียนชั้นเรียนต่ำกว่า
5. เด็กที่มีอายุมากกว่าและเรียนชั้นเรียนสูงกว่า มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าและเรียนชั้นเรียนต่ำกว่า

6. เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย

7. เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ประจำปีการศึกษา 2539 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีนักเรียนทั้งหมด 40,598 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 554 คน เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

(Multistage Random Sampling)

3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

3.2 แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

3.3 แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

3.1 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นโดยไอเซนเบิร์กและคณะ (Eisenberg et al) 1987) มีจำนวน 4 เรื่อง และผู้วิจัยได้สร้างเพิ่มเติมขึ้นอีก 4 เรื่อง รวมเป็น 8 เรื่อง แบบวัดนี้มีลักษณะที่ประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางด้านจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม (Prosocial Moral Dilemma) ในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหาหรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบคิดตัดสินใจ และให้เหตุผลว่าถ้าเขาเป็นบุคคล

ในเรื่อง เขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจอย่างนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบวัดชุดนี้มาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการหาความคงที่ภายในแบบ Item-test Correlation Technique ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .38 - .65 และมีค่าความเชื่อมั่นหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .63

3.2 แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่ง รัตนวดี รอดภิรมย์ (2533) เป็นผู้สร้าง และในบางส่วนผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ บาร์ทอล-ดี (Bartal-D, 1976) แบบวัดมีจำนวน 18 ข้อ โดยแบ่งเป็นการแบ่งปัน 6 ข้อ การช่วยเหลือ 5 ข้อ และการปลอมโยน 7 ข้อ ลักษณะแบบวัดจะเป็นสถานการณ์สมมติ และลงท้ายด้วยคำถามที่ว่าหากผู้ตอบเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นจะกระทำอย่างไร โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการหาความคงที่ภายในแบบ Item-test Correlation Technique ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .29 - .75 และมีค่าความเชื่อมั่นหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82

3.3 แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึกของไบรอัน (Bryant, 1982) แบบวัดนี้จะเป็นลักษณะข้อความที่กล่าวถึงการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น และสามารถมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีข้อคำถามให้เลือก 2 ข้อ แบบวัดนี้มี 22 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดสอบค่า t - test เพื่อคัดเลือกข้อคำถามได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นหาโดยวิธีคูเดอร์ริชาร์ดสันสูตรที่ 20 เท่ากับ .86

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่อยู่ในสังกัด

4.2 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ดำเนินการให้นักเรียนตอบแบบวัด โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองทุกครั้ง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

5.2 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่นกับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งกับการแบ่งปัน

5.3 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ

5.4 ทาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพาร์เซียล ระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น กับการแบ่งปัน และระหว่างการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง กับการแบ่งปัน โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุ

5.5 ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมตามเพศชายและเพศหญิง โดยใช้ t - test

5.6 ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมตามอายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึก โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ในกรณีที่ F - test มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.7 ทหาระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแบ่งปัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการแบ่งปัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

3. เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

4. เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าเด็กกลุ่มอายุ 9 ปี 1 เดือน ถึง 10 ปี และ อายุ 11 ปี 1 เดือน ถึง 12 ปี มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กกลุ่มอายุ 6 ปี 1 เดือน ถึง 7 ปี และเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 1

5. เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อตรวจสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมากและปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย และเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม สูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง

6. ระดับค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 อยู่ในเกณฑ์ระดับที่ 2 และระดับค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

อภิปรายผล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ฉะนั้นการอภิปรายผลจึงมีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนในกรุงเทพมหานครเท่านั้น สำหรับการอภิปรายผลครั้งนี้จะได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม รวมทั้งภาพรวมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมและการให้เหตุผล

เชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีความแตกต่างกันตามเพศ อายุหรือชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึก

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r = .2870$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุหรือไม่ก็ตาม แสดงว่า เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูง ย่อมมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงด้วย หรือในทางตรงข้ามเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำ ย่อมมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำด้วย ทั้งนี้ เพราะการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเหตุผลดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลนั้น อันทำให้สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลในสถานการณ์แต่ละชนิดได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิก . 2520) สอดคล้องกับความคิดของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1991) ที่ว่า “การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นกระบวนการทางความคิด ที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดกับจริยธรรม รวมทั้งพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม” และสอดคล้องกับทัศนะของโคลเบิร์ก (Kohlberg . 1969 : 394-395) ที่ว่า “การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้น” ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al . 1979 , 1984 , 1991 , 1995) ที่พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมทั้งในเด็กประถมศึกษา และเด็กวัยรุ่น จากผลจากการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นที่ยืนยันได้ส่วนหนึ่งว่า การที่บุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมทางด้านกระทำความดี เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าตนเองนั้น การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมคือตัวแปรหนึ่งที่ช่วยบ่งบอกการเลือกตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะลงไปอีกว่า พฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการแบ่งปันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลแบบยึดความต้องการของบุคคลอื่น ($r_p = .2018$) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ($r_p = -.3484$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการควบคุมตัวแปรอายุหรือไม่ก็ตาม แสดงว่าเด็กที่มีการแบ่งปันมาก จะมีการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่นมากกว่า ส่วนเด็กที่มีการแบ่งปันน้อย มีการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งมากกว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การที่เด็กจะแบ่งปันสิ่งของของตนเองให้กับผู้อื่นได้นั้น จำเป็นที่เด็กจะต้องคลายความสำนึกจากความนึกคิดถึงแต่ตัวเองเป็นสำคัญ (Self-Center) มาเป็นความนึกคิดถึงกลุ่มหรือส่วนรวม (Group-Center) แทน (จันทมาศ ชื่นบุญ และ คณะ. 2515) เด็กจะคลายความสำคัญของตนเองลง มีการยอมรับนับถือผู้อื่นว่ามีความสำคัญเท่า ๆ กัน เข้าใจถึงความต้องการของบุคคลอื่น และพยายามแสดงพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของกลุ่มมากขึ้น ดังนั้นเด็กที่มีการแบ่งปันมาก จึงยอมให้เหตุผลที่ยืดไปถึงความต้องการของบุคคลอื่นมากกว่าตนเอง ในทางตรงข้ามหากเด็กยังมีความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะทำให้เด็กขาดความสามารถในการรับรู้สถานะ ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่น ดังนั้นความคิดที่กลั่นกรองออกมาเป็นเหตุผลในการกระทำพฤติกรรม จึงมุ่งสนองตอบความต้องการของตนเองเป็นหลักใหญ่ และการที่เด็กแบ่งปันน้อย จึงมักโยนเหตุผลไปถึงความต้องการของตนเองมากกว่าของคนอื่น การศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอเซนเบอร์กหลายเรื่อง เช่นในปี 1979 ไอเซนเบอร์กและแฮนด์ (Eisenberg and Hand. 1979) วิจัยพบว่า พฤติกรรมการแบ่งปันที่เกิดจากตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่น และในปีเดียวกันไอเซนเบอร์กและนีล (Eisenberg and Neal. 1979) ได้วิจัยพบว่าหลังจากเด็กแสดงพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมที่เกิดจากตัวเองแล้ว เหตุผลที่เด็กให้ในการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว มักจะโยนไปถึงความต้องการของบุคคลอื่น นอกจากนี้ไอเซนเบอร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1985) ได้ศึกษาพบว่าจำนวนบริจาค ลูกอมของเด็กก่อนวัยเรียน เด็กประถมศึกษาปีที่ 2 และเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่น และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่บุคคลมีหลักหรือแนวทางในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง ย่อมจะชักนำให้บุคคลนั้นมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ หรือแสดงพฤติกรรมอื่นออกมา โดยมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณงามความดีของสังคมเป็นสำคัญ (มนูญ ทัศนะวิณะ. 2526 : 164-169)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้นอกจากศึกษาในแง่ของความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบตัวแปร

ทั้งสองตามเพศ อายุ ชั้นเรียน และความสามารถในการร่วมรู้สึกที่แตกต่างกันดังนี้คือ

เมื่อเปรียบเทียบเพศที่แตกต่างกันกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ผลการศึกษาสามารถแยกอภิปรายได้ดังนี้คือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมที่ไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ อาจเป็นเพราะว่าตัวแปรเพศนั้นไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่อง ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศกับพัฒนาการทางจริยธรรม แต่ไม่พบว่าชายหรือหญิงมีความแตกต่างในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศเพียงอย่างเดียว (Schneider, 1979 ; Shapira, 1976 ; Walker, 1984 ; Eisenberg and Hand, 1979) รวมทั้งงานวิจัยในประเทศที่พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ (กานแก้ว พงษ์อุดม, 2524 ; วิเชียร ทองนุช, 2521 ; บัญชา แก้วส่อง, 2528) ดังนั้นการเปรียบเทียบความแตกต่างทางจริยธรรมระหว่างชายและหญิง โดยไม่พิจารณาตัวแปรอื่น ๆ เช่น อายุ ระดับสติปัญญา ฐานะครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูไปพร้อม ๆ กัน อาจเป็นเหตุให้พบผลขัดแย้งกันได้ เพราะชายและหญิงจะมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันมากหรือน้อยนั้น ย่อมขึ้นกับลักษณะทางสังคมอื่น ๆ ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก, 2520 : 18) ส่วนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่พบว่ามีความแตกต่างกันตามเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่างได้รับการปลูกฝังอบรมคุณธรรมแห่งการเป็นคนดีในด้านต่าง ๆ เหมือนกัน ไม่ว่าจะจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ หรือจากครูในโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันการจัดการศึกษาได้มีการสอดแทรกเนื้อหาของจริยธรรมไว้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และเนื้อหาวิชาก็ไม่แตกต่างกันไปมากนัก ดังนั้นพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม อันเป็นพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมให้มีความสุขของนักเรียนชายและหญิงจึงไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของไอเซนเบิร์กและแฮนด์ (Eisenberg and Hand, 1979) ที่พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนทั้งหญิงและชายแสดงพฤติกรรมการแบ่งปัน การช่วยเหลือ และการปลอมใจไม่แตกต่างกัน โอไบรอันและโบรฟี (O' Bryant and Brophy, 1976) ได้ศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนเกรดห้าทั้งชายและหญิงมีพฤติกรรมการเสียสละไม่แตกต่างกัน สำหรับการศึกษาในประเทศของจอร์จ แจ่มจันทร์ (2524 : 93-96) ได้ศึกษา

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี ผลปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของมิลินท์ ลำเนาเงิน (2524) ที่ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนพฤติกรรมการเสียสละของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปว่าเด็กที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกันมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำไปทดสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าเด็กกลุ่มที่มีอายุ 9 ปี 1 เดือนถึง 10 ปี และเด็กกลุ่มที่มีอายุ 11 ปี 1 เดือนถึง 12 ปี มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กกลุ่มที่มีอายุ 6 ปี 1 เดือนถึง 7 ปี และเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนเด็กในระดับอายุและชั้นเรียนอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน และผลการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับอายุและชั้นเรียน กลับได้ผลในทางตรงข้ามกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม นั่นคือ เด็กที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ทั้งที่จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอธิบายได้ว่าการที่เด็กมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงขึ้นตามอายุและชั้นเรียน อาจเป็นเพราะว่าเด็กในวัยนี้เริ่มที่จะออกจากบ้านไปสู่หน่วยสังคมอื่น เด็กจะมีโลกใหม่อีกโลกหนึ่ง คือโลกเพื่อนร่วมวัย (The World of Peer) สัมพันธภาพในกลุ่มจะสอนชีวิตกลุ่ม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กจะได้เรียนรู้ระเบียบ กฎเกณฑ์ ความประพฤติที่ต้องปฏิบัติในสังคม บทบาทต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องกระทำในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2530 : 23) และเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้นหรืออยู่ในชั้นเรียนที่สูงขึ้น ย่อมมีความสามารถทางสติปัญญา การคิดและประสบการณ์ทางสังคมมากขึ้นตามลำดับ ทำให้เด็กสามารถที่จะจดจำเข้าใจจริยธรรมที่ซับซ้อนได้ดี และรู้ถึงบทบาทของตนเองและผู้ที่อยู่ร่วมในสังคมมากขึ้น (โกศล มีคุณ. 2524 : 15-19) สิ่งเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมให้เด็กเลือกกระทำพฤติกรรมที่ดีตามที่สังคมคาดหวังไว้ ดังนั้นในเด็กโตจึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมากกว่าเด็กเล็ก ซึ่งยังมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาไม่มากพอที่จะเรียนรู้ เข้าใจ หรือจดจำคำสอน การชี้แนะ หรืออบรมกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม และเด็กเล็กยังมีประสบการณ์ทางสังคม

น้อย ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่ำด้วย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่อง (Ugorel - Semin. 1952 ; Handlon and Gross. 1959 ; Green and Schneider. 1974 ; Staub. 1970 ; Radke-yarrow et al. 1983) ที่พบว่าพฤติกรรมการแบ่งปัน การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อของเด็กเพิ่มขึ้นตามอายุและชั้นเรียน แต่ผลการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมกับอายุหรือชั้นเรียนกลับไม่พบความแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า การที่จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่ง มิได้ขึ้นอยู่กับการสั่งสอนเนื้อหาความดีความชั่วโดยสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ แต่การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาในขั้นที่สูงขึ้นไปได้ ต้องขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ และยังต้องประกอบกับการมีประสบการณ์ที่เหมาะสมในสังคมด้วย นอกจากนี้สังคมและวัฒนธรรมยังเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้ บุคคลหยุดชะงักการพัฒนาทางจริยธรรมอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่ง(ดวงเดือน พันธมนานิน. 2530) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976) ที่ว่า "สภาพสังคมมีความสำคัญยิ่งในการที่จะกระตุ้นหรือขัดขวางการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล สังคมจะต้องมีบรรยากาศทางจริยธรรมที่เหมาะสม จึงจะเอื้อต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลได้" และจากการศึกษาในเด็กกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้พบว่า เด็กส่วนใหญ่มีฐานะยากจน พ่อแม่มีอาชีพรับจ้างหรือเป็นกรรมกร และส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวแตกแยกหรือหย่าร้าง ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า ปัจจัยเหล่านี้ น่าจะส่งผลให้เด็กขาดคุณลักษณะความพร้อมในการที่จะพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ ผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาบแก้ว พงษ์อุดม (2524) ที่พบว่าเด็กประถมศึกษาระดับปีที่ 1-6 มีการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น และความเห็นอกเห็นใจไม่แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้นเรียน และจากการศึกษาของ ทิพย์สุดา นิลสินธุ (2523) พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ ความเสียสละของเด็กอายุ 4-6 ปี ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกัน มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่างกันมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และเมื่อนำไปทดสอบหาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า เด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลางและมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงกว่าเด็กที่มี

ความสามารถในการร่วมรู้สึกน้อย และเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมากมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม สูงกว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกปานกลาง ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังนี้คือ การที่เด็กมีความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมต่างกันนั้น เป็นเพราะว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกมาก ย่อมมีความเข้าใจและรับรู้ถึงความรู้สึก ความคิดของผู้อื่นได้ดี มองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเอง และของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตนในสังคม ซึ่งความเข้าใจนี้จะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สูงด้วย และยังนำไปสู่พฤติกรรมที่น่าปรารถนา ได้แก่ การช่วยเหลือ การร่วมมือ การเอื้อเฟื้อ เป็นต้น สอดคล้องกับความคิดของมัสเซนและไอเซนเบิร์ก (Mussen and Eisenberg. 1977 : 126) ที่ว่า “ความสามารถในการร่วมรู้สึก เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม โดยที่ความสามารถในการร่วมรู้สึกนี้เป็นกระบวนการจิตใจที่เป็นสื่อกลางระหว่าง การรับรู้ถึงความต้องการหรือความทุกข์ของบุคคลอื่น กับการประกอบพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัสเซนและไอเซนเบิร์ก (Mussen and Eisenberg. 1978) ที่พบว่าเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูง มักชอบที่จะอาสาสมัครช่วยเหลือผู้วิจัยทำงานที่หน้าเบือ มากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกต่ำ เมฮาเบียนและเอฟสไตน์ (Mehrabian and Epstein. 1972) ได้ศึกษาในผู้ใหญ่พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก ระหว่างคะแนนทดสอบความสามารถในการรับรู้ กับ ความกรุณาที่มีต่อบุคคลอื่น รวมทั้ง การศึกษาของบัคเลย์ ซีเกลและเนสส์ (Buckley, Segel and Ness. 1977) ที่พบว่า เด็กอายุ 3 ปี 6 เดือน ถึง 8 ปี 11 เดือน ที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึก จะมีพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่า

ส่วนเด็กที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมต่างกันนั้น เป็นเพราะว่าการที่บุคคลมีความสามารถในการร่วมรู้สึก จะช่วยทำให้บุคคลนั้นรับรู้ และเข้าใจในความคิดความรู้สึกของผู้อื่นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ได้ง่ายขึ้น ด้วยกระบวนการดังกล่าว ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิมไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง ก่อให้เกิดการกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมความคิดทางจริยธรรมให้สูงขึ้นด้วย (โกศล มีคุณ . 2524) สอดคล้องกับความคิดของฮอฟแมน (Hoffman. 1987) ที่ว่า “ความสามารถในการร่วมรู้สึกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการของหลักความคิดทางจริยธรรมที่อยู่ภายใน และสะท้อนออกมาให้เห็นจากการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข” ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอเซนเบิร์ก และคณะ

(Eisenberg et al. 1987 , 1991 , 1995) ที่พบว่า เด็กวัยเรียนและเด็กวัยรุ่นที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูงมีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมสูงด้วย และคีริพร แยมินิล (2530) ได้ศึกษาและพบผลที่สอดคล้องกันคือ ผู้ที่มีความสามารถในการร่วมรู้สึกสูง มีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่า จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา และสภาพจิตที่ดี ซึ่งลักษณะพื้นฐานทางจิตใจของบุคคลเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลมีจิตใจสูงได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะบางประการในบุคคล เช่น ความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรา หรือความร่วมมือรู้สึก ซึ่งลักษณะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 55-56)

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เพิ่มเติมการศึกษาเกี่ยวกับระดับของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของ เด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมใน เด็กประถมศึกษาแต่ละชั้นเรียน พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สรวงา พรพัฒน์กุล (2520) ที่พบว่า ความสำคัญของเด็กประถมศึกษาด้านคุณธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อใช้ค่าร้อยละในการหาระดับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม พบว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับต่ำมากที่สุด (20.20 %) ส่วนพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับปานกลางพบมากที่สุดในทุกระดับชั้นเรียน โดยเด็กประถมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับปานกลางมากที่สุด (75.30 %) และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมระดับสูงพบมากที่สุดในเด็กประถมศึกษาปีที่ 6 (24.20 %) ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในแต่ละชั้นเรียน พบว่าอยู่ในชั้น 2 คือส่วนใหญ่จะให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น เมื่อใช้ค่าร้อยละในการหาระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมพบว่า ไม่มีเด็กประถมศึกษาคนใดในกลุ่มที่มีคะแนนอยู่ในชั้น 0 คือการให้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไอเซนเบอร์ก (Eisenberg. 1979) ที่พบว่าเด็กวัยเรียนมีการใช้เหตุผลที่ยึดติดกับอำนาจและการลงโทษน้อยมาก ไอเซนเบอร์กและแฮนด์ (Eisenberg and Hand. 1979) ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 35 คน พบว่ามีเด็กเพียง 3 คนที่ให้เหตุผลยึดติดกับอำนาจและการลงโทษ ส่วนการให้เหตุผลในชั้นที่ 1 คือการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง พบมากที่สุดในเด็กประถมศึกษาปีที่ 6 แต่เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วมีค่าน้อยมาก (6.06 %) การใช้เหตุผลในชั้นนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 ซึ่งจากการศึกษาของไอเซนเบอร์ก และ

คณะ (Eisenberg et al. 1987) พบว่า การให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้งมีใช้มากในเด็กก่อนวัยเรียนและมีแนวโน้มการใช้ลดลงในช่วงเด็กวัยเรียน ส่วนการให้เหตุผลในขั้นที่ 2 คือการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่น พบว่าในเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีการใช้เหตุผลในขั้นนี้มากที่สุดในทุกระดับชั้น เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วพบว่ามีมากกว่า 50% ขึ้นไป โดยเด็กประถมศึกษาปีที่ 3 มีการใช้เหตุผลในขั้นนี้มากที่สุด (70.59 %) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1987) ที่พบว่า เด็กวัยเรียนมีการให้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่นมากที่สุด ส่วนการให้เหตุผลในขั้นที่ 3 คือการให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว พบว่ามีใช้มากรองจากการใช้เหตุผลที่ยืดความต้องการของบุคคลอื่นในทุกระดับชั้นเรียน โดยพบว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 มากที่สุด (33.7 %) ซึ่งจากการศึกษาของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1987) พบว่าในเด็กวัยเรียนเริ่มมีการใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 เพิ่มขึ้นตามอายุ ส่วนการให้เหตุผลในขั้นที่ 4 คือการให้เหตุผลที่เข้าถึงความร่วมรู้สึกนั้น ไม่พบว่าเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 คนใดมีคะแนนอยู่ในขั้นนี้ ส่วนเปอร์เซ็นต์การใช้เหตุผลในขั้นที่ 4 ในระดับชั้นเรียนอื่นพบว่ามีน้อย (1.18% - 6.06%) และการให้เหตุผลในขั้นที่ 5 คือการให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน พบในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ซึ่งมีน้อยมากเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ (1.01 %) สอดคล้องกับการศึกษาของไอเซนเบิร์ก และคณะ (Eisenberg et al. 1983 , 1987) ที่พบว่าการใช้เหตุผลในขั้นที่ 4 และ 5 ของเด็กวัยเรียนมีน้อย แต่จะเริ่มพบมากขึ้นในช่วงวัยรุ่น ซึ่งพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในเด็กไทย ที่มีความแตกต่างกันในบางส่วนกับที่ศึกษาในต่างประเทศนั้น อาจเป็นผลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ความเชื่อ ค่านิยม การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งในแต่ละชนชาติมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้พัฒนาการดังกล่าวมีความไม่สอดคล้องกันในบางส่วน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้กระทำในวงแคบ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ถ้าได้ขยายขอบเขตของการศึกษาออกไป จะทำให้ทราบข้อมูลของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในเขตที่กั้นดาร์และห่างไกลจากกรุงเทพ
2. น่าจะได้มีการศึกษาถึงพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น วัยเด็กก่อนเรียน วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ เปรียบเทียบว่าในแต่ละวัยมีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข และปลูกฝังจริยธรรมที่ดีแก่เด็กไทยต่อไป
3. ควรนำตัวแปรด้านอื่น ๆ มาศึกษาเพิ่มเติม เช่น การอบรมเลี้ยงดู ฐานะเศรษฐกิจ ทัศนคติ สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม เป็นต้น เพื่อจะได้รู้ว่าตัวแปรใดที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม จะได้มีแนวทางส่งเสริมจริยธรรมที่ถูกต้องและให้ผลดีมากที่สุดแก่เยาวชนไทย
4. เนื่องด้วยผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นจึงอาจเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า การจะส่งเสริมให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มิงานวิจัยเชิงทดลองในการยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น ในบุคคลที่เป็นประชากรของชาติด้วย
5. น่าจะได้มีการศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของเยาวชนไทย โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบช่วงยาว (Longitudinal Study) ซึ่งการศึกษาตัวแปรนี้ในประเทศไทยยังไม่มีใครศึกษามาก่อน จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทยอย่างละเอียด อันจะเป็นเครื่องช่วยชี้แนวทางในการฝึกอบรมทางจริยธรรมแก่เด็กไทย นอกจากนี้ผลการวิจัยประเภนี้ ยังมีประโยชน์อย่างยิ่งทางวิชาการคือจะเป็นข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมของไอเซนเบอร์ก มีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางจริยธรรมของคนไทยหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดความเป็นสากลของทฤษฎีนี้ อีกทางหนึ่งด้วย
6. จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเพียงพฤติกรรมการแบ่งปัน มาหาความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมในบางระดับ คือการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคล

อื่น และการให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของตนเองเป็นที่ตั้ง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่ง
 พหุติกรรมที่เอื้อต่อสังคมด้านอื่น ๆ เช่นการช่วยเหลือ การพลบโยน การเสียสละ เป็นต้น
 มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม เพื่อที่จะได้มีแนวทาง
 ในการพัฒนาพหุติกรรมนั้นให้มีมากขึ้นในเด็กไทย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

(วินด์ ล.๐๐๖ พ.ร.ส. 254๐)

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมและพหุติกรรมที่
 เอื้อต่อสังคมมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการอบรมปลูกฝังพหุติกรรมที่ดีอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
 และประเทศชาติ ควรจะได้มีการสอนให้เด็กได้มีความสามารถในการตัดสินใจและใช้เหตุผลที่
 เหมาะสมต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด ซึ่งหากเด็กมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงแล้ว ย่อมมี
 แนวโน้มทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีพหุติกรรมที่น่าปรารถนาของสังคมมากขึ้นด้วย และในการศึกษาครั้งนี้
 พบว่าเด็กประถมศึกษาที่มีพหุติกรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และการให้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคมอยู่ในขั้นที่ 2 ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนเด็ก ควรที่จะได้
 มีการส่งเสริมพัฒนาการดังกล่าวให้สูงขึ้น โดยนอกจากจะส่งเสริมความพร้อมทั้งด้านสติปัญญา
 สุขภาพจิตที่ดีแล้ว ควรส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เช่น การพา
 เด็กไปเยี่ยมสถานที่ และดูการทำงานของบุคคลอาชีพต่าง ๆ หรือบุคคลที่พิการ เด็กอ่อน
 คนชรา หรือคนป่วย ก็จะช่วยทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมโดยตรง หรือให้เด็กได้รับ
 ประสบการณ์ทางอ้อม จากสื่อมวลชนด้วยการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และการอ่านสิ่งพิมพ์
 (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538) ด้วยประสบการณ์ทางสังคมเหล่านี้ จะช่วยให้พัฒนาลักษณะ
 บางประการให้มีขึ้นในเด็ก เช่น การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา หรือ มีความร่วมรู้สึก เพราะจิต
 ลักษณะเช่นนี้จะสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพหุติกรรมเชิงจริยธรรม
 ที่สูงขึ้นได้ และนอกจากส่งเสริมในแง่ประสบการณ์ทางสังคมแล้ว อาจใช้วิธีการอื่น ๆ ในการ
 พัฒนาจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้น เช่น 1. การให้ความรู้ในขั้นของจริยธรรมที่สูงขึ้น ทำโดยให้
 ประสบการณ์แก่เด็กในลักษณะที่เป็นสถานการณ์ขัดแย้ง แล้วให้เด็กนำวิธีการตัดสินใจโดยใช้ความรู้
 และเหตุผลเชิงจริยธรรมของตนมาใช้ในสถานการณ์นั้น หลังจากเด็กแสดงเหตุผลแล้ว ควรจะได้
 มีการอภิปรายถกเถียงกันในเรื่องนี้ โดยแสดงให้เด็กยอมรับว่า เหตุผลในขั้นที่เด็กแสดงออกนั้น
 ยังไม่เพียงพอ และแนะเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าให้แก่เด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2520)

2. การให้แสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยวิธีการนี้จะช่วยให้เด็กมองเห็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ในลักษณะของสิ่งที่กระทำได้ และเมื่อเด็กได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้น เขาก็จะได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนแสดง ประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กพัฒนาทัศนคติในเรื่องที่ตนแสดงออก และจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น (Kohlberg, 1964)

3. การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม ในวัยเด็กเพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา การได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กที่ได้ร่วมสังคมนั้นจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายโต้แย้งกันกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็น และทัศนะใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขามีอยู่ และสามารถปรับให้เข้ากันได้ เด็กก็จะมีโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นมาแทนสิ่งที่มีอยู่เดิม

4. การเลียนแบบจากตัวแบบ จะทำให้เด็กได้มีโอกาสพบกับเหตุผลหรือความรู้ใหม่ และถ้าตัวแบบมีอิทธิพลต่อเด็ก ก็จะทำให้เขารับรู้ ทดลอง และยอมรับเอาความรู้ใหม่นั้นเข้าไปในที่สุด ซึ่งตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดก็คือ พ่อแม่ ครู และเพื่อน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่และคนในสังคมที่จะต้องพยายามประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวแบบที่ดีแก่เด็ก เพื่อที่เด็กจะได้รับรู้และเลียนแบบในสิ่งที่ดี ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการจะพัฒนาให้เด็กมีจริยธรรมสูงขึ้นนั้น จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทั้งในแง่สติปัญญา สุขภาพจิตหรืออารมณ์ และประสบการณ์ทางสังคมที่ดีให้แก่เด็ก โดยวิธีการให้ความรู้ในขั้นของจริยธรรมที่สูงขึ้น การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม การเลียนแบบ เป็นต้น เพื่อที่เด็กไทยจะได้มีพัฒนาการของพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาบแก้ว พงษ์อุดม. พัฒนาการด้านการจัดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และการจัดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- กิริติ บุญเจือ. จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- กุลวิตรา กังคานนท์. "บทบรรณาธิการ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 28 (6) : 2 ; สิงหาคม - กันยายน. 2537.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522
- งามตา วรินทร์านนท์ และ คณะ. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการหยังลึกทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยฉบับที่ 36 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- จงจรัส แจ่มจันทร์. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.
- จันทมาศ ชื่นบุญ และ คณะ. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, 2515.
- จรรยา สุวรรณทัต และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ชาติชาย กู้กิตติไมตรี. "บททวนการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 25 (5) : 49-60 ; มิถุนายน-กรกฎาคม 2534.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ประมวลบทความทางวิชาการตอน 2. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2530.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน . ทฤษฎีขั้นไม่จริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์. ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับสุขภาพจิต
และจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

เดช วิโย. ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน .

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2535. อัดสำเนา.

ทิพย์สุตา นิลสินธพ. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อน
วัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร . ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนใน
กรุงเทพมหานคร . ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ทิพวรรณ ลีมนิรันดร์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
อัดสำเนา.

บัญชา แก้วส่อง. การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบท
ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดแตกต่างกัน . ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ . กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2525.

ฝ่ายสารสนเทศและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, ข่าวการพัฒนา 12 (1) : 3-4 : มกราคม 2538.

พนัส หันนาคินทร์. การสอนค่านิยม . พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520.

พระธรรมปิฎก. "การศึกษาที่มีบทบาทอย่างไรในกระแสโลก," ก้าวไกล 5 (10) 14; กุมภาพันธ์ 2538.

มานิชญ์ ตันชนวนิชย์. "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ," อุบลปริทัศน์ 5 (9) : 41-48 ; กันยายน 2523.

มนูญ ตนะวัฒนา. จิตวิทยาพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ , 2526.

มลิษฐ์ ลำเนาเงิน. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521. ปรินิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

รัตนวดี รอดภิรมย์. การศึกษาพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

วิเชียร ทองนุช. เปรียบเทียบการคิดให้เหตุผลตามหลักการอนุรักษ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางสังคมต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2521. อัดสำเนา.

วารี นิยมธรรม. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

ศิริพร แยมนิล. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุและการศึกษาของคนไทย. ปรินิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2530.

สุกานดา นิ่มทองคำ. ตัวแปรเชิงจิตสังคม และชีวพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. "ยุทธศาสตร์เชิงรุกของการพัฒนาสังคม : การพัฒนาการองค์กรท้องถิ่น," ใน เอกสารสรุปการวิจัยและข้อมูลนโยบายสาธารณะ ชุดที่ 3 ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2533

สันติ รวีวัฒน์. "ขายสำหรับแม่ชีเทเรซา เชื่อน้ำตาของคนทุกข์," อาสโส 11 (1) : 90-91 ;

กันยายน 2528.

สุรงค์ โค้วตระกูล. "พฤติกรรมสร้างสรรค์สังคม," อุทาสสธร 14(3) : 6-16 ; มกราคม-มีนาคม

2529.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "จริยธรรมสำหรับแพทย์," แพทยสมาคม 17 (7) 403-418 ;

กรกฎาคม 2531.

สวนา พรพัฒน์กุล. ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย . กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย

ฉบับที่ 22 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

อำนวย ทะพิงค์แก และ ชัยนต์ วรธนะภูติ. "จริยธรรมในสังคมไทย ในทัศนะของนักการศึกษา,"

วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 13 (5) : 36-37 ;

มิถุนายน -กรกฎาคม 2522.

Bar - tal, D. Prosocial Behavior : Theory and Research. Washington, D.C. :

Hemisphere Publishing Corporation, 1976.

Bar - tal, D. "Sequential Development of Helping Behavior : A Cognitive-

Learning Approach," Development Review 2 : 101-124 ; 1982.

Bar-tal, D et al. "Helping Behavior among Preschool : A Observation Study,"

Child Development 53 : 396-402 ; 1982.

Berkowitz, L. "Crtial Issues in the Study of Moral Development and Behavior,"

in Moral Development and Behavior Theory Research and Social Issues.

edited by Thomas Lickona. p 3. New York : Holt , Rhinehart & Winston,

1976.

Bryant, B.K. "An Index of Empathy for Children and Adolescents," Child

Development 53 : 413-425 ; 1982.

Buckley, S. and E. Ness. "Egocentrism, Empathy and Altruistic Behavior in

Young Children," Developmental Psychology 15 (3) : 329-330 ; 1977.

Buckley, N. Siegel, L.S. Siegel and S. Ness. "Egocentrism , Empathy and

Altruistic Behavior," Developmental Psychology 15 : 329-330 ; 1979.

- Chapman, M. et al. "Empathy and Responsibility in the Motivation of Children's Helping," Developmental Psychology, 23 (1) : 140-145 ; January, 1987.
- Eisenberg, N. "Development of Children's Prosocial Moral Judgment," Developmental Psychology, 15 (2) : 128-137 ; 1979.
- Eisenberg, N. and C. Neal. "Children's Moral Reasoning about Their Own Spontaneous Prosocial Behavior," Developmental Psychology, 15 (2) : 228-229; 1979.
- Eisenberg, N. and M. Hand. "The Relation of Preschools' Reasoning about Prosocial Moral Conflict to Prosocial Behavior," Child Development, 50 : 356-363 ; 1979.
- Eisenberg, N. and K. Roth. "Development of Young Children's Prosocial Moral Judgment : A Longitudinal Follow - Up," Developmental Psychology, 16 (4) : 375-376 ; 1980.
- Eisenberg, N. and R. Lenon. "Altruism and the Assesment of Enpathy in the Preschool Year," Child Development, 51 : 552-557 ; 1980.
- Eisenberg, N. , R. Lennon and K. Roth. "Prosocial Development : A Longitudinal Study," Developmental Psychology, 19 (6) : 846-855 ; 1983.
- Eisenberg, N. et al. "Prosocial Behavior in the Preschool," in The Development and Maintenance of Prosocial Behavior, p 101-115, edited by Ervin Staub and Others. New York : Plenum, 1984.
- Eisenberg, N. et al. "The Relations of Quantity and Mode of Prosocial Behavior to Moral Cognitions and Social Style," Child Development, 55 : 1479-1485 ; 1984.
- Eisenberg, N. et al. "The Development of Prosocial Behavior and Cognition in German Children," Journal of Cross Culture Psychology, 16 (1) : 69-82 ; 1985.
- Eisenberg, N. Altruistic Emotion, Cognition and Behavior. Hillsdale, NJ : Erlbaum, 1986.

- Eisenberg, N. "The Relation of Prosocial Moral Judgment and Behavior in Children : The Mediating Role of Cost," Personality and Social Psychology Bulletin. 12 : 426-433 ; 1986.
- Eisenberg, N. and P.A. Miller. "The Relation of Empathy to Prosocial and Related Behavior," Psychological Bulletin. 101 : 91-119 ; 1987.
- Eisenberg, N. and P. Mussen. "Empathy and Moral Development in Adolescence," Developmental Psychology. 14 : 185-186 ; 1978
- Eisenberg, N. et al. "Prosocial Development in Middle Childhood : A Longitudinal Study," Developmental Psychology. 23 (5) 712-718 ; 1987.
- Eisenberg, N. et al. "Prosocial Development in Adolescence : A Longitudinal Study," Developmental Psychology. 27 (5) : 849-857 ; 1991.
- Eisenberg, N. et al. "Prosocial Development in Late Adolescence : A Longitudinal Study," Child Development. 66 : 1179-1197 ; 1995.
- Feshback, N.D. "Studies on Empathic Behavior in Children," in Progress in Experimental Personality Research. edited by B.A. Maher. New York : Academic Press, 1977.
- Fuchs, I. et al. "Prosocial Reasoning and Prosocial Behavior of Kibbutz and City Children in Israel," Paper Presented at Meeting of The American Psychological Association. August , 1984.
- Green, F.P. and F.W. Schneider. "Age Differences in the Behavior of Boys on Three Measures of Altruism," Child Development. 45: 248-251 ; 1974.
- Handlon , B. J. and P. Gross. "The Development of Sharing Behavior," Journal of Abnormal and Social of Psychology. 59 : 425-428 ; 1959.
- Hoffman, M.L. "Developmental Synthesis of Affect and Cognition and Its Implication for Altruistic Motivation," Developmental Psychology. 11 : 607-622 ; 1975.

- Hoffman, M.L. "Empathy , Role Taking , Guilt and Development of Altruistic Motive," in Moral Development and Behavior : Theory , Research and Social Issues. p 124-143. edited by Lickona. New York : Holt , Rinehart and Winston, 1976
- Hoffman, M.L. "Is Altruism Part of Human Nature?," Journal of Personality and Social Psychology. 40 . 121-137 ; 1981.
- Hoffman, M.L. "The Contribution of Empathy to Justice and Moral Judgment," in Empathy and Its Development. p 47-80. edited by N.Eisenberg and J. Strayer. Cambrige , England : Cambrige University Press, 1987.
- Hoffman, M.L. "Moral Development," in Developmental Psychology : An Advance Textbook, edited by M.H. Bornstein & M.E. Lamb. Hillsdale : NJ : Erlbaum, 1988.
- Hogan, R. "Moral Conduct and Moral Character : A Psychological Perspective," Psychological Bulletin. 79 : 217-232 ; 1973.
- Hurlock, E.B. Child Development. Auckland : Mc Graw-hill, 1987.
- King, L.M. and A.B. Mark. "Age and Sex Difference in Preschool's Helpfulness," Child Study Journal. 12 (13) : 143-149 ; 1982.
- Kohlberg, L. " Development of Moral Character and Moral Ideology," in Review of Child Development Research. M.L. Hoffman and Others (eds). Hastford; Connecticut : Printers Inc , 1964.
- Kohlberg, L. "Stage and Sequence ; The Cognitive Developmental Approach to Socialization," in Handbook of Socialization Theory and Research. p 325-480. D.A. Goslin (ed). New York : Rand McNally, 1969.
- Kohlberg, L. "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Developmental Approach," in Moral Development and Behavior : Theory , Research and Social Issues. p 49-52. edited by Lickona. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.

- Kohlberg, L. The Philosophy of Moral Development : Moral Stage and the Idea of Justice. San Francisco : Harper & Row, 1981.
- Krebs, L. Dennis and Frank V. Hesteren. "The Development of Altruism : Toward an Integrative Model," Developmental Review. 14 : 103-158 ; 1994.
- Lerner, Daniel. The Passing of Traditional Society Modernization in the Middle East. New York : The Free Press, 1964.
- Mehrabian, A. and N.A. Epstein. "A Measure of Emotion Empathy," Journal of Personality. 40 : 523-543 ; 1972.
- Midlarsky, E. and M.E. Hammah. "Competence Reticence and Helping by Children and Adolescent," Developmental Psychology. 21(3) : 534-541 ; May 1985.
- Miller, S.M. "Interrelationships among Dependency, Empathy and Sharing," Motivation and Emotion. 3 : 183-199 ; 1979.
- Mussen, P. and N. Eisenberg. Root of Caring, Sharing and Helping. San Francisco : Freeman and Company, 1977.
- O' Bryant, S.L. and Jere, E. Brophy. "Sex Difference in Altruistic Behavior," Developmental Psychology. 12 (6) : 554 ; 1976.
- Palpalia, D.E. and Sally W. Olds. A Child World Infancy through Adolescent. New York : Mc Graw-Hill Publishing Company, 1993.
- Purdee, Thomas J.B. Child Development. Florida : Harcourt Brace Jovanovich, 1992.
- Radke-Yarrow, M. et al. "Children's Prosocial Dispositions and Behavior," in Manual of Child Psychology : Vol. 4. Socialization, Personality and Social Development, p 469-545. edited by P. Mussen. New York : Wiley, 1983.
- Rest, J.R. Development in Judging Moral Issues. Minneapolis : University of Minnesota Press, 1979.

- Rest, J.R. "Cognitive Development," in Handbook of Child Psychology. Vol. 3. p. Mussen (ed) p. 536-629. New York : Wiley, 1983.
- Robert, A. B. et al. Social Psychology. Boston : Allyn and Bacon, 1974 .
- Rosenhan, D.L. and G.M. White. "Observation and Rehearsal as Determinant of Prosocial Behavior," Journal of Personality and Social Psychology. 5 : 424-431 ; 1967.
- Sakagami, M. "Structure of Prosocial Moral Judgment," Studies in Sociology, Psychology and Education. 22 : 51-57 ; 1982.
- Schneider, B. H. "An Claboration of the Relationship between Parental Behavior and Children and Moral Development," Dissertation Abstracts International. 39(7) : 4152-A ; 1979.
- Shaffer, David R. "Development of Altruism and Prosocial Behavior," in Social and Personality Development. p 363-397. California : Brooks/Cole Publishing Company, 1994.
- Shapira, A. "Development Difference in Competitive Behavior of Kibbutz and City Children in Israel," Journal of Social Psychology. 19-26 ; 1976.
- Sigelman, C.K. "Prosocial Behavior," in Social Psychology. K. Deaux & L.S. Wrightsman (ed). Pacific Grove CA : Brooks/Cole, 1984.
- Staub, E. "A Child in Distress : The Influence of Age and Number of Witnesses on Children's Attempts to Help," Journal of Personality and Social Psychology. 14 (2) : 130-140 ; 1970.
- Staub, E. "The Use of Role Playing and Induction in Children' s Learning of Helping and Sharing Behavior," Child Development. 42 : 805-816 (c) ; 1971.
- Sutherland, Staurt. Dictionary of Psychology. London : Billing and Sons Co Ltd., 1989.
- Tietjen, M.A. "Prosocial Reasoning among Children and Adult in a Papua New Guinea Society," Developmental Psychology. 22 (6) : 861-868 ; 1986.

Traux, Charles B. and Robert R. Carkhuff. Toward Effective Counseling and Psychotherapy. Chicago : Aldine Publishing CO., 1977.

Ugurel-Semin, R. "Moral Behavior and Moral Judgment of Children," Journal of Abnormal and Social Psychology. 47 : 463-474 ; 1952.

Underwood, B. and B. Moore. "Perspective - Taking and Altruism," Psychological Bulletin. 91 : 143-173 ; 1982.

ภาคผนวก

แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เมื่อต่อสังคม

ชื่อ นามสกุล.....ชั้น.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อแล้วคิดว่า ถ้านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะตัดสินใจทำอะไร โดยกากบาทลงในคำตอบที่กำหนดให้ คำตอบเหล่านี้ไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก ขอให้นักเรียนตอบตามความคิดหรือความรู้สึกของตนเองมากที่สุด
2. หลังจากเลือกคำตอบแล้ว ให้นักเรียนเขียนบอกเหตุผลในการเลือกคำตอบดังกล่าว โดยเขียนตอบตามความคิดของตนเองให้มากที่สุด
3. การทำแบบทดสอบครั้งนี้ไม่มีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น

เรื่องอุบัติเหตุ

เย็นวันหนึ่งขณะที่แก้วกำลังเดินทางไปงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อน ระหว่างทางที่เดินไป แก้วได้เห็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่งหกล้มและบาดเจ็บที่ขาเดินไม่ได้ เด็กผู้หญิงคนนั้นได้ขอร้องให้แก้ว ไปที่บ้านของเธอ และบอกกับพ่อแม่ เพื่อที่เขาจะได้พาเธอไปหาหมอ แต่ถ้าแก้ววิ่งไปที่บ้านของเด็กผู้หญิงคนนั้น เพื่อบอกกับพ่อแม่ของเธอ จะทำให้แก้วไปงานเลี้ยงวันเกิดของเพื่อนไม่ทัน ทำให้อดกินไอศกรีม เค้ก และเล่นเกมส์ต่าง ๆ

ถ้านักเรียนเป็นแก้วจะทำอย่างไร ?

ก. ช่วยเหลือเด็กคนนั้น

ข. ไม่ช่วยเหลือเด็กคนนั้น

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องของสมศรีกับเด็กเกเร

วันหนึ่งขณะที่สมศรีกำลังสนุกกับการเล่นทรายอยู่ในสนาม สมศรีก็มองไปเห็นเด็กเกเร คนหนึ่งกำลังผลักและเหยียดเด็กคนหนึ่ง ซึ่งสมศรีไม่เคยรู้จักเด็กคนนั้น และในที่แห่งนั้นไม่มีผู้ใหญ่อยู่เลย สมศรีเห็นเด็กเกเรพยายามผลักเด็กผู้หญิงคนนั้นไม่ให้ลุกขึ้นมา แต่สมศรีเองก็กำลังสนุกอยู่กับการเล่นทราย ถ้านักเรียนเป็นสมศรีจะทำอย่างไร ?

ก. เล่นทรายต่อไป ไม่ช่วยเหลือเด็กคนนั้น

ข. ช่วยเหลือเด็กคนนั้น

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

.....

เรื่องน้องกล้วยน้ำ

วิไลเป็นเด็กที่ว่ายน้ำได้เก่งมาก เธอถูกขอร้อง ึ่งให้ไปช่วยสอนว่ายน้ำให้กับเด็กพิการที่ไม่สามารถเดินได้ เพื่อที่พวกเขาจะได้มีขาแข็งแรงพอที่จะเดินได้บ้าง วิไลเป็นคนเดียวในเมืองนั้นที่สามารถทำงานนี้ได้ เพราะเป็นนักว่ายน้ำที่เก่งและเป็นครู แต่การช่วยสอนเด็กพิการจะต้องใช้เวลาว่างหลังเลิกงาน ซึ่งปกติวิไลจะใช้เวลาว่างไปฝึกว่ายน้ำเพื่อเข้าแข่งขันกีฬาวว่ายน้ำครั้งสำคัญที่ใกล้จะมาถึง หากวิไลไม่ได้ฝึกว่ายน้ำในช่วงเวลาว่างหลังเลิกงาน เธออาจจะไม่ได้เข้าแข่งขันกีฬาวว่ายน้ำ และอาจจะอดได้เงินรางวัลชนะเลิศ ถ้านักเรียนเป็นวิไล จะทำ อย่างไร?

ก. ช่วยสอนเด็กพิการว่ายน้ำ

ข. ไม่ช่วยสอนเด็กพิการว่ายน้ำ

เพราะอะไร ?.....

.....

.....

.....

เรื่องน้ำท่วม

มีหมู่บ้านยากจนแห่งหนึ่งชื่อหมู่บ้าน ก. ในหมู่บ้านนี้มีการเพาะปลูกข้าวไว้ใช้กินภายในหมู่บ้านเท่านั้น โดยไม่มีเหลือพอที่จะไปแจกจ่ายผู้อื่น ในขณะที่มีหมู่บ้านใกล้เคียงชื่อว่าหมู่บ้าน ข. ถูกน้ำท่วมไม่มีอาหารที่จะกิน ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ถูกน้ำท่วมได้ขออาหารจากหมู่บ้าน ก. ถ้าหมู่บ้าน ก. ให้อาหารกับหมู่บ้าน ข. แล้ว พวกเขาจะไม่มีข้าวเพียงพอที่จะกินหลังจากทำงานเหน็ดเหนื่อยยกกลับมา ถ้านักเรียนอยู่ในหมู่บ้าน ก. จะทำอย่างไร?

ก. ไม่แบ่งอาหารให้หมู่บ้าน ข. ที่ถูกน้ำท่วม

ข. แบ่งอาหารให้หมู่บ้าน ข. ที่ถูกน้ำท่วม

เพราะอะไร ?.....

.....

.....

กระเป๋าทาย

เช้าวันหนึ่งขณะที่ต๋นยกำลังเดินอยู่บริเวณสนามหน้าโรงเรียน ได้มีเด็กนักเรียนคนหนึ่งวิ่งเข้ามาขอเงินต๋นยกินข้าว เนื่องจากเขากำลังกระป๋าสตางค์หล่นหาย ต๋นยเองก็มีเงินไม่มาก หากให้เด็กนักเรียนคนนั้นไป ต๋นยอาจจะไม่มีเงินซื้อข้าวและขนมไม่พอ ถ้านักเรียนเป็นต๋นยจะทำอย่างไร

ก. แบ่งเงินให้เด็กนักเรียนไป

ข. ไม่แบ่งเงินให้เด็กนักเรียน

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

วันหยุดของแดง

โรงเรียนของแดงได้ขอให้นักเรียนมาช่วยทำความสะอาดโรงเรียนและวัด ในช่วงวันหยุดที่จะมาถึง แต่ในช่วงวันหยุดนี้คุณพ่อและคุณแม่ของแดงจะพาลูก ๆ ไปเที่ยวสวนสัตว์กัน ถ้านักเรียนเป็นแดงจะทำอย่างไร

ก. ช่วยโรงเรียนทำความสะอาด

ข. ไปเที่ยวสวนสัตว์กับคุณพ่อคุณแม่

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

ไฟไหม้บ้าน

หลังจากเลิกเรียนแล้ว นพได้เดินกลับบ้าน ระหว่างทางที่เดินไป นพได้เห็นไฟไหม้บ้าน และมีคนตะโกนร้องขอความช่วยเหลือ แต่วันนั้นพมมีการบ้านมากมายที่จะต้องทำส่งครูในวันรุ่งขึ้น ถ้าหากนพวิ่งเข้าไปช่วยเหลือคนที่ถูกไฟไหม้บ้าน ก็จะทำให้ไม่มีเวลาทำการบ้านส่งครู หากนักเรียนเป็นนพจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยเหลือคนที่ถูกไฟไหม้บ้าน
- ข. ไม่ช่วยเหลือคนที่ถูกไฟไหม้บ้าน

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

เดโชกับหนังสือ

วันนี้เป็นวันหยุด ไทรทัศน์มีหนังสือที่เดโชชอบมากและต้องการดู แต่บังเอิญเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนมาชวนเดโชให้ไปช่วยเหลือคนที่บ้านถูกน้ำท่วม ถ้าหากเดโช ไป ก็จะทำให้ไม่ได้ดูหนังสือที่ตัวเองชอบ หากนักเรียนเป็นเดโชจะทำอย่างไร

- ก. ไปช่วยเหลือคนที่ถูกน้ำท่วม
- ข. ไม่ไปช่วยเหลือคนที่ถูกน้ำท่วม

เพราะอะไร.....

.....

.....

.....

แบบวัดความสามารถในการร่วมรู้สึก

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....
 เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านประโยคในแต่ละข้อแล้วคิดว่า ข้อความที่กล่าวในประโยคเป็นจริงหรือไม่ โดยให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกหรือความคิดของตนเองมากที่สุด
2. หากนักเรียนคิดว่า ข้อความที่กล่าวในประโยคดังกล่าวเป็นจริง ให้ขีดเครื่องหมายกากบาทในวงเล็บข้างหน้าคำว่าจริง
3. หากนักเรียนคิดว่า ข้อความที่กล่าวในประโยคดังกล่าวไม่เป็นจริง ให้ขีดเครื่องหมายกากบาทในวงเล็บข้างหน้าคำว่าไม่จริง
4. การทำแบบสอบถามในครั้งนี้ ไม่มีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนวิชาใดๆทั้งสิ้น

1. ฉันคิดว่ามันน่าหัวเราะ ที่เห็นคนบางคนร้องไห้เมื่อได้ดูหนังทีวีหรืออ่านหนังสือเศร้า ๆ
() จริง () ไม่จริง
2. ฉันรู้สึกเฉย ๆ เมื่อเห็นเพื่อนร่วมห้องถูกครูทำโทษเนื่องจากฝ่าฝืนกฎระเบียบ
ของโรงเรียน
() จริง () ไม่จริง
3. การได้เห็นเด็กผู้ชายร้องไห้ ทำให้ฉันรู้สึกไม่สบายใจไปด้วย
() จริง () ไม่จริง
4. ฉันรู้สึกเศร้าใจเมื่อเห็นสัตว์ได้รับบาดเจ็บ
() จริง () ไม่จริง
5. การดูแลสุนัขหรือแมว ราวกับว่ามันมีความรู้สึกเหมือนคนคนหนึ่งเป็นเรื่องตลก
() จริง () ไม่จริง
6. ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อเห็นเด็กผู้ชายได้รับบาดเจ็บ
() จริง () ไม่จริง
7. ฉันรู้สึกสงสารเมื่อเห็นเด็กผู้ชายคนหนึ่งไม่สามารถหาเพื่อนเล่นได้
() จริง () ไม่จริง
8. ฉันรู้สึกโมโหเมื่อเห็นเพื่อนเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากครูตลอดเวลา
() จริง () ไม่จริง
9. การได้เห็นเด็กผู้หญิงร้องไห้ ทำให้ฉันรู้สึกไม่สบายใจไปด้วย
() จริง () ไม่จริง
10. ฉันรู้สึกสงสาร เมื่อเห็นเด็กผู้หญิงคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บ
() จริง () ไม่จริง

แบบวัดพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคม

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....
 เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อแล้วคิดว่า ถ้านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะตัดสินใจทำอะไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้ คำตอบเหล่านี้ไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก ขอให้นักเรียนตอบตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด
2. ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือก 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียว จากข้อ ก. ข. หรือ ค. แล้วทำเครื่องหมายกากบาทในกระดาษคำตอบ
3. การทำแบบทดสอบครั้งนี้ ไม่มีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น

1. น้องเล็กชนมากได้ทำแจกันตกแตก จึงถูกคุณแม่ตีจนร้องไห้ หากนักเรียนเป็นพี่ของน้องเล็กจะทำอย่างไร

- ก. เดินเลี่ยงไปทางอื่นเสีย เพราะกลัวถูกคุณแม่ต่อว่าที่ไม่ดูแลน้องเล็ก
- ข. จูงน้องเล็กไปเดินเล่นและซื้อขนม
- ค. บอกให้คุณพ่อไปช่วยปลอบโยนน้องเล็ก

2. เพื่อนได้ฝากจดหมายให้นักเรียนไปหิ้งที่ตู้ไปรษณีย์ระหว่างเดินทางกลับบ้าน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ปฏิเสธไม่รับจดหมายนั้น เพราะต้องรีบกลับบ้าน
- ข. รับจดหมายนั้นไปหิ้งที่ตู้ไปรษณีย์
- ค. ให้เพื่อนฝากคนอื่นไปส่งจดหมาย

3. หากนักเรียนมีของเล่นอยู่หลายชิ้น และเพื่อนได้มายืมเล่นของเล่นด้วย นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกให้เพื่อนไปยืมจากคนอื่น
- ข. ไม่ให้เพื่อนยืมของเล่นเพราะกลัวของเล่นจะเสีย
- ค. ให้เพื่อนยืมของเล่นไปบางชิ้น

4. ขณะที่เดินไปตามถนน นักเรียนเห็นหญิงสาวคนหนึ่งทำสิ่งของตกไว้ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกคนอื่นให้เก็บสิ่งของนั้นคืนแก่หญิงสาวผู้นั้น
- ข. เดินผ่านไปเฉย ๆ เพราะไม่รู้จักหญิงสาวคนนั้น
- ค. เก็บสิ่งของนั้นคืนแก่หญิงสาวผู้นั้น

5. สุชาติรู้สึกไม่สบายใจที่ตนเองทำข้อสอบไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของสุชาตินักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปพูดจาลบหลอบใจสุชาติ
- ข. บอกให้สุชาติไปปรึกษาคุณครู
- ค. ทำเฉย ๆ

6. คุณแม่แบ่งขนมให้นักเรียนมากินที่โรงเรียน บังเอิญเพื่อนเห็นเข้าจึงขอกินบ้าง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกให้เพื่อนไปขอขนมจากคนอื่น
- ข. ถือขนมเดินผ่านไปเฉย ๆ
- ค. แบ่งขนมบางส่วนให้เพื่อน

7. วันนี้ที่โรงเรียนได้ประกาศผลการสอบ หลังจากที่ทราบผลสอบแล้ว นุชรู้สึกไม่สบายใจ เนื่องจากทำคะแนนสอบได้ไม่ดี หากนักเรียนเป็นเพื่อนของนุช จะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปพูดปลอบใจนุช
- ข. ให้นุชไปปรึกษาคุณครูจะดีกว่า
- ค. เดินเลี้ยวไปทางอื่นเสีย

8. วันนี้จรียาได้รับแจกขนมและไม่บรรทัด เมื่อกลับถึงบ้านน้องอยากได้ไม้บรรทัดอันนั้น ถ้านักเรียนเป็นจรียาจะทำอย่างไร

- ก. ให้ไม้บรรทัดแก่น้อง
- ข. บอกให้น้องไปขอเงินคุณแม่เพื่อซื้อไม้บรรทัด
- ค. ไม่ต้องให้น้องเพราะตนเองจำเป็นต้องใช้ไม้บรรทัดมากกว่าน้อง

9. ที่โรงเรียนได้ขอรับบริจาคเสื้อผ้าเก่า ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เพื่อนำไปให้กับคนยากจน หากนักเรียนมีเสื้อผ้าที่ไม่ได้ใช้อยู่หลายชุด นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. นำเสื้อผ้าที่ไม่ได้ใช้แล้วบริจาคให้กับโรงเรียน
- ข. เก็บเสื้อผ้าเหล่านั้น เพื่อไว้ใช้ในคราวหน้า
- ค. บอกให้คนอื่นไปบริจาคเสื้อผ้าที่โรงเรียน

10. อุดมเป็นตัวแทนโรงเรียนไปตอบแข่งขันคณิตศาสตร์ ปรากฏว่าอุดมแพ้การแข่งขัน ทำให้เขารู้สึกเสียใจมาก หากนักเรียนเป็นเพื่อนของอุดมจะทำอย่างไร

- ก. พูดให้กำลังใจอุดม
- ข. ให้อุดมนั่งอยู่เฉย ๆ คนเดียว
- ค. ให้เพื่อนสนิทคนอื่นไปช่วยปลอบใจ

11. อนงค์เป็นนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์เก่งมาก เมื่อครูให้การบ้านมา เพื่อน ๆ มักไม่เข้าใจ จึงมาถามอนงค์เพื่อให้ช่วยอธิบาย หากนักเรียนเป็นอนงค์จะทำอย่างไร

- ก. แนะนำให้เพื่อนไปตามคุณครูจะดีกว่า
- ข. ช่วยอธิบายคณิตศาสตร์ให้เพื่อน
- ค. บอกเพื่อนว่าไม่ว่าง เพราะต้องรีบกลับไปทำการบ้าน

12. เมื่อนักเรียนเก็บของเล่นที่นำมาเล่นเสร็จแล้ว แต่เพื่อนยังเก็บไม่เสร็จ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยเพื่อนเก็บของเล่น
- ข. บอกเพื่อนคนอื่นไปช่วยเก็บ
- ค. นั่งดูเพื่อนเก็บของเล่น

13. ขณะที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ นักเรียนเห็นดินสอของเพื่อนตกอยู่ใต้โต๊ะเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนคนอื่นให้ช่วยเก็บดินสอให้
- ข. เก็บดินสอคืนให้เพื่อน
- ค. นั่งเรียนหนังสือต่อไป

14. วันนี้โรงเรียนที่สมถวิลอยู่ ได้มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรค แต่สมถวิลกลัวการฉีดยามากจนร้องไห้ หากนักเรียนเป็นเพื่อนของสมถวิลจะทำอย่างไร

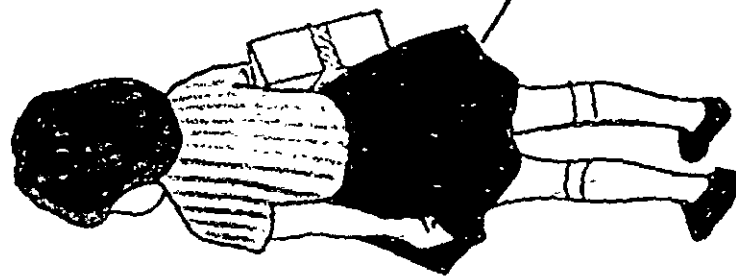
- ก. บอกคุณครูไปช่วยปลอบใจสมถวิล
- ข. ปลอ่ยให้สมถวิลอยู่คนเดียว เพื่อจะได้หยุดร้องไห้
- ค. เข้าไปปลอบโยนสมถวิล

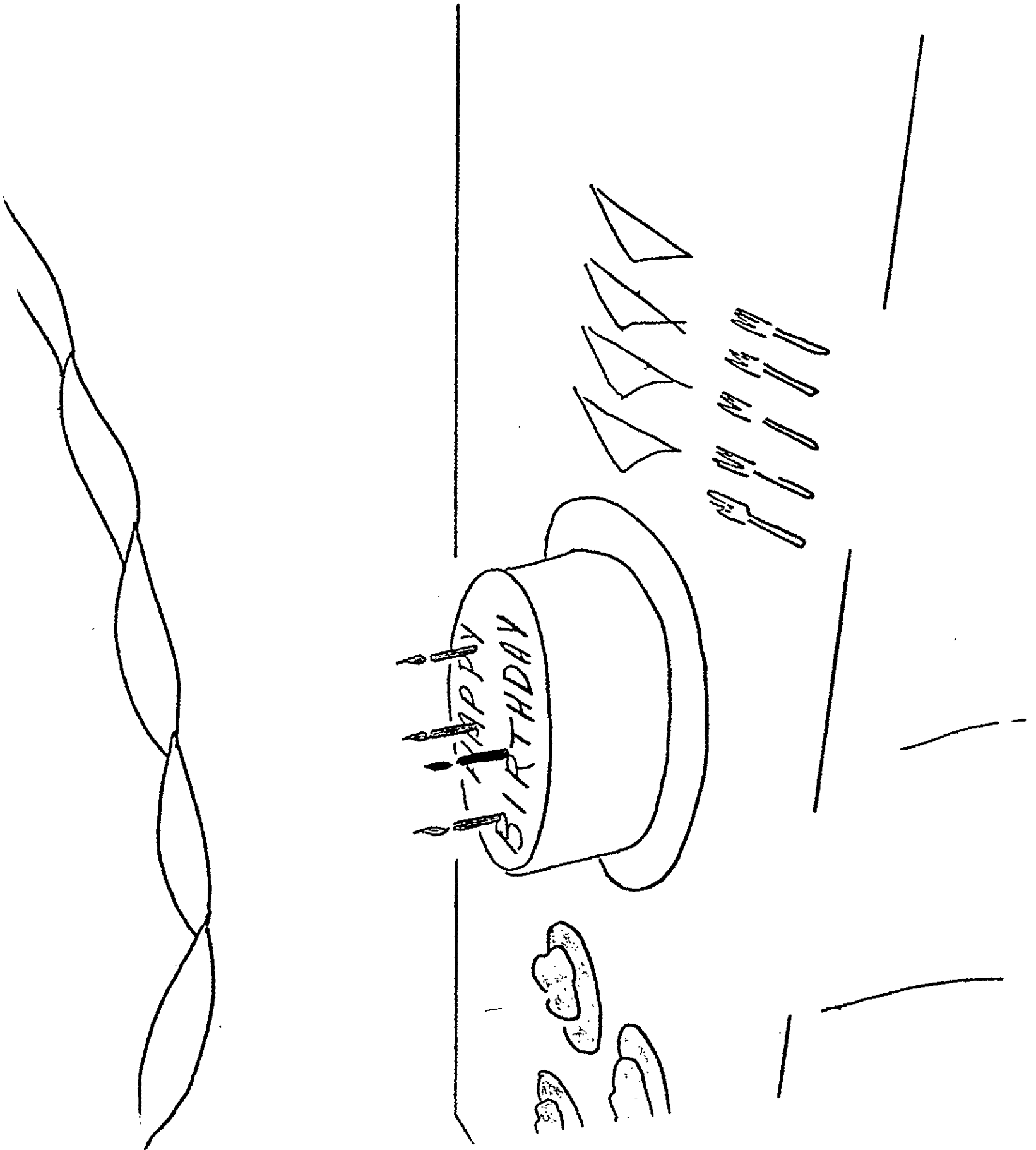
15. ขณะที่ลัดดา กำลังเล่นชิงช้าอยู่กับเพื่อนๆ หลายคนอย่างสนุกสนาน มีเด็กหญิงคนหนึ่งเข้ามายืนข้างๆ และขอเล่นชิงช้าบ้าง ถ้านักเรียนเป็นลัดดาจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ต้องลุกจากที่นั่งชิงช้า เพราะตนเองเพิ่งได้เล่นไม่นาน
- ข. ลุกจากที่นั่งชิงช้า เพื่อให้เด็กหญิงคนนั้นได้เล่น
- ค. บอกให้เด็กไปขอชิงช้าเล่นจากเพื่อนคนอื่น

ภาพประกอบแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม

ภาพประกอบเรื่องอุบัติเหตุ

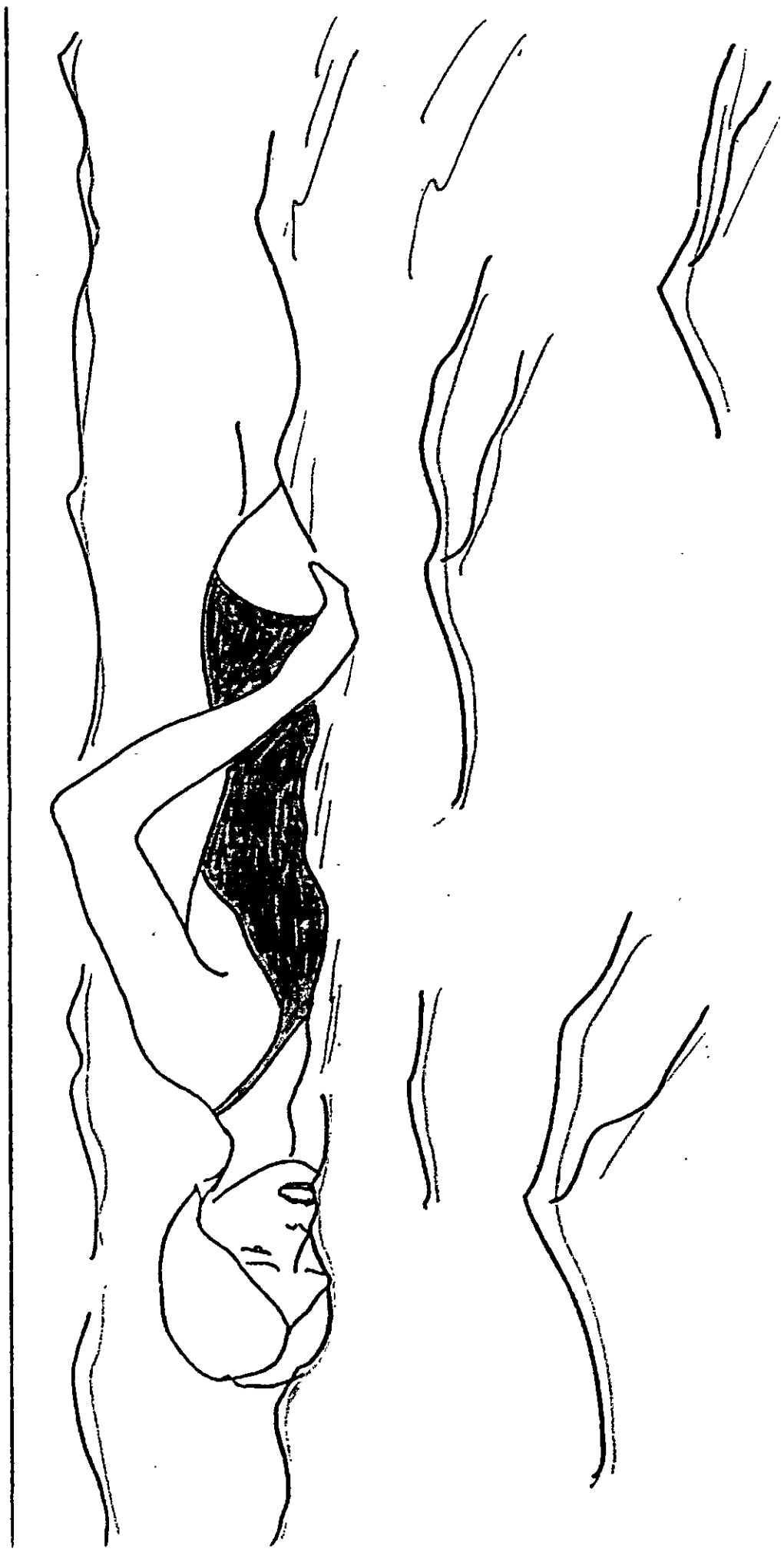

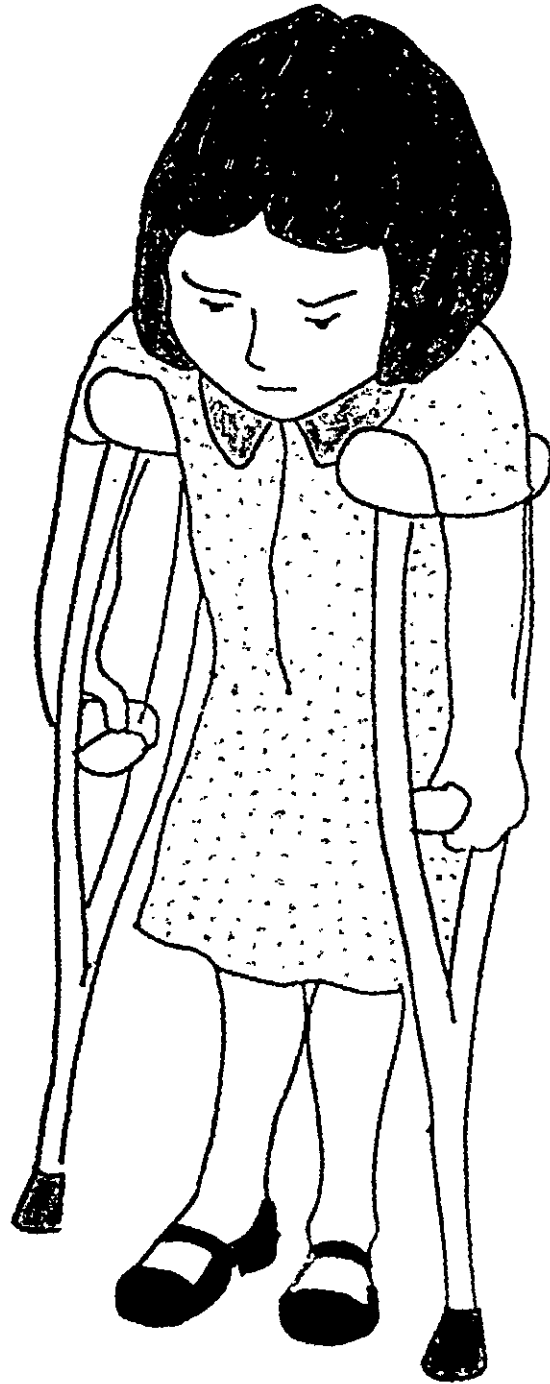

ภาพประกอบเรื่องสัตว์กับเด็กทะเล

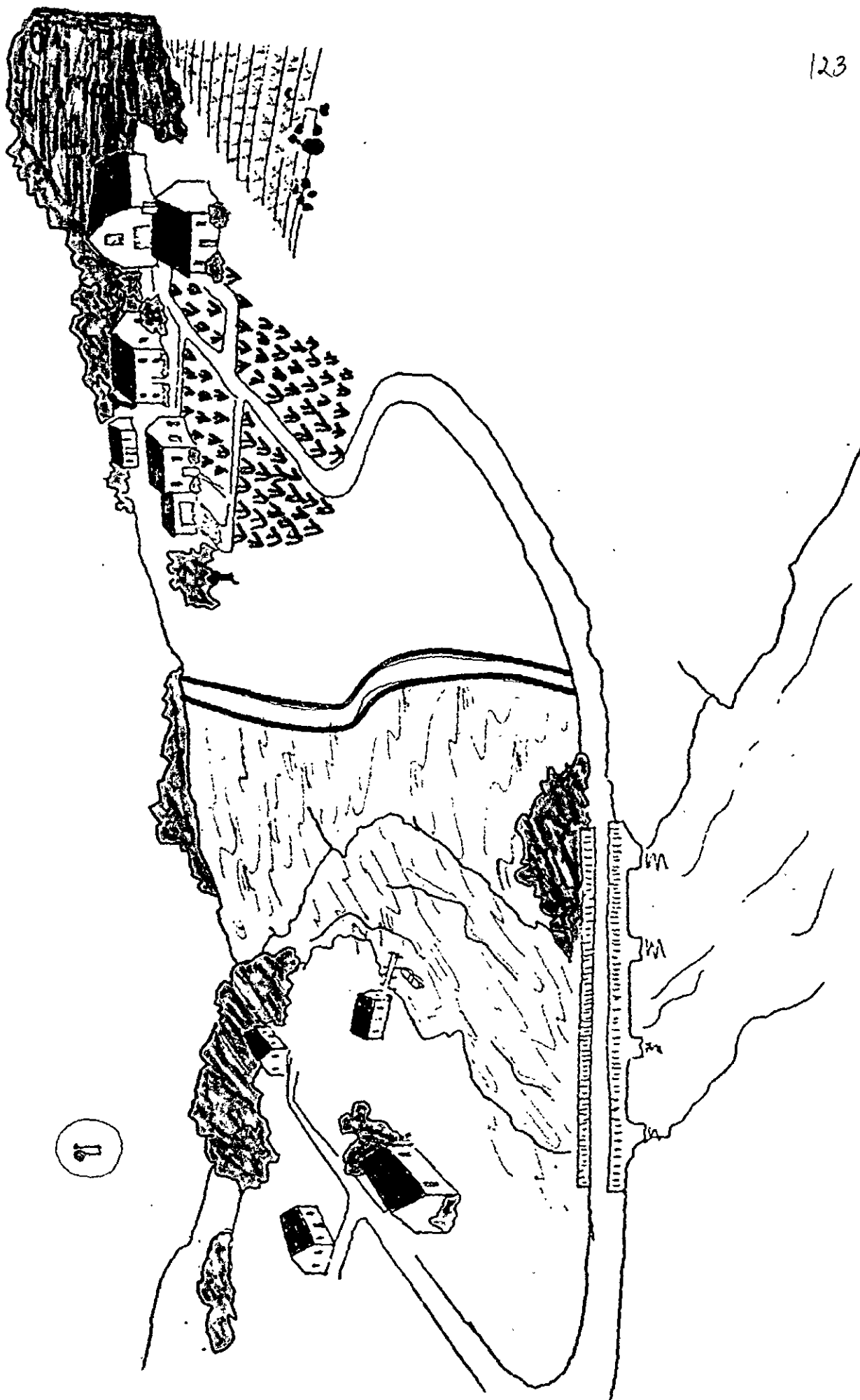

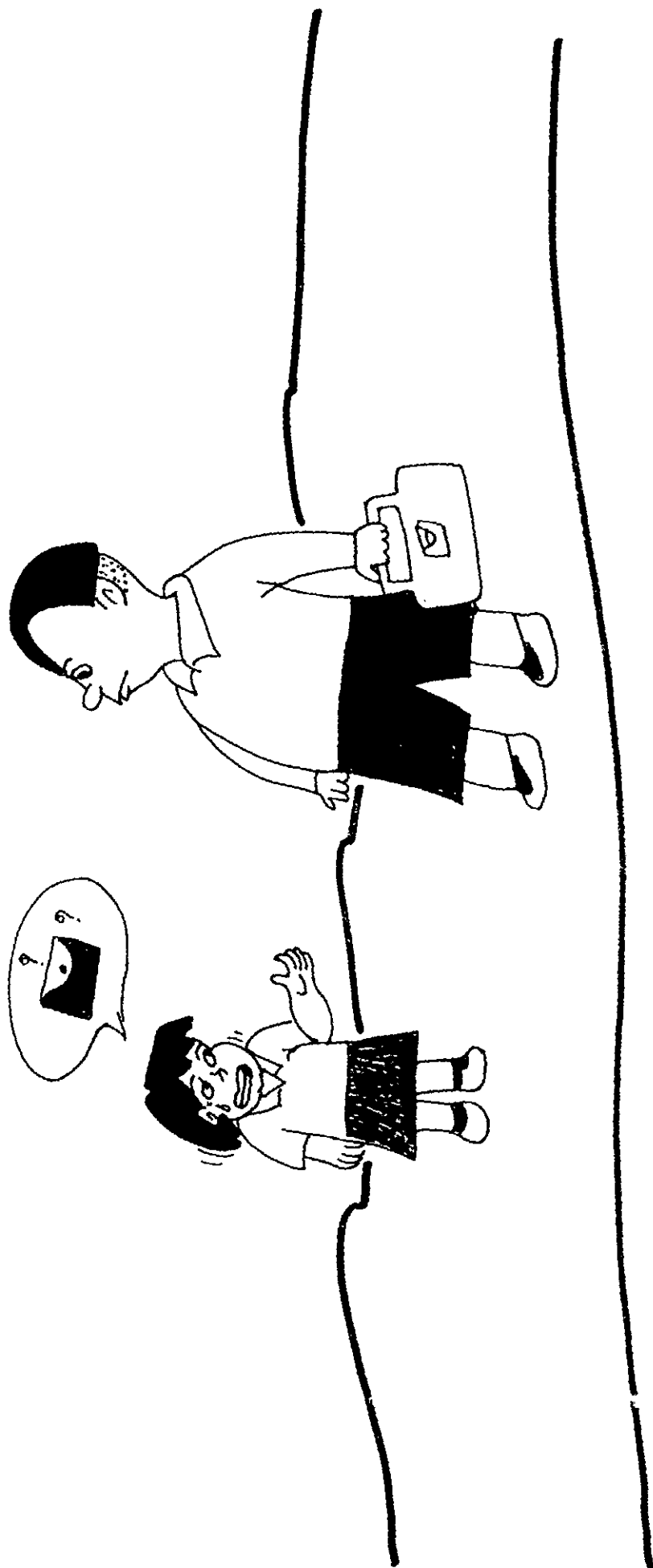
ภาพประกอบเรื่องน้ำท่วม

ก

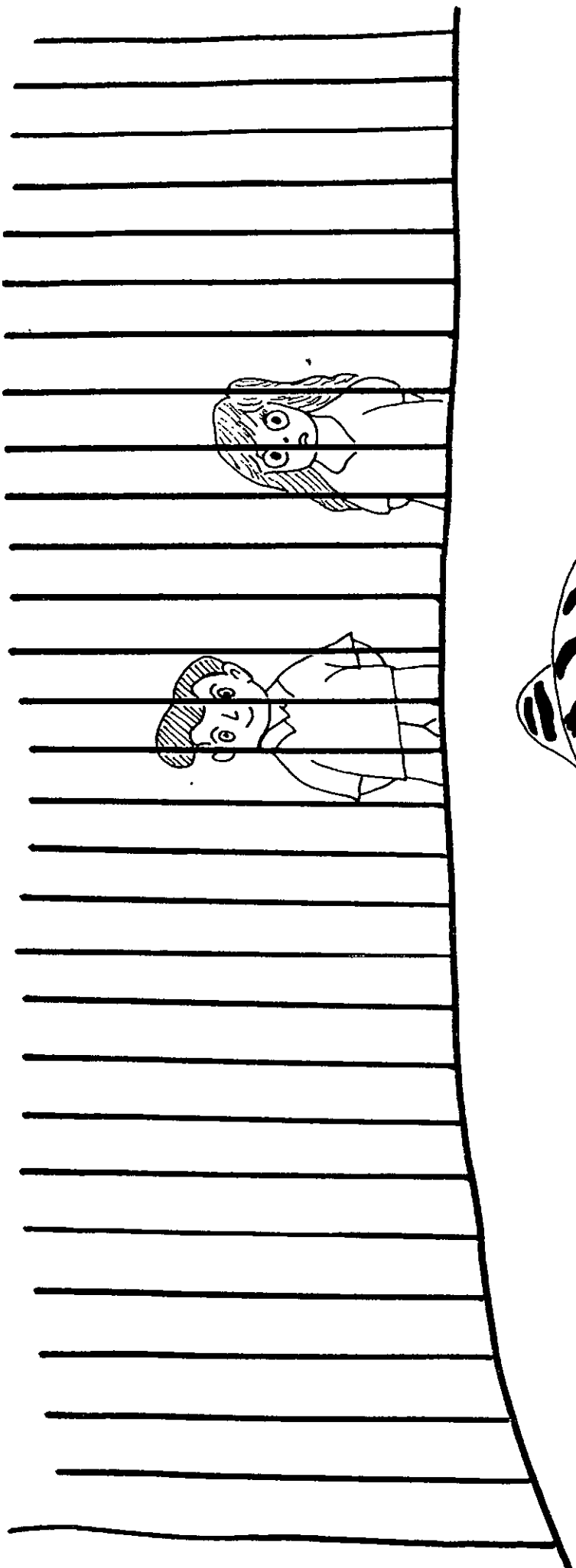

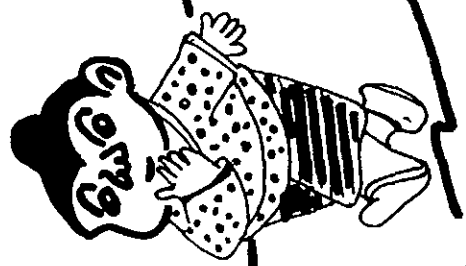
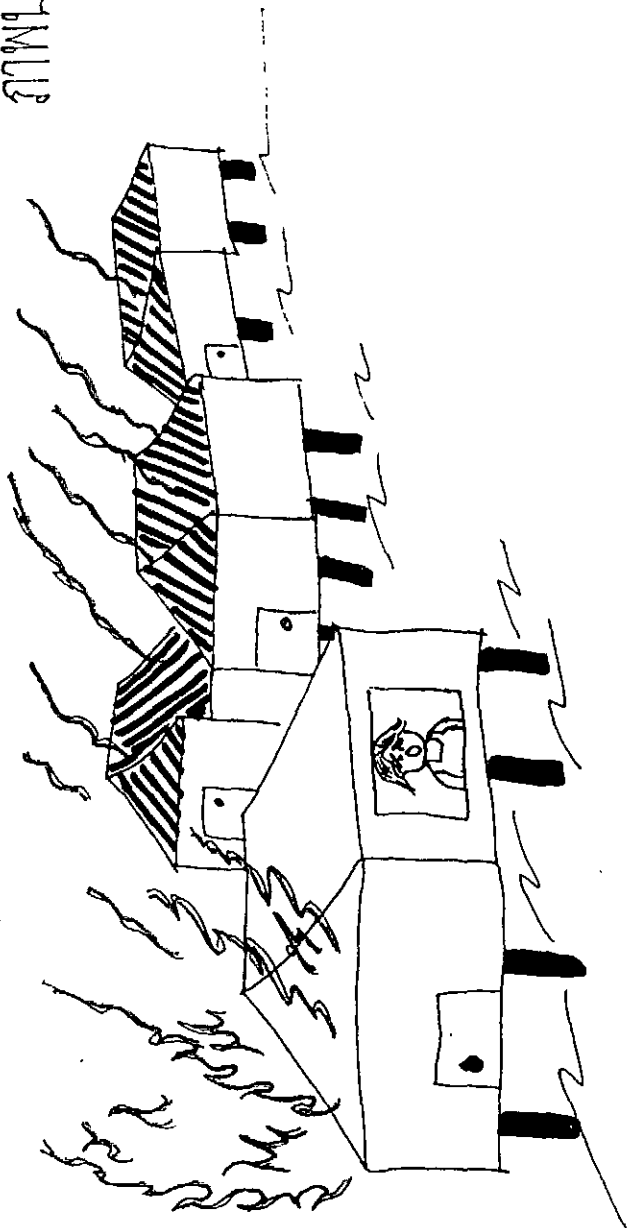
ข

ภาพประกอบเรื่องกระเป๋าคอมพิวเตอร์

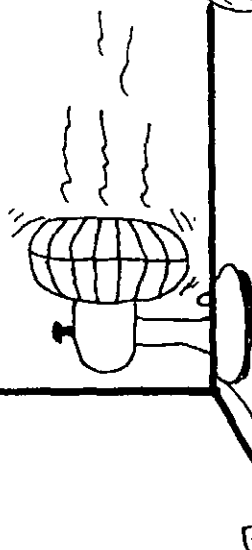
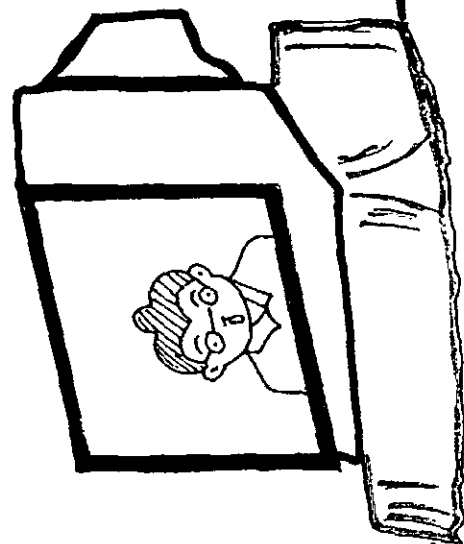

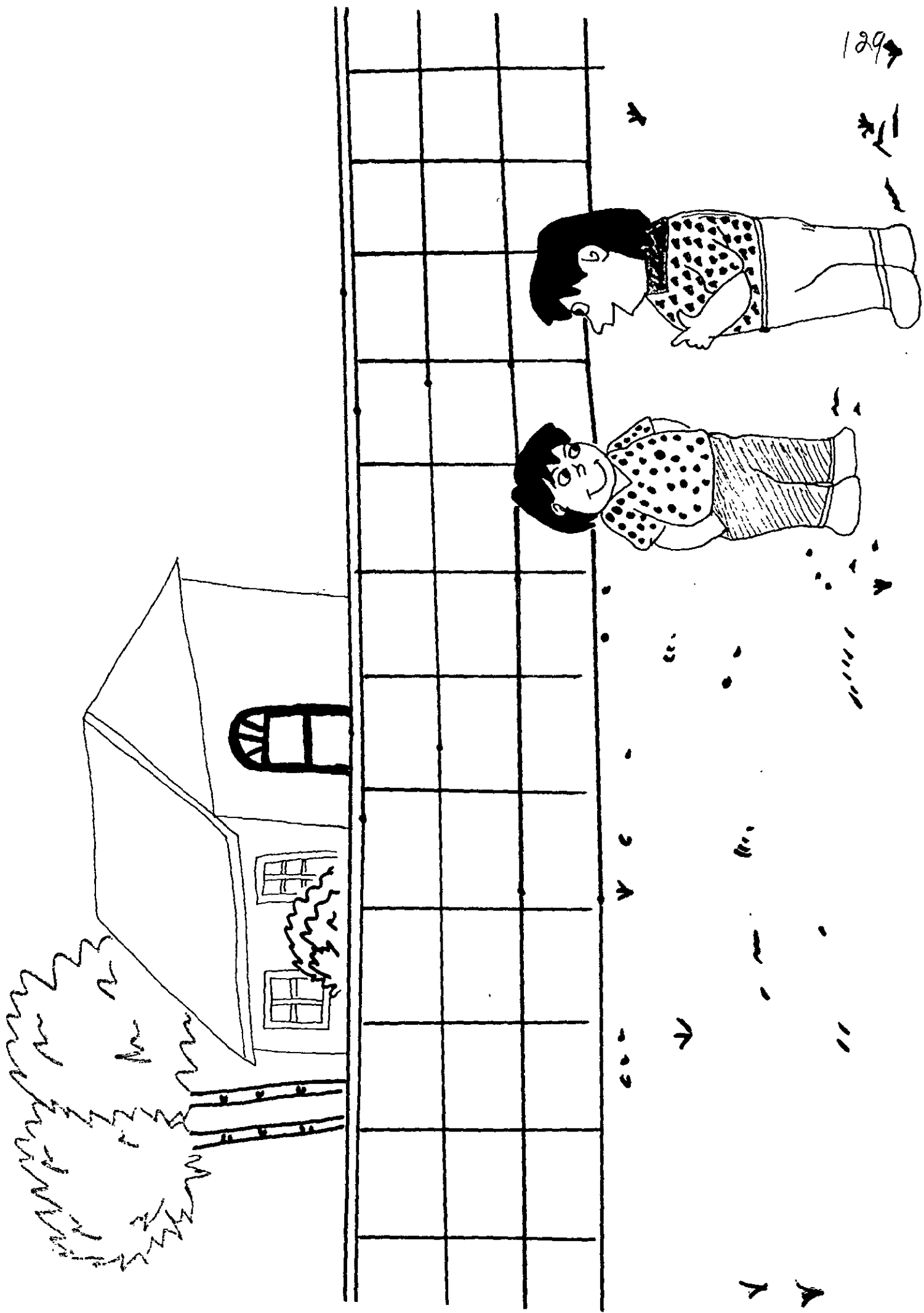

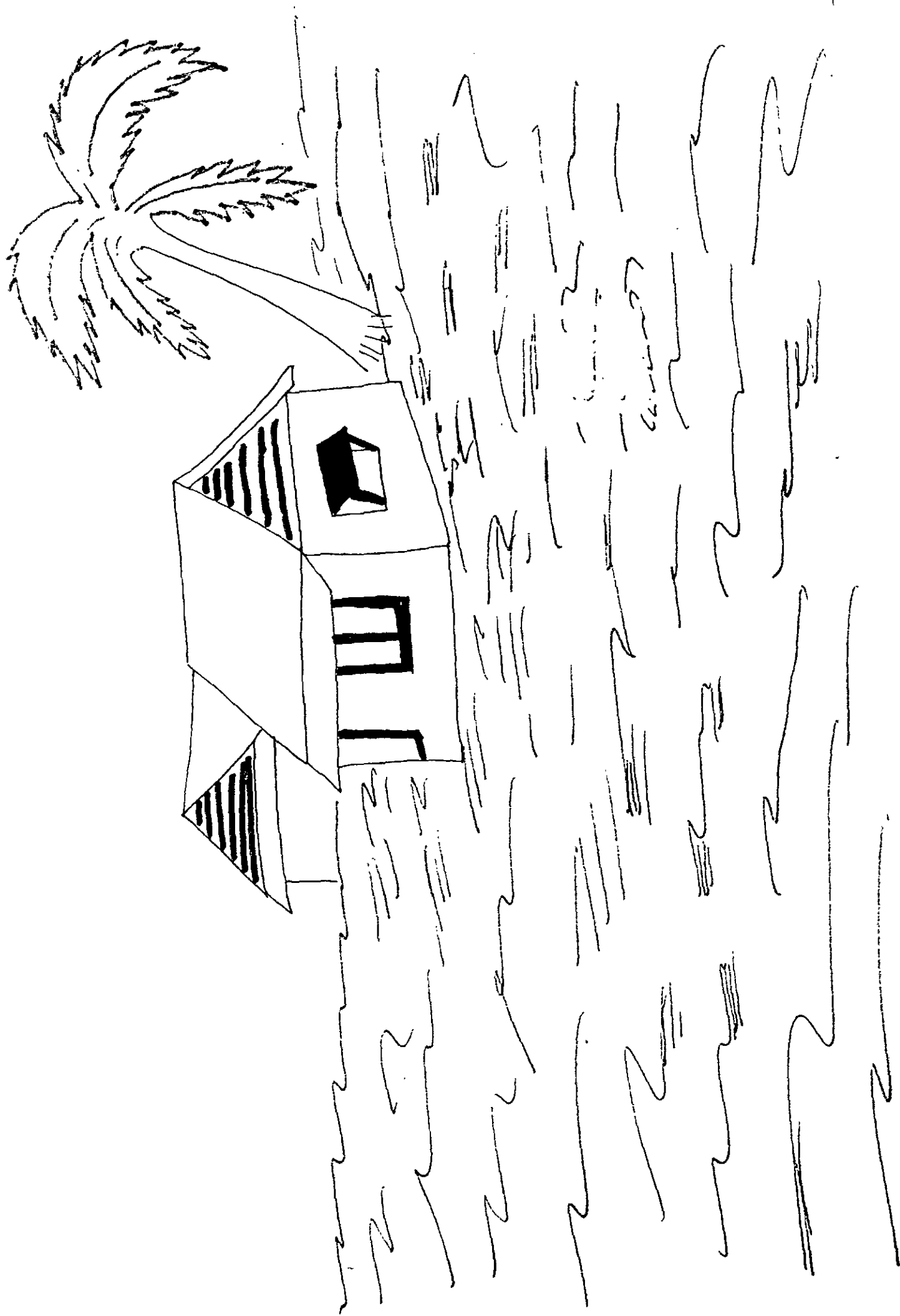

ภาพประกอบเรื่องเตาใจกับหนังสือ

ที่ ศธ 1407/ 68๙4

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

อาคาร 4 พญาไท ถนนศรีอยุธยา 10400

22 พฤศจิกายน 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
ทุกโรงเรียน

ด้วยสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับแจ้งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ว่า นางสาววันดี ละอองทิพรส นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ มีความประสงค์ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เอื้อต่อสังคม และพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมเด็กประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสัมภาษณ์นักเรียนรายบุคคล รายชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1- 3 และให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทำแบบทดสอบ จะดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2539 - เดือนกุมภาพันธ์ 2540

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา จึงให้โรงเรียนได้ให้ความสะดวกตามสมควรด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณ สมานไทย)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

โทร. 2458391

โทรสาร 2459939

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววันดี ละอองทิพรส

เกิดวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2505

สถานที่เกิด อำเภอยานนาวา กรุงเทพฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 7/39 ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา กรุงเทพฯ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน พยาบาลวิชาชีพระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน R.C.U ตึกอักษณวงศ์ชั้น 2 ร.พ. ศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2524 มัธยมศึกษา (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม

พ.ศ. 2528 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาพยาบาลและผดุงครรภ์) จากมหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2540 การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร